CRISTIAN TUDOR POPESCU (n. 1956, Bucureşti) este redactor-şef al cotidianului *Adevărul,* preşedintele Clubului Român de Presă, unul dintre cei mai prestigioşi gazetari din România de după 1989. Este absolvent al Facultăţii de Automatizări şi Calculatoare din Bucureşti. A debutat ca prozator SF. Cărţi publicate: *Planetarium* (Editura Albatros, 1987, Premiul Congresului European de SF, Montpellier); *Vremea mânzului sec* (Editura Cartea Românească, 1991, ed. a ll-a Editura Polirom, 1998); *Imperiul oglinzilor strâmbe* (Editura Societatea „Adevărul", 1993, antologie SF); *Copiii fiarei* (Editura DU Style, 1997, ed. a ll-a Editura Polirom, 1998); *Timp* mort (Editura Polirom, 1998); *Omohom* (Editura Polirom, 2000); *România abfibild* (Editura Polirom, 2000), *Un cadavru umplut cu ziare* (Editura Polirom, 2001), *Nobelul românesc* (Editura Polirom, 2002), *Sportul minţii* (Editura Humanitas, 2004). Traduceri: Stanislaw Lem, *Edificiul nebuniei absolute* (Editura Univers, 1995).
www.polirom.ro
© 2004 by Editura POLIROM, pentru prezenta ediţie
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4, P.O. BOX 266, 700506 Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37; P.O. BOX I-728, 030174
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României:
POPESCU, CRISTIAN TUDOR *Libertatea urii I* Cristian Tudor Popescu - Iaşi: Polirom, 2004
224 p.; 19 cm (EGO. Publicistică) ISBN: 973-68l-702-4
821.135.l-92 Printed in ROMÂNIA

Cristian Tudor POPESCU

POLIROM 2004

Fiul Ploii

Pofi *să-ţi vezi uneori cuvintele pe fundul unei găleţi de gunoi. Sau printr-un geam, ude, descriind orbite aproape circulare. Cuvintele tale pot căpăta o limpezime, o puritate de scriitură pe neant, în sfârşit eliberată de suportul material, pe care numai slănina sau brânza o poate da. Sunt gazetari care suferă fizic văzându-şi articolele cum coboară cu ziarul de ieri treptele materiei. Mi s-a întâmplat şi mie să-mi văd nişte bucăţi de fraze în WC-ul redacţiei, tuşate cu produsul celuilalt orificiu digestiv. N-am gemut, nu m-am cutremurat. Nu m-a cuprins melancolia efemerului şi deşertăciunii. Dimpotrivă, am simţit asta ca pe un soi de acreditare. Un om poate cumpăra o carte, poate cumpăra rânduri de cărţi fără să le deschidă vreodată. Iar dacă citeşte 50 de pagini şi nu înţelege mai nimic dintr-una pe care a auzit la televizor, la o emisiune culturală, că e bine s-o ia, nici gând s-o arunce. O depune pe raft, spunându-şi c-o vor citi şi înţelege copiii lui. Sau chiar dacă citeşte, înţelege şi îi place, o pune în bibliotecă cu gândul s-o redeschidă, s-o aibă la îndemână. De cele mai multe ori, asta nu se mai întâmplă niciodată. O carte e un fel de sarcofag al cuvintelor, îngropat în bibliotecă.*
Un ziar poate fi aruncat la coş fără regrete, imediat după lectură. Asta nu înseamnă neapărat dispreţ, din cuvinte rămâne, sau nu rămâne, umbra lor în mintea cititorului, contopindu-se într-o fantasmă textuală uneori surprinzător de rezistentă, alteori risipindu-se ca fumul. Oricum, cuvintele tale nu mai au spate, rămân dematerializate, suspendate, fără alt sprijin pentru a nu pieri decât pânza de păianjen a amintirii. Nu mi se pare necinstit aşa.
Când mor, oamenii sunt arşi sau îngropaţi. De ce nu s-ar duce şi cuvintele lor, o dată cu ei, acolo de unde au venit, în marea, singura bibliotecă adevărată? Un ziar aruncat în iarbă destrămându-se în ploaie. Fiul Ploii. Dacă Dumnezeu a considerat că din om trebuie să se aleagă praful şi pulberea, îi va fi fiind pe plac să fie conservate cuvintele robului său?
Şi, în sfârşit: dacă ai avea de ales, să mori sau să-ţi cobori cuvintele în pământ, în locul tău, să fie mâncate de viermi, şterse, uitate, iar tu să rămâi deasupra, trăind veşnic, ce-ai face ?

Musca pe tavan

Mulţi vor fi rămas cu gura căscată auzind ultima probă de gândire politică a premierului Năstase: „Alegerile anticipate sunt un subiect artificial". Subsemnatul n-a rămas. Am înţeles de destulă vreme încoace că alegerile anticipate continuă să fie la fel de reale ca alegerile la termen, ca o moţiune de cenzură, ca Parlamentul sau Constituţia.
Artificial este dl Adrian Năstase.

După luni şi luni de zile în care o naţie întreagă a fost silită să se uite la un serial care n-o interesa nicidecum, în ciuda eforturilor premierului de a ne convinge că alegerile anticipate ridică nivelul de viaţă şi ne bagă în Europa, iată că dl Năstase are tăria să spună, ca o zambilă, celor mulţi care îl votează în sondaje: ei, chiar m-aţi luat în serios? Păi, atunci, să ştiţi că sunteţi proşti.
Suporterii lui Năstase nu sunt proşti. Ei pot fi oameni foarte inteligenţi şi capabili la locul de muncă, dar, în ceea ce priveşte opţiunea pentru o figură publică, încă nu au învăţat, după atâţia ani, că trebuie să aplice aceleaşi criterii ca şi în meseriile lor. De pildă, un mecanic auto, care poate să-ţi spună dintr-o ochire că nu merită să dai banii pe o maşină altfel foarte făţoasă, îl place pe Adrian Năstase. Preferinţa politică e *nobilă, e* lux, nu se supune legilor gândirii cotidiene. Dacă mecanicul l-ar privi pe Adrian Năstase cu ochii mecanicului, atunci ar mai sta pe gânduri...
Ar vedea, mai întâi, o formidabilă desfăşurare de forţe şi energie pentru atingerea unui scop de-a dreptul bicisnic în raport cu interesul naţional. Alegerile anticipate prezintă un scop pur politicianist, *de suprafaţă,* care nu înseamnă decât înlocuirea unei camarile cu alta, a unor corupţi cu alţi corupţi, a unor buzunare cu nişte trăişti. Acest cuvânt, *suprafaţă,* este esenţial în definirea lui Adrian Năstase. Premierul este un exemplu perfect de *om bidimensional,* creatură născută din încrucişarea postcomunismului cu postmodernismul. (Disproporţia între avalanşa de mijloace şi micimea scopurilor e şi ea o caracteristică postmodernă.) A treia dimensiune, adâncimea, îi lipseşte cu desăvârşire. Nu nutreşte nici o convingere profundă. Nu are nici un principiu de neclintit. Tot ce face este construit pe suprafaţă, după criteriul ce-ar *da bine* şi ce n-ar da. E o mare greşeală să-ţi imaginezi, de pildă, că Adrian Năstase reprezintă viitorul, că e un *progresist,* prin comparaţie cu Ion Iliescu. Preşedintele ţării reprezintă într-ade-văr trecutul, pe care şi-l asumă, chiar cu obstinaţie, şi nu şi l-ar scoate din suflet pentru nimic în lume. Adrian Năstase nu e nici progresist, nici retrograd, sau e şi una, şi alta, după cum *dă mai bine.*
Ce se întâmplă în două dimensiuni e „realitate" de desen animat, în care nimeni nu suferă şi nu moare cu adevărat. Vederea bidimensională îl face pe premier să nu aibă măsura consecinţelor vorbelor şi acţiunilor sale. Ca să declari seara, pe nepusă masă, că guvernul poate să-şi dea demisia în bloc, ca răspuns la refuzul anticipatelor de către Cotroceni, să generezi reacţii de solidaritate şi delimitare în echipa guvernamentală, să zgudui ţara cu perspectiva unei crize de guvern şi pe urmă să vii dimineaţa să abandonezi toate astea ca pe campania împotriva hainelor second-hand, declarând că nu se mai face nici măcar remaniere, înseamnă să te mişti ca o muscă pe tavan...
Că premierul Năstase nu e economist şi că poate să o ţină gaia-maţu cu reducerea dobânzilor bancare, deşi i-au explicat şi BNR, şi FMI să lase piaţa financiară liberă, că poate să facă declaraţii de „specialist" în vânzări de case, că poate să pretindă că guvernul va asigura o creştere a consumului (?) populaţiei -nu e mare mirare. Toate acestea sunt echivalente, în viziune bidimensională, cu apariţia d-sale pe post de toboşar la „Teo Show". Năstase trece drept *politician,* nu tehnician. Or, ceea ce a demonstrat anul care tocmai s-a încheiat, începând cu episodul Armagedon II, când doi nefericiţi au fost săltaţi de organe din ordinul intempestiv al premierului, trecând prin polemica nocturnă a şefului Guvernului României, la OTV, cu masonul-fantomă Olimpian Ungherea, trecând peste nenumăratele glumite stupide şi improprietăţi de limbaj şi sfârşind cu jalnicul circ al anticipatelor şi remanierii, e tocmai faptul, pentru mine limpede, că dl Năstase e un prost *politician.*
Esenţa prizei sale actuale la mase constă în apariţiile *spilcuite,* în *ştaiful* afişat continuu, în cravata sa sugerând că e crescută din gât, de la naştere. Oamenii încă mai cred că *artificialitatea* înfăţişării şi vorbirii dlui Năstase înseamnă diplomaţie, politică înaltă, chiar machiavelism. De fapt, înseamnă artificial şi atât, ca o fibră sintetică.
România a mai avut doi politicieni perfect bidimensionali: Teodor Meleşcanu şi Emil Constantinescu. Şi unul, şi celălalt s-au tolănit la un moment dat pe sondaje. Ce s-a ales de ei ar trebui să fie un avertisment pentru premierul Năstase. Din păcate însă, un *om plat* nu poate vedea Universul decât ca pe o tavă...

The dizzy little giant

21 Noiembrie 2002 este ziua în care România, după mai bine de o jumătate de veac, *a încetat în mod oficial să mai fie o ţară comunistă.* Revoluţia din '89 era o convulsie a unui organism sufocat, care se smucea căutând aer în toate direcţiile. Partidul Comunist a fost scos în afara legii printr-o decizie pe picior a guvernului provizoriu; comunismul n-a fost niciodată supus unei consultări populare. Opţiunea covârşitoare, din toate sondajele, pentru NATO, duşmanul legendar al lagărului comunist, ţine loc de referendum - poporul român s-a despărţit joi, prin liberă alegere, de comunism.

Eu nu ajunsesem să sper nici la începutul lui decembrie '89 că o să cadă comunismul. Cel puţin, nu cel românesc. Ceauşescu mi se părea veşnic. Şi nici azi nu cred că greşeam prea mult - n-ar fi fost imposibil să rămânem o Cuba a sud-estului european, o insulă de comunism după comunism ca Iugoslavia lui Miloşevici. Sunt mulţi cei care au murit cu acest gând, mai amar decât moartea: comunismul nu va pieri niciodată, va călca în picioare şi oasele copiilor copiilor noştri. Pentru umbrele lor neîmpăcate trebuie vărsate câteva picături din şampania deschisă la Praga.

România merita să intre în NATO. După părerea mea, merita încă de acum 5 ani. în 1997, la Madrid, am fost respinşi de America. Greu de spus pe ce bază, de vreme ce tot atunci a fost admisă Ungaria, pe baza unui maldăr de promisiuni din care până astăzi n-au fost onorate nici măcar o treime, determinând Casa Albă să regrete că nu are la îndemână o procedură sumară de excludere a Ungariei din Alianţă. România avea în 1997 aceeaşi populaţie, acelaşi potenţial, aceeaşi armată ca şi azi. Iar corupţia era chiar mai mică. Şi atunci, România putea fi numită de vestici *the dizzy little giant* al Europei de Sud-Est. Umbrela NATO l-ar fi putut limpezi pe „micul gigant buimac", influenţând major evoluţia politică a României: nu cred că tumoarea extremistă s-ar mai fi putut dezvolta atât de violent la alegerile din 2000. Cu 5 ani de vechime în Alianţă, România ar fi fost astăzi un mic uriaş treaz în flancul sudic, un adevărat vârf de lance înspre Est, cum spune preşedintele Bush, nu un membru second-hand, băgat în NATO printr-o decizie politică în forţă, după carnagiul din 11 septembrie 2001, în mârâielile „lumii bune" de la Washington, Londra sau din Parisul „frăţesc". *Şi România, şi NATO au pierdut 5 ani prin decizia de la Madrid.*

Dar mai bine mai târziu, când nu e prea târziu. NATO va însemna modificări structurale în politica românească. De pildă, problema româno-maghiară, inflamaţiile naţionaliste în legătură cu Ardealul nu mai au nici un suport într-o Ungarie şi o Românie legate de Washington. Li se trage pur şi simplu covorul de sub picioare politicienilor care s-au adăpat ani de zile doar din antimaghiarism, antiromânism, din retorica pericolului şi demagogia urii. în general, tipul de politician primitiv, duhnind a patriotism şi transpiraţie, mândru vorbitor de engleză stâlcită sau deloc, va ieşi din scenă mai devreme sau mai târziu. Apoi, vor începe să conteze tot mai mult *experţii.* Oamenii politici vor da tot mai puţin pe gură ce le trece prin cap în diverse ocazii, ei nu vor mai fi decât portavoce pentru grupurile tăcute de profesionişti în fundamentarea deciziilor şi comunicare.

în economie, investitorii mari vor veni cu siguranţă, totul e să-i determinăm să şi

rămână. Cât despre McDonald's şi filmele americane - ele sunt de mult aici...

Intrăm în ceea ce am numit, decenii de-a rândul, *lumea liberă.* Cât de liberă mai este ea acum? în SUA, toţi cetăţenii sunt urmăriţi pas cu pas, li se înregistrează toate convorbirile telefonice, corespondenţa, transferurile bancare, deplasările... Noile tehnologii fac din sistemul comunist de supraveghere a populaţiei amintirea unei caricaturi rudimentare, în ce măsură asta protejează împotriva terorismului şi în ce măsură e un preludiu la dictatură e o problemă - dar nu mai e doar problema noastră, ci a Americii, a lumii libere, dacă vrea să rămână liberă. După bezna dictaturii comuniste, am rătăcit mai bine de un deceniu, *de capul nostru,* într-o lume care se globalizează rapid şi în care a fi izolat înseamnă a pieri de pe hartă. Acum nu urmează Paradisul, dar şi dacă ar urma Iadul, măcar îl vom înfrunta *în rândul lumii.*

Principiul disperării

Un om vine din lagăr, unde a fost zeci de ani prizonier, îl aduci în casă şi îl aşezi la masă, prima lui masă omenească după atâta amar de vreme. Când ieşi o clipă, omul înşfacă, fără să fi luat o îmbucătură, două chifle şi o bucată de caşcaval şi le îndeasă în buzunar. Ce faci când bagi de seamă asta, îl ameninţi că-l dai pe mâna poliţiei?
Scena aceasta e dintr-un film rusesc, odinioară foarte popular la noi, *Gară pentru doi.* Ea exprimă exact, cred, atitudinea jenantă până la durere a preşedintelui Franţei faţă de România. *Frere Jacques* vorbeşte despre România ca şi cum n-ar şti unde-am fost noi în ultimii 50 de ani. Celavecul acela din filmul rusesc nu era hoţ, înainte de a fi trimis în lagăr fusese pianist, nici acum el nu fura, ci îşi punea deoparte rezerve ca un biet om chinuit de amintirea zilelor negre...
Ce se face că nu înţelege dl Chirac, şi nu ştiu dacă e vreun lider european care să se gândească la asta, e că România nu e nici
16 proamericană, nici antifranceză sau anti-germană şi cu atât mai puţin setoasă de sânge în Irak. Ministrul francez al Apărării, Michelle Alliot-Marie, avertiza că atitudinea statelor candidate la UE „riscă să fie de neînţeles pentru opinia publică europeană". N-ar fi o noutate: au înţeles vreodată cu adevărat europenii, şi în special francezii, ce a trăit România sub comunism? România este disperată. De o jumătate de veac e proscrisă, e la marginea lumii, de o jumătate de veac se numără printre cele mai bătute de soartă dintre acele „pays qui ont connu une longue nuit derriere le rideau de fer, des pays qui ont reve de liberte et qui ont reve d'Amerique...", cum mai înţelept spune ministrul de Externe francez, de Villepin, şi, nu întâmplător, nu e nevoie să traduc. E greu de introdus *disperarea* în ecuaţiile reci ale politicii mari, iar Franţa a uitat ce înseamnă: cât de pro sau anti era Parisul când au debarcat americanii şi englezii în Normandia? România vede în Statele Unite, în clipa de faţă, cea mai puternică garanţie că nu va fi nevoită să se întoarcă în mlaştină. De aceea se agaţă, cu disperare şi exasperare, de poziţia de forţă, în detrimentul raţiunii şi democraţiei, pe care o adoptă America.
Un contraargument la cele spuse ar fi că România procedează astfel potrivit unui interes
17 propriu, local, şi nu potrivit unor principii politice. Aşa e, *dar cine procedează principial în chestiunea irakiană?* Pacifismul, grija pentru vieţile omeneşti sau interesele petroliere ale Franţei în Irak îl determină pe dl Chirac să cânte partitura *contre guerre?* Pentru promovarea democraţiei în dauna dictaturii, SUA calcă Europa în picioare înainte de a invada Irakul? Nu cred în maculatura dementă, apărută şi în Franţa, care „demonstrează" că asasinatul în masă din 11 septembrie 2001 a fost pus la cale de americanii înşişi, în combinaţie cu evreii. Din păcate însă, SUA se comportă *ca şi cum ar fi avut nevoie* de 11 septembrie. Căci altă justificare pentru atacarea acum a Irakului nu există. Inconsistenţa motivelor de război a scos milioane de oameni pe străzile planetei, şi aceştia nu mai sunt grupuri de spărgători profesionişti de geamuri la McDonald's. Că regimul dictatorial al lui Saddam Hussein ascunde arme de distrugere în masă? Şi pentru asta trebuie „descoperite" tot felul de ţevi şi tingiri prin magaziile dezafectate din Bagdad? Păi, regimul lui Kim Jong II, alt democrat de viţă veche, nu ascunde nicidecum armele nucleare, dimpotrivă, dă asigurări Americii că Phenianul poate bombarda atomic orice ţintă de pe teritoriul ei. Aplicând criteriile cu care e scărmănat Irakul, ar trebui ca de mâine toată armia americană din Golf s-o ia spre Marea Galbenă - numai că în Coreea de Nord nu prea e petrol, cum nu era nici în România când aşteptam să vină *marines* americani să ne scape de Ceauşescu...
Dincolo de războiul declaraţiilor, e evident pentru orice minte lucidă că americanii n-or să mai debarce încă o dată în Europa. La capătul acestei tarantele politice se va ajunge la o formulă de compromis şi dl Chirac ştie asta foarte bine. Şi mai ştie că noi, românii, nu avem cum să uităm că destinul nostru e legat de peste un veac şi jumătate de Franţa şi că la Madrid, în 1997, dl Chirac a băgat piciorul în uşă pentru România, în vreme ce SUA s-au opus categoric primirii noastre în NATO. Că în scurt timp, moneda de referinţă a BNR nu va mai fi dolarul, ci euro...
Dacă d-lui preşedinte Chirac nu-i plac filmele ruseşti, i-aş aminti o poveste franţuzească: când poliţia i l-a adus în zori pe oaspetele său de seară, ocnaşul abia eliberat Jean Valjean, cu sfeşnicele furate, monseniorul Bienvenu, preotul din Digne, i-a schimbat viaţa acestui om nespunând decât: „Dar ţi-am

dăruit şi tacâmurile de argint, dragul meu, le-ai uitat?

Râsul morţii

Televiziunile insistă minute în şir pe cadavre desfigurate, sânge, membre smulse, oameni cu tuburi în nas, pe patul spitalului, feţe înnebunite de durere. Reporterii care fac asta pot fi numiţi ciocli şi acuzaţi de cinism, ba chiar de cruzime. Noile reglementări ale CNA, menite să stopeze avalanşa de imagini furate suferinţei şi morţii, sunt corecte şi bine venite. Rămâne însă întrebarea: de ce dau televiziunile astfel de imagini? Din răutate? Din sadism? Pentru că realizatorii programelor de ştiri chiar sunt nişte vampiri care vor să împartă cu telespectatorii bucuria de a vedea sânge?

Nu e chiar aşa. în gazetărie nu prea e loc pentru emoţie şi milă. în televiziune, Dumnezeu se numeşte Rating, iar pe Maica Precistă o cheamă Share. Se uită lumea la emisiune, exişti; o singură apăsare pe butonul telecomenzii şi dispari ca şi cum n-ai fi fost. Problema, adevărata problemă, după părerea mea, e că publicul nu schimbă canalul în faţa morţii - dimpotrivă, se buluceşte pe post îndată ce e rost de nişte decedaţi sau mutilaţi. Dacă n-ar fi aşa, astfel de imagini ar dispărea în scurt timp din programele de actualităţi. Un canal de televiziune renumit pentru violenţa insistentă a imaginilor a făcut şi proba practică a acestor afirmaţii: a lansat telejurnalul fără ştiri şi imagini „negre", telejurnalul care vorbeşte de „lucrurile bune ce se mai întâmplă totuşi în ţara asta", într-o săptămână, prăbuşirea de *rating* şi *share* a fost dramatică. A trebuit ca ştiriştii să revină de urgenţă la niscai cadavre ca să nu dea faliment.

Deci: de ce sunt românii fascinaţi de imaginile morţii? Mai întâi pentru că sunt săraci. Jumătate din populaţia României trăieşte de pe o zi pe alta - o viaţă cenuşie, mizeră, lipsită de perspectivă atât pentru sine, cât şi pentru urmaşi. Aceşti încă oameni au pierdut de mult speranţa într-un mai bine, singura lor rază de lumină este „bine că nu e mai rău". Or, ce mai rămâne să fie mai rău când eşti sărac, bolnav şi singur, batjocorit de toţi? Doar moartea. Doar moartea e mai rea. Ea e ultimul sprijin, ultima îmbărbătare pentru românii aflaţi la marginea condiţiei de om: „Aoleu, maică, văzuşi câte nenorociri sunt pe lumea asta?! Ce de morţi, fie la ei acolo!".

Imaginile unei ciocniri pe autostradă, soldată cu un carnagiu, mai şterg din amărăciunea de a nu avea nici măcar o Dacie. Acoperişul făcut scrum al vilei generalului Sandu mai încălzeşte cât de cât inima celor care zac câte şapte într-o garsonieră din Ferentari. Imaginile copiilor bolnavi de cancer prin spitale mai iau din tristeţea celor care îşi privesc copiii murdari până în albul ochilor, căutând de mâncare prin gunoaie. Simpla posibilitate de a respira capătă valoare, a fi viu face cât un jeep şi două-trei vile. Accidente, catastrofe, cutremure, războaie - slavă Domnului, se poate şi mai rău! Asta cât durează emisiunea, căci posesorul unei rable de Ford, luată din Occident la mâna a treia, va apăsa a doua zi pe pedala de acceleraţie cu şi mai mare inconştienţă.

Apoi, există o fascinaţie bazală în om de a-l vedea pe altul murind. E o atracţie similară cu cea pentru sex. Pornografie şi moarte, *basic instincts,* lisus Hristos „lucrat" *pe* cruce de Sharon Stone, iată ce mai poate excita un public decepţionat, istovit, prăbuşit în sine, după mai bine de un deceniu de politică, democraţie, capitalism şi alte înalte lucrări ale spiritului. Cu cât aceste opintiri spre civilizaţie se dovedesc mai false şi mai sterpe, cu atât un popor cade în primitivism, în zona trăirilor rudimentare, animalice.

Sex, moarte şi râs. Râsul gros, hăhăit, la început forţat, râsul în gaşcă, râsul la comandă. Comuniştii puneau aplauze la magnetofon, capitaliştii dau de pe bandă râsete. Să ne râdem la un loc, ca să nu ne mai fie frică. Câtă lume se uită la televizor în România şi râde de frică, de frica zilei de mâine, de lehamitea zilei de azi?

Mirosul acesta călduţ, greţos şi înspăimântător de sex, moarte şi râs, ca sângele curgând în şanţul din spatele bordelului, umple atmosfera acestei ţări, în vreme ce partidul de guvernământ ne arată în sus, după steaua roşie, stele galbene şi albe pe albastru. Desa-cralizarea morţii, sexul animal, râsul brutal constituie amestecul care premerge unui regim de tip dictatorial, şi nu ajungerii democraţiei pe cele

mai înalte culmi. Perfect dozat şi injectat la meserie în ceafa poporului, acest amestec se găseşte în *România mare.* Când iese pe ecran imaginea vie a acestei gazete, cu cămaşă albastră, guler alb şi cravată albă, saltă rating-ul, se rupe *share.* în 2000, doar Iliescu l-a mai putut opri, în 2004 cine o să-i mai stea în faţă? Poate să-şi aranjeze PSD-ul imaginea de binefăcător pe toate televiziunile, câtă vreme izvorăşte din ecran şuvoiul imund, în sondaje se va îngraşă Nenumitul. Şi dacă CNA-ul vrea să-i pună stavilă, în faţa transmisiei directe a vieţii lor de zi cu zi, sufletul românilor tot sălbatic, rătăcit şi trist rămâne.

Din Jurassic Park în Dracula Park

Solicităm amplasarea „Dracula Park" în judeţul Braşov. Aceasta ar fi una dintre soluţiile de creare de noi locuri de muncă. Aşa se încheie lista de revendicări a miilor de protestatari de la Tractorul, Roman şi Rulmentul, ieşiţi în stradă la Braşov. Probabil că muncitorii braşoveni se gândesc să intre la strunjit ţepe sau s-o facă pe stafiile, scuturându-şi lanţurile prin castele de polistiren expandat. Ei cer guvernului să le dea slujbe într-o balivernă agatoană, într-un/a/s gigantic din care ministrul Agathon promite că ne umplem de bani. Nu ştiu câte miliarde de dolari poate vărsa Dracula Park, dar cu siguranţă Roman, Tractorul şi Rulmentul sunt în clipa de faţă tot atât de *adevărate* ca Dracula Park, numai că nu produc, ci înghit, de ani şi ani, miliarde de dolari. Muncitorii braşoveni îşi cer transferul dintr-un fals gigantic în alt fals gigantic, din Jurassic Park în Dracula Park.

Faţă de priveliştea a 20.000 de muncitori care -ce-a ajuns conştiinţa de clasă... - îşi caută salvarea la un conte, fie şi strigoi, soluţia găsită de angajaţii de la Aro Câmpulung, să doneze spermă ca să facă rost de bani pentru fabrică, clasată pe locul 8 într-un top mondial al celor mai stupide idei de afaceri în 2002, pare de bun-simţ. Braşovenii vor de la guvern să ofere automat soluţii colective pentru zeci de mii de inşi adunaţi în stradă, în vreme ce câmpulungenii prevedeau un mod de rezolvare manual, măcar individual a problemei. O femeie striga din şirul demonstranţilor din Piaţa Sfatului: „Am lucrat o viaţă la Tractorul. Am 51 de ani. Cine mă mai angajează pe mine acum?". Nu mi-a stârnit nici cea mai mică umbră de compătimire această doamnă. Refuz să cred că nu poate găsi acum de muncă, fie în România, fie afară, ca îngrijitoare de copii sau menajeră, de pildă. In cei doisprezece ani în care Tractorul a agonizat cu masca de oxigen a statului pe faţă, doamnei nu i-a trecut prin cap să-şi caute de lucru în altă parte, ea, de capul ei - a aşteptat să iasă acum în stradă, cu mulţimea, la 51 de ani, şi să strige la guvern că n-o angajează nimeni. Sau, aşa cum o îndeamnă liderii sindicali: „Să punem mâna pe bâtă şi să le dăm la cap guvernanţilor! Pe ei, pe ei, pe mama lor!".

După părerea mea, vremea pusului mâinii pe bâtă a apus. Miron Cozma scrie versuri în puşcărie. Jos comuniştii! Murim, luptăm, Braşovul apărăm!" s-a scandat luni sub Tâmpa. Dar atacă cineva Braşovul? Recursul la lozincile anticomuniste, la gloria luptei braşovenilor din '87 împotriva regimului ceauşist nu arată astăzi decât confuzie şi neputinţă, în '87, răsculaţii luptau cu partidul, cu Securitatea, cu propaganda comunistă, într-un cuvânt cu *minciuna,* în vreme ce acum au un adversar cu mult mai puternic şi nemilos: *adevărul. E* infinit mai uşor să lupţi cu minciuna decât cu adevărul. „Nu putem să subvenţionăm la infinit locuri de muncă ce nu mai sunt adevărate" - această frază a premierului Năstase are în spate realitatea dură a unui sistem în care intrăm tot mai adânc, de la o zi la alta. în societatea capitalistă mai uşor răstorni un regim decât să obligi pe cineva să-ţi cumpere produsul tău scump şi prost. România pur şi simplu nu poate să meargă la Bruxelles cu Roman, Tractorul şi Rulmentul aşa cum arată acum.

Toată lumea ţipă că guvernul e de vină şi guvernul nu se poate spune că nu caută tot felul de soluţii pentru Braşov: plăţi compensatorii pe 17 luni, dezvoltări de IMM-uri cu fonduri Phare, parcuri industriale şi construcţii de drumuri, însă cheia problemei cred că e în mintea muncitorilor braşoveni. Ei stau în fabricile lor ca în nişte cetăţi asediate, gata să lupte, în absenţa duşmanului, cu tot restul României, de la care cer însă întruna provizii şi combustibil ca să... reziste. Câtă vreme această mentalitate de *autosechestraţi* îi va stăpâni, câtă vreme se vor încăpăţâna să supravieţuiască într-un

univers artificial, nu e nimic de făcut.
Trebuie ca fiecare să-şi asume pasul dincolo, *singurătatea* căutării unui loc în lumea reală. Dintre minerii disponibilizaţi cu plăţi compensatorii, care nu şi-au cheltuit rapid banii pe bunuri de consum, câteva sute au reuşit să-şi încropească mici afaceri, care cu maxi-taxi-metria, care cu brutăria, care cu bolţari şi ţigle. Şi Braşovul nu e Valea Jiului.

Imunitate pentru crimă?

La o jumătate de veac după ce a fost executat, Ion Antonescu este considerat criminal de război, autor al unor infracţiuni contra păcii şi omenirii. Această sentinţă nu a fost pronunţată de un tribunal internaţional - Antonescu a fost „judecat" de ocupantul sovietic, iar astăzi el este condamnat prin vrerea Statelor Unite ale Americii, în special a evreilor americani. N-am susţinut vreodată că Antonescu a fost nevinovat, că e un erou pozitiv de pus în piept - o asemenea poziţie îi defineşte doar pe naţional-comuniştii fascistoizi. El poartă răspunderea pentru deportări şi crime petrecute în acei ani. Dar există o Curte Penală Internaţională - organism care judecă crimele împotriva umanităţii şi crimele de război -, n-ar fi corect, în primul rând faţă de poporul român, să i se facă acolo un proces adevărat mareşalului Antonescu?
Altfel, acuzată de crimă este România, acuzaţi de crimă împotriva umanităţii sunt toţi românii, foşti şi viitori. A făcut-o acum laureatul Nobel pentru Pace Elie Wiesel: „România a ucis, a ucis, a ucis!". Nedreptatea pe care acest mare scriitor şi umanist o comite la adresa ţării unde s-a născut poate avea o explicaţie: extrema sensibilitate a unui fost deţinut în lagărele naziste. Dar acelaşi lucru l-a spus cu o lună în urmă ambasadorul SUA, Michael Guest, care nu e bătrân, nu e evreu şi reprezintă poziţia politică a Americii: „România a participat la Holocaust nu doar prin deciziile şi acţiunile lui Antonescu şi ale Gărzii de Fier, ci şi prin cetăţenii care au sprijinit acele evenimente în mod deschis sau prin tăcerea lor". Oare intrarea în NATO înseamnă să trăim cu ochii în pământ şi noi, şi copiii noştri?
Se pare că nu. America nu ne vrea doar cu capul plecat, America ne pune în genunchi şi cu fruntea în ţărână. Alaltăieri, România a semnat cu SUA un tratat prin care militarii americani aflaţi pe teritoriul românesc sunt scoşi de sub jurisdicţia Curţii Penale Internaţionale. Prin urmare, dacă un militar american din trupe deplasate în România îşi pierde controlul şi porneşte cu tancul prin Ţăndărei, trăgând în stânga şi în dreapta, România nu va face apel la CPI fără acordul SUA. Americanii au încercat să impună acest tratat Uniunii Europene şi au fost refuzaţi, chiar şi de aliaţii tradiţionali. Nici măcar celelalte candidate la UE n-au înghiţit ruşinea. Cu justificată mândrie şi vie satisfacţie, putem spune că *România este iarăşi prima la prostituţie politică.*
Căci ce altceva este acest târg înjositor pentru ambele părţi? Un astfel de tratat consfinţeşte de fapt punerea militarului american deasupra tuturor celorlalte fiinţe omeneşti de pe continentul european. SUA fac astfel dovada unei mentalităţi de *ocupant imperial*, bine cunoscută de-a lungul veacurilor, de la legiunile romane la trupele hitleriste: un soldat din rasa superioară poate ucide oricâţi băştinaşi, el nu va fi supus niciodată unei justiţii locale sau internaţionale. *America poate să acuze o ţară întreaga, România, de crime de război, dar nici ultimul soldat american nu poate fi judecat de comunitatea internaţională.* Unde sunt principiile occidentale, către care tindem, unde e democraţia? Cu această ocazie, se vede dezgustător de limpede demagogia sinistră conţinută în aşa-numita *corectitudine politică* cu care ne-au împuiat capul americanii. Majoritatea dominantă nu trebuie să facă uz de poziţia ei împotriva minorităţilor, dimpotrivă, trebuie să le acorde drepturi mai mari, spun apostolii discriminării pozitive, ăia care zbiară că în România clocoteşte antisemitismul şi au loc zilnic pogromuri antiţigani. Şi atunci, se poate imagina o mai crasă incorectitudine politică decât acest uz de forţă pe care îl face majoritatea militară dominantă a Americii ca să asigure imunitatea pentru crimă a militarilor ei? Ce deosebire mai este între Casa Albă, spre ale cărei valori ne îndreptăm, şi păduchii

noştri parlamentari care-şi folosesc imunitatea ca să poată comite, nepedepsiţi, orice infracţiune? în vreme ce soldaţii olteni înghit praful Kandaharului dormind cu automatul sub pernă, iar regimul Iliescu-Năstase se repede cu aceeaşi disperare servilă ca şi regimul Constantinescu să satisfacă America atunci când ţări europene cu venitul pe cap de locuitor de zeci de ori mai mare evită s-o facă, Washingtonul parcă ţine cu tot dinadinsul să testeze rezistenţa la rupere a proamerica-nismului românilor. Care nu *e atât* de solid pe cât o arată procentele, în miezul opţiunii populaţiei pentru NATO nu mai stă teama de Rusia. Nici setea de democraţie şi capitalism nu ne mână spre NATO, căci peste 50% dintre români sunt nostalgici ai lui Ceauşescu, ai partidului unic şi economiei de stat. E, de asemenea, greu de crezut că America ne va aduce leacul pentru corupţie şi va întrona dreptatea socială câtă vreme zisa corupţie tocmai a dinamitat halci enorme din economia SUA, intrând şi în Casa Albă. De fapt, speranţa celor mai mulţi e că vin, în sfârşit, americanii şi bagă nişte bani în România, că o să avem toţi locuri de muncă bine plătite sau măcar un hamburger de persoană. £ *o opţiune mai degrabă stomacală decât ideologică.* Prin urmare, pe terenul ideologic viran înfloreşte Corneliu Vădim Tudor - extremism, antisemitism, xenofobie, mârlănie... Mulţi dintre cei care vor în NATO îl plac pe C.V. Tudor, iată încă un paradox românesc. Cu cât ne apropiem de Praga, cu atât el urcă în sondaje. Şi dacă America va continua exerciţiile de umilinţă cu România, s-ar putea să intrăm în NATO şi C.V. Tudor să fie ales democratic preşedinte.

Singurătatea Americii

Interior sordid, de birou de magaziner sau preşedinte de scară... Omul, o brută de mahala, scund şi vânos, se spală pe mâini... Lungana şatenă îşi dă ciorapii jos, îşi dă halatul soios la o parte şi se aşază cu fundul pe masă... Scundacul de Ghencea îşi desface cureaua, îşi deschide fermoarul şi se apucă s-o posede pe îmbrăcatelea, din picioare... Lungana încearcă să se mobilizeze pasional cât de cât... Sună telefonul... Scundacul răspunde, să trăiţi, dă lămuriri, lungana trece la cârmă... Dincolo de magaziner, pe care-l vehiculează ritmic ca pe un covor luat sul la subţioară, pe un perete cojit e un poster cu Arnold Schwarzenegger la bustul gol... Lungana miorlăie în toate felurile cu ochii la Schwarzenegger... Scundacul vorbeşte înainte la telefon... Prim-plan pe muşchii pătraţi ai fălcilor lui Arnold... Lungana culmineză într-un suspin ţipat... Această secvenţă, din filmul *Patul conjugal,* al marelui regizor Mircea Daneliuc, reprezintă, cred, foarte bine relaţiile actuale ale României

cu SUA. După ce ne-am îndopat cu hambur-geri, pop-corn şi Coca-Cola, încercând să ne simţim ca la New York, după ce am îmbrăcat tricouri cu stele şi dungi şi ne-am ghiftuit creierii cu filme americane, acum o facem şi pe *Texas rangers* ca să ne *americănim...* Autorităţile române desfăşoară o pantomimă a alarmei chimice, bacteriologice, atomice, cu scoci şi măşti de gaze, menită să genereze o intensă impresie de *aflare în treabă.* Care va să zică noi, aliaţii Americii, luptăm, nu glumă, pentru cauza dreaptă a belirii lui Saddam. La nevoie, vom face faţă atacurilor aeriene ale irakienilor la Constanţa şi Bucureşti, vom înfrunta atentatele cu bombe ale aceloraşi sub înţeleaptă conducere a administraţiei locale...
După părerea mea, dacă România ar face obiectul unui atac sau unui atentat irakian, dincolo de tragismul situaţiei, aceasta ar fi o *onoare* pentru noi. Ar însemna că suntem altceva decât *chibiţii, ţuţerii, trepăduşii* Americii. Altceva decât nişte *fomişti* - vorbesc de foame de democraţie, fireşte - care, după ce au trăit 12 ani din hoitul lui Ceauşescu, vor să apuce şi ceva din hoitul lui Saddam. Iată de ce nu mă tem de vreun atentat irakian. Iată de ce hăituirea şi expulzarea, de către poliţia vigilentă, a periculoşilor irakieni de prin angrouri, care vindeau şi ei o măslină, nişte papuci şi o basma, mi se pare un spectacol jalnic. Pe plan local, în schimb, pot să *apară.,* prin fenomenul de *rezonanţă psihotică,* de care vorbeam în cazul Liceului Jean Monnet", feluriţi terorişti mioritici cu grenadă, cărora le intră creierii în vibraţie după atâtea avertismente ale apărării civile. Dar pe ăştia poliţia nu ştie de unde să-i ia...

Nu spun că România n-ar fi trebuit să facă politica pe care o face acum. De când dl preşedinte Iliescu mi-a spus că, în politică, principiile se caută sau se inventează pentru a justifica atitudinile de conjunctură, ce să mai zic? Mai am doar modesta pretenţie ca oportunismul să fie numit oportunism, nu ataşament faţă de valorile democraţiei.
De altfel, cred că va trebui să se instituie în această perioadă un moratoriu privind utilizarea acestui cuvânt, *democraţie,* în dialogurile internaţionale, pentru a se evita ridicolul la scară planetară. După ce americanii vor fi pus bocancul în Bagdad - şi asta se va întâmpla repede -, urmează la rând ONU, NATO şi UE. Aceste organizaţii nu mai corespund *complexului de superioritate* care i se umflă Americii de la o zi la alta. Dacă dl Donald Rumsfeld a putut să spună că SUA pot câştiga războiul şi fără Marea Britanic, aliatul lor de sânge, atunci la ce să se mai aştepte ceilalţi? ONU, NATO şi chiar UE vor fi supuse, ca şi armatele, unui proces de *retehnologizare şi miniaturizare,* corpolentele agregate de voturi şi vetouri vor fi luate la polizor până când vor deveni scule performante cu care America îşi va face politicile mult mai simplu şi de-a dreptul. Un prim pas, după cum am văzut, este *microfo-narea* supertehnologizată a tuturor, aliaţi şi duşmani, în chip democratic, de către secu-riştii americani...
Nu ştiu dacă rachetele Tomahawk vor reuşi să instituie democraţia în Irak, ca un pas spre democratizarea Islamului. Important mi se pare ca însăşi America să redevină o ţară democrată, prin propriile ei resorturi interne de protecţie, să îşi aducă aminte că *puterea absolută înseamnă nu numai forţă, ci şi singurătate.* Mă îndoiesc că SUA s-ar simţi foarte bine dacă ar rămâne numai cu România la braţ.

Baronii NATO

Ieri, preşedintele Iliescu a ajuns la concluzia că Kurt Treptow se face vinovat de „ceea ce a văzut toată lumea - nişte fapte inacceptabile, pentru care fiecare trebuie să răspundă". „Lumea" dlui preşedinte a trăit probabil o revelaţie nocturnă, întrucât alaltăieri nici zisa lume, nici dl preşedinte încă nu zăriseră nimic, între timp însă, ambasadorul SUA, dl Michael Guest, a făcut ziarului *Adevărul* declaraţii tranşante, reamintind Justiţiei române care-i este datoria, indiferent de cetăţenia lui Treptow şi, cu atât mai puţin, de intrarea României în NATO. Poziţia impecabilă a ambasadei americane în acest caz, deloc în spiritul tratatului semnat de SUA şi România, care prevede că americanii nu pot fi judecaţi decât de ai lor, aruncă Parchetul General al României într-un ridicol devastator: de trei săptămâni încoace, oamenii lui Joiţa Tănase se chinuie să-l facă scăpat pe acest pedofil exhibiţionist şi să şteargă probele care îl incriminează. De trei săptămâni încoace, preşedintele Iliescu ştie, sau era obligat să ştie, că există un caz grav Treptow. Nu mai vorbim de pretenarul lui Treptow, consilierul prezidenţial Talpeş. Toţi aceşti înalţi responsabili ai statului român au împiedicat arestarea şi judecarea unui ins acuzat de una dintre cele mai respingătoare infracţiuni: abuzul sexual asupra minorilor. Motivul, invocat desigur cu aere de mare politică, în discuţiile dintre marii noştri oameni de stat, va fi fost: „Ce, aţi înnebunit? Vreţi să ni-i punem în cap pe americani, acuma, când bate Praga la uşă? Ne stricăm cu Washingtonul pentru nişte odrasle de moldovence nespălate? Ce, le-a omorât? Le dădea şi prăjituri...". Iată însă că Washingtonul nici vorbă să facă presiuni pentru protejarea lui Treptow - toată această „manoperă" judiciară de cea mai joasă speţă izvorăşte din mizeria creierelor de politicieni cu scaun în cap. Năravul e vechi: prin anii '50, s-au comis ticăloşii înspăimântătoare sub pretextul că „aşa vrea Kremlinul". De multe ori, Kremlinul n-avea nici o treabă, ruşii îşi urmăreau propriile scopuri în România; aco-perindu-se cu mantaua sovietică, românii comiteau crime împotriva românilor...
Cei care voiau atunci să parvină în „noua lume", zămislită de tancurile ruseşti, nu şovăiau să spânzure de turelă fiinţa naţională şi simbolurile românimii. N-am tresărit deci prea tare citind declaraţia dlui Hrebenciuc cum că 19 noiembrie, ziua virtualei intrări a României în NATO, „pentru noi are aceeaşi

încărcătură de simboluri ca anul 1918". Pentru care noi, dle Hrebenciuc, a-i pune la loc românului mâna cu umărul şi cu inima, smulse de istorie, e totuna cu a-l îmbrăca într-o uniformă nouă? Visul de veacuri al românilor a fost NATO? Mihai Viteazul, Bălcescu şi Brătianu să fi fost, oare, precursorii lui Robertson sau Solana? Intrarea ţării într-o alianţă politico-militară temporară poate fi comparată cu reîntregirea? Crede dl Hrebenciuc că există vreun american suficient de imbecil ca să compare ziua înfiinţării NATO cu Ziua Independenţei Statelor Unite ale Americii?
Cum socotesc deputaţii PSD Cliveti şi Timiş că trebuie sărbătorită intrarea în NATO? Prin instituirea „zilei NATO" - liberă şi nelucrătoare". Proiectul celor doi, înaintat în Parlament, exprimă perfect gândirea de profunzime a multora dintre cei care îngroaşă procentele în sondajele pro-NATO - la câte zile de nemuncă sunt în România, mai punem una, că vine NATO să muncească în locul nostru. Noi, în schimb, vom face mitinguri, parade militare şi vom purta insignele şi ste-guleţele NATO, pentru care guvernul a alocat deja un milion de dolari. Tinerii căsătoriţi se vor poza în faţa simbolului nord-atlantic.
Anul ăsta, de 19 noiembrie vom mânca cu toţii cârnaţi de la Sechelariu şi ne vom bucura. Unii vor linge marele ecran de pe care ne va privi, de la Praga, dl prim-ministru Adrian Năstase. Văzând cu satelitul atâta entuziasm popular, americanii or să ne verse deîndată nişte miliarde de dolari...
Gândul că acest nemernic cu studii pe nume Treptow va fi pedepsit, dacă va fi, doar în urma verdelui de la americani şi nu pentru că ar fi triumfat dreptatea în România mă opreşte să mai glumesc, fie şi amar. Aderarea României la NATO e un gest necesar. Primirea României în NATO este îndreptăţită. Viitorul României nu poate fi legat decât de Occident. Aceasta trebuie privită însă ca o acţiune politico-diplo-matică responsabilă, majoră, iar nu ca un eveniment mesianic, metafizic, întemeietor în Istoria Românilor...
Orice român lucid gândeşte aşa. Cei care iau legea la şuturi crezând că fac pe plac Americii, cei care se scălâmbăie în toate felurile, în sforţarea de a se închina la Washington ca la Dumnezeu Tatăl, sunt baronii noştri post-comunişti, care speră astfel să-şi păstreze titlurile, profiturile şi scaunele, ba chiar supraînălţate, şi sub noua stăpânire. Să întemeieze dinastii. Depinde doar de America dacă le va accepta slugărnicia lacomă sau va da, în sfârşit, cu ei de pământ.

Pâinea lui Dumnezeu

Când eram mai tânăr, sfâşiam cu sete şi prăzile uşoare. Preotul era şi el tânăr, sincer şi auster - din păcate şi cu duhul, încerca să-mi predice iubirea de Domnul rostind cu convingere, aproape cântat, fraze de-a gata din inventarul bisericesc.
îl contraziceam metodic, devastator, cu logica mea crănţănind metalic ca un arc de proteză. Cei mai copţi clătinau din cap, tinerii râdeau crud şi fals. După ce l-am înecat într-un val de hohote, ironizându-i grosolan încă o contradicţie în termeni, preotul a lăsat capul în piept, apoi a ridicat ochii şi m-a privit fără ură:
„Domnule Popescu, sunteţi mult mai inteligent decât mine. Totuşi, cred că undeva greşiţi: vreţi să faceţi şi treaba lui Dumnezeu. Cred că de asta vă frământaţi şi vă chinuiţi de unul singur. Câteodată trebuie să ne lăsăm în mâna lui Dumnezeu, oricât de deştepţi am fi. Altfel, minţile n-o să vi le pierdeţi, pe dumneavoastră, creierul n-o să vă părăsească până la moarte, dar o să vă pierdeţi sufletul, domnule Popescu".
Oricât de greu îmi venea să accept asta, în glasul lui era o milă autentică. Amărâtului ăsta naiv şi sfertodoct îi era milă de mine!
în Coca-Cola multă şi neagră ca sângele străluceau luminile New York-ului.
- Nu lua pâinea de la gura lui Dumnezeu, a mai zis preotul şi vocea lui mi s-a părut dintr-o dată rece şi mieunată.

Marea Ciordeală

Un ins care rămâne la putere un sfert de veac nu poate fi decât un hoit politic monstruos, înlăturarea lui ar trebui să însemne un prag luminos în evoluţia fiinţei umane. Din păcate, acum, în Irak a fost înfrântă o dictatură, dar nu a câştigat democraţia. Nu a câştigat nici măcar civilizaţia politică, dimpotrivă.
De 48 de ore încoace, putem vedea pe diverse canale irakieni care aleargă târând câte o bucată din regimul Saddam: o glastră cu flori de plastic, un fileu de tenis, un fotoliu, o canapea, televizoare, frigidere, anvelope, covoare, ba chiar şi câte o uşă smulsă din ţâţâni şi cărată în spinare. Statuile şi portretele lui Saddam sunt răsturnate şi sparte, nu şi diversele bunuri din palatele puterii. Irakianul vrea să mă convingă jucând cu picioarele pe faţa lui Saddam, cu ochii spre camera de luat vederi, că se desparte în acest fel de dictatură. Pe de altă parte, patul de mătase al dictatorului e bun de dus acasă, bucăţi din closetele lui aurite pot fi vândute în târg. Eliberare prin ciordeală.
Două lucruri înţeleg din aceste imagini. Mai întâi că, deşi s-a autozeificat, deşi regimul său de dictatură laică a încercat să-l înconjoare cu o aură mistică, Saddam n-a fost decât un şarlatan bestial şi atât. Spre deosebire de duritatea ascetică a regimurilor islamist-fun-damentaliste, fondate totuşi pe nişte principii, regimul Saddam a fost o dictatură personală, arbitrară, clădită nu numai pe teroare, ci şi pe şpagă, un imperiu al corupţiei născut din petrol. De teroare i-au scăpat americanii, de corupţie însă, cine-o să-i scape pe irakieni? Aş fi preferat să-i văd adunând în piaţă lucruri de-ale potentaţilor regimului şi dându-le foc sau măcar să le ignore în bucuria pură a primei zile de libertate...
Am mai văzut o dată asta. Un singur om, un tânăr subţirel, cu ochelari, striga ca din gură de şarpe în casa lui Ceauşescu din Primăverii: „Nu atingeţi nimic! Lăsaţi-le să putrezească aşa! Să vadă toţi ce-am trăit!". Ceilalţi luau tot ce găseau: portocale, prosoape din budoarul tovarăşei, tablouri, haine de blană, cuvertura de pe pat...
Dictatura Tovarăşului combina teroarea Securităţii cu chilele de carne date prin spate, propaganda şi cenzura erau ucigătoare, dar parcă niciodată n-am tresărit mai tare decât la vederea pepenelui verde despicat, în decembrie, pe masa din bucătăria reşedinţei din Primăverii. Cei care năvăliseră în Casa Diavolului, în loc să fi scuipat pe luxul înfiorător, înghiţeau şi băgau în buzunare, ducând cu ei germenul minciunii hoaţe. De acolo, el a cuprins toată ţara. în cei 13 ani scurşi ca apa de ploaie la canal, în România s-a repetat, la toate nivelurile, ce a făcut *poporul* în casa lui Ceauşescu în decembrie şi ce făcuseră Ceauşeştii cu acest popor decenii de-a rândul: *furtul.* A fost un semn rău, care s-a adeverit cu vârf şi îndesat.
înainte de a ne înghesui să primim şi noi o ciozvârtă pentru că *ne-am orientat,* am face un bine irakienilor dacă le-am dărui colecţii de ziare româneşti din anii din urmă.

Menstruaţie la cap

Că lăuntrul lui C.V. Tudor împroaşcă pe cine-i vine la gură cu insulte care împerechează pestilenţialul cu demenţialul şi minciuni dincolo de abjecţie vede orice român de bun-simţ. Ceea ce nu se prea bagă de seamă este că matahala cu sânge tricolor are mereu gura larg deschisă, ca balenele înghiţitoare de plancton, pentru a primi în ea cu voluptate toate invectivele pe care i le adresează inşi scoşi din sărite de ticăloşia lui. A-i spune otrepei că e otreapă înseamnă a-l hrăni pe C.V. Tudor cu energia pură a gunoiului din care se nutreşte. De aceea, lovitura cea mai teribilă pe care o poate primi talentatul poet al pereţilor de closet este să nu-l bagi în seamă, să faci abstracţie de existenţa lui. Am făcut asta într-o emisiune televizată, în care, solicitat fiind să adresez telefonic întrebări invitaţilor, pe C.V. Tudor l-am ignorat pur şi simplu şi am închis. Cuprins de turbare, a început pe loc să zbiere la camerele de luat vederi că am furat patrimoniul *Scânteii,* că sunt nebun, că am nu ştiu câte neveste...

Nu altceva a făcut ambasadorul SUA la Bucureşti, Michael Guest. Dl ambasador nu a dorit să onoreze cu prezenţa dezvelirea la Cluj a statuii preşedintelui american Woodrow Wilson de către C.V. Tudor şi Gh. Funar. Adică, deşi Vădim şi Funar au pus steagul american la uşa cocinii lor şi au intonat imnul SUA, dl Guest a refuzat să dea curs amabilei invitaţii. Drept care, C.V. Tudor, după ce îl acuză pe ambasador că nu reprezintă interesele Americii, etalează într-o scrisoare trimisă Ambasadei SUA două pagini de pamflegme scârboase până la vomă pe tema homosexualităţii declarate a acestuia. Este procedeul preferat al tribunului: când e dat cu capul de câte un principiu, atacă persoana. Nu homosexualitatea dlui Guest este determinantă; dacă dl Guest era negru, şi nu homosexual, C.V. Tudor ar fi vorbit nu de faptul că ambasadorul SUA are ciclu menstrual, ci despre cioroiul care n-a putut veni la Cluj pe calea aerului. Dacă dl Guest era paralitic, ca Franklin Delano Roosevelt, atunci C.V. Tudor zicea că i s-a ars bujia la scaunul cu rotile. Preşedintele PRM trăieşte politic zgândărind răul şi urâtul de pe fundul sufletului omenesc, oglindite în miturile murdare din subconştientul unui popor - creierul lui C.V. Tudor funcţionează după un ciclu menstrual: secretă periodic un şuvoi sângeriu, urât mirositor, dar sterp, în cazul de faţă e vorba de virilitatea masculului român, de „legendara" potentă cu care călăreşte femeia şi cu care i-am copleşit numeric pe unguri, de suedezele care-l caută înnebunite pe la Mamaia etc., totul prin comparaţie cu „fătălăul" homosexual. Faptul că statisticile apărute în presă în ultimii ani consemnează că peste o treime dintre români au probleme cu erecţia nu-l va opri nicidecum pe C. V. Tudor. Nici consecinţa care decurge de aici, şi anume că scăderea masivă a natalităţii în România ultimului deceniu poate fi determinată nu numai de sărăcie şi insecuritate, ci şi de impotenţă sau infertilitate. De fapt, „glumele" lui ticăloase nu sunt adresate bărbaţilor heterosexuali cu activitate sexuală normală, ci impotenţilor mereu cu gura plină de bancuri porcoase, gata să rânjească de pe margine la un viol.
Nu înţeleg homosexualitatea, nici măcar nu pot să mi-o imaginez în act. Cu privire la pecinginea „corectitudinii politice" m-am exprimat de nenumărate ori. Dar cred că e profund incorect să atribui acestui comportament sexual, înnăscut sau dobândit, conotaţii morale sau valorice. Pot exista homosexuali care să aibă ceva mai multă grijă de un copil decât heterosexualii care îl fac şi pe urmă îl aruncă la ghenă. Pot exista homosexuali mult mai atenţi şi delicaţi faţă de o femeie decât bruta care îi e soţ. Probabil cel mai luminos creier al umanităţii din toate timpurile a fost cel al homosexualului Leonardo da Vinci. Are C.V. Tudor curajul bucal să spună şi despre el „Dumnezeu să-i binecuvânteze fundul!"?
în ciuda clănţănelilor lui retorice, C.V. Tudor ştie foarte bine că Michael Guest reprezintă America în toată puterea ei. Dacă refuză să intre în contact cu el, ambasadorul o face nu numai pentru că îi repugnă grosolănia şi jegul moral, ci, în primul rând, pentru că Washingtonul îi interzice să stea de vorbă cu extremişti paranoici, în plus, dl Guest, spre deosebire de unii dintre predecesorii săi, este preocupat şi de România, şi nu doar la cocteiluri, implicându-se tranşant în impunerea unui set de valori occidentale, în împingerea guvernanţilor spre reforme şi luptă reală cu corupţia, a României spre NATO. Chiar când greşeşte, dl Guest demonstrează că îi pasă de noi.
Potrivit unei afirmaţii de ultim răcnet plusate de C.V. Tudor, dacă nu trucau americanii alegerile din 2000, el ar fi ieşit preşedinte.
Merită să ne gândim puţin ce s-ar alege de România dacă o scrisoare ca aceasta către ambasadorul SUA sau al altei ţări ar fi trimisă de şeful statului.

Săraci lipiţi ecranului

Pe undeva, prin vreun sertar, am o hârtie care o fi început deja să se îngălbenească: o adeverinţă de la Colegiul Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii că n-am avut nici o treabă cu Securitatea. N-am dat-o publicităţii pentru că s-a întâmplat cu acest organism exact ce-am scris: a devenit un mare producător de penibil. Potrivit CNSAS, ar însemna să fiu coleg atestat întru nese-curism cu nişte

indivizi de care probabil că şi Securităţii îi era greaţă.
Nu altfel stau lucrurile cu legea declarării averilor. Ca şi în cazul cu Securitatea, demnitarul face o declaraţie pe proprie răspundere. Ea urmează a fi comparată cu încă o declaraţie, făcută la sfârşit de mandat. Dacă se constată diferenţe *vădite* (?!) şi există dovezi *certe* (?!) că unele bunuri ori valori nu puteau fi dobândite pe căi licite, averea respectivului este supusă controlului. De asemenea, orice cetăţean poate să facă o sesizare în legătură cu un demnitar şi că a fost turnător la Securitate, şi că trebuie băgat „la ilicit". Din aplicarea legii care a născut CNSAS a rezultat că fie aproape toţi n-am colaborat cu Securitatea, fie aproape toţi am colaborat şi mai colaborăm încă. O limpezire semnificativă a apelor nu s-a produs. Aceeaşi imagine se construieşte în clipa de faţă cu privire la averi: politicienii declară care mai de care că au două treimi din casa soacrei, un sfert dintr-un petic de pământ, acţiuni la societăţi aflate în lichidare, o maşină la mâna a doua, un caniş pe care-l iubesc nespus sau, pur şi simplu, nimic - au dat totul fiilor şi fiicelor şi ei sunt săraci şi curaţi ca Iov în gunoi. Alţii, ca Adrian Păunescu, îşi declară liniştiţi o avere considerabilă, convinşi că nu vor pierde astfel nimic din popularitate, dimpotrivă. C.V. Tudor insultă şi calomniază ziariştii *Adevărului* de pe poziţia senatorului care declară că îşi donează regulat salariul săracilor fără să ştie nimeni care îi sunt sursele de venit. Iar preşedintele Iliescu îşi supra-declară, absurd, alături de casă şi Cielo, salariul de preşedinte de 600 de dolari ca făcând parte din avere - asta pentru a întări la public imaginea *sărac şi cinstit.* Dar reacţia cea mai adecvată situaţiei a avut-o această împerechere perfectă a grotescului cu sinistrul care este Miticul nostru românesc, Corleone Dragomir: „Păi, ce, dom'ne, eu am numai 10.000 de euro? Hă, hă, am mai mult". Apoi, cu un rânjet: „Da', ştiţi ce? Sunt sărac, sărac lipit pământului".
Ca şi legea deconspirării Securităţii, legea declarării averilor a devenit un *circ moral.* Declaranţii pe care i-am văzut la televizor vor să fabrice o impresie de *normalitate,* cu folos electoral: suntem toţi, dragi compatrioţi, nici prea bogaţi, nici prea săraci, ce atâta tevatură, nu-i nici o scofală să fii parlamentar sau ministru. Sau: da, am avere, dar nu -e *normal* să am? Bun prilej de vorbe. Practic, această lege nu va funcţiona: cine e nebun să pună ce-a agonisit prin şpagă într-o declaraţie de avere la sfârşit de mandat? Cel mult, diverşi adversari politici şi concurenţi ai unor demnitari vor face sesizări la comisie ca să-i facă viaţa amară duşmanului - nimeni nu va fi însă într-adevăr judecat şi condamnat pentru îmbogăţire fără just temei. Toată opintirea *normalistă* a aleşilor a fost spulberată de un cetăţean care spunea că rândurile de burţi şi pliurile guşii sunt cea mai clară declaraţie de avere... De fapt, legea are o doză apreciabilă de ilogic din start. Dacă un demnitar aflat în funcţie fură, aşteptăm până la terminarea mandatului, până se şterg urmele şi mor păgubaşii, ca să ne spună el că a furat şi să-l controlăm ?!
în timpul exercitării mandatului, dacă organele de control ale statului, în primul rând cele fiscale, aplică corect legile existente, pot să depisteze rapid mişcarea de bani sau bunuri dobândite ilicit. De pildă, deputatul Gheorghiu, cel cu înscenarea furtului propriului BMW, trebuia aşteptat cu declaraţia până la sfârşitul mandatului? în loc de prevederea hilară cu „mai mult de 10.000 de euro în cont", e suficient ca, aşa cum orice ins care ia credit din bancă e obligat să declare ce va face cu el, cel care depune sume mari să declare provenienţa banilor. Nu publicul şi nici şefii politici ai unui demnitar trebuie să aibă acces la aceste declaraţii, ci organele de anchetă, care mai trebuie să şi vrea şi să fie şi lăsate să-şi facă datoria.
Pe urmă, demnitarii pot să toace banul public şi fără să facă ceva ilegal. Ce lege, ce Parchet Anticorupţie îi poate opri să-şi voteze prime, pensii de lux, limuzine, excursii politice cu ghiotura în ţările calde? Cine îi poate împiedica să abuzeze regulat, mai mult sau mai puţin pe faţă, în mai toate situaţiile de viaţă, de funcţia pe care o deţin?
Şi cred că există o problemă mai gravă decât mărimea averilor acumulate într-un fel sau altul, şi anume ce se face cu banii mulţi în România. Chiar dacă am presupune, prin absurd, că unui ştab al vremii noastre i s-ar confisca toată averea ilicită, cine poate să-i ia fericirea nesfârşită de a mânca în fiecare zi caviar, bucuria pură de a-şi face concediile pe Coasta de Azur, delicateţea de a-i lua amantei

un inel cu diamant, mulţumirea sufletească de a descinde dintr-un jeep, eliberarea spirituală pe care o încearcă într-o vilă cu 18 camere? Nu vreo lege a declarării averilor îi face pe demnitarii din ţările scandinave să vină la serviciu cu bicicleta şi punga cu sandviş...

Sindromul Huţa Certeze

1. Denumire dată în Imperiul Roman unor reşedinţe rurale de pe domeniile latifundiarilor. 2. Locuinţă cu înfăţişare voit rustică, elegantă şi spaţioasă, situată într-o grădină. Asta înseamnă, potrivit DEX, *vilă.* Ce poate înţelege însă un străin folosind o asemenea traducere? Străine îi vor rămâne toate parfu-murile cu care viaţa românească a umplut acest cuvânt ce ţi se dezvăluie doar ţie: vilă şi hoţie, vilă-bogăţie, vilă: co-rupţie, vilă: po-liţie, vilă mârlănie şi totul pe veresie, în comuna Huţa Certeze din cocoaşa României am mai adăugat, ca român, încă o nuanţă: vilă şi prostie.
Certezenii sunt cunoscuţi în Oaş ca „ziarişti", în ultimii ani, ei au plecat în masă la Paris unde, distribuind pe străzi şi în gurile de metrou *Macadam* şi alte publicaţii populare, au adunat franci destui ca să treacă drept bogaţi atunci când s-au întors pe meleagul lor, în ţara leului flămând. O dată cu întoarcerea primului val de „ziarişti" au început să răsară în Certeze *vilele* sau, mai degrabă, un soi de casteluşe pătrăţoase cu trei şi patru caturi. Dacă odinioară vila era o construcţie voit rustică, acestea sunt voit suburbane: termo-pane şi colonade, plastic ca marmura neagră sau roşu ca ţigla, garaje şi terase nesfârşite, lifturi sau scări interioare care duc spre nicăieri. Toate la şosea, să le vadă maşinile care vin dinspre Sighet sau Satu Mare. Deşi noi, unele cu tencuiala neuscată încă, o linişte ciudată, o nemişcare sugerând vechimea, pluteşte peste aceste plăcinte pestriţe de beton placate pe fundalul munţilor Gutâiului - în ele nu locuieşte nimeni! Dincolo de porţile grele, de fier negru, e neantul. Proprietarii stau în căsuţele lor vechi, aflate în spatele *vilei* sau, cel mult, se bagă în bucătărie. Nici măcar nu le închiriază unor turişti străini cu dare de mână, în ipoteza fericită că aceştia ar căuta în Ardeal nu specificul local, ci oglindirea grotescă a reşedinţelor lor din Occident...
Certezenii sunt români, nu ţigani. Nu sunt hoţi, banii i-au muncit. Sunt oameni simpli, dar e de presupus că neproşti. Şi totuşi, de ce această operaţiune prostească? De ce, în loc să-şi bage banii în ceva viu, dinamic, util, îi îngroapă în pereţii acestor cavouri supraetajate ?
Când un îmbogăţit prin evaziune fiscală, traseism politic, credite nereturnate, carita-suri sfărâmate sau telefoane date la fix unor infractori îşi face vilă, ştie foarte bine de ce-o face. Vilele, gipanele, merţanele, bodigarzii, rolexul pe mână sunt simboluri ale castei prădalnice. Fără ele nu eşti de-al lor, nu exişti. Pe de altă parte, românul îmbogăţit în aceste vremuri e, în general, un troglodit, un primitiv sufleteşte, şmecher, viclean, dibaci, dar nu inteligent şi, cu atât mai puţin, sensibil. Mintea lui alunecoasă şi rece nici nu concepe să facă altceva cu banii, golul lui lăuntric nu poate fi compensat decât cu un lux porcesc pe dinafară. Asta înseamnă pentru el Frumuseţea şi Fericirea.
Ani de-a rândul am opus, în ce-am scris şi ce-am spus, ţoapelor ajunse pe săracii, tot mai mulţi, ai acestei ţări. Ticăloşia şi mitocănia fără margini de care dau dovadă întruna potentaţii zilei te împing să-i consideri automat pe amărâţi buni, frumoşi, curaţi, dacă nu pe dinafară, cel puţin pe dinăuntru. Certezenii mi-au atras atenţia că pot să greşesc. *Românul sărac poate fi tot atât de urât pe dinăuntru cum e ciocoiul plin de bani.* în Maramureş, în Oaş, în plină românime, iată că ţăranii din Certeze nu sunt nicidecum preocupaţi să păstreze tradiţiile seculare închise în râurile înnegrite de ploi din lemnul porţilor maramureşene, ci să maimuţărească, *cu bani munciţi,* opulenţa betonată a hoţilor de tranziţie. Nu pot să nu mă gândesc ce-ar face unii dintre oamenii simpli ai acestei ţări, muncitori şi ţărani, dacă ar avea dintr-o dată miliarde pe mână: exact ceea ce astăzi pretind că detestă la magnaţii de carton, în călătoriile prin ţară mi se întâmplă des să mă oprească tot felul de oameni care îmi cer să apar din nou „la televizor" şi „să daţi în ei!". Sunt şi unii care o fac din pură revoltă, din instinctul rănit al dreptăţii, dar câţi or fi oare cei pe care îi mână doar pizma, dorinţa de a înşfăca ei vilele şi gipanele, la o adică? Curând după ce au luat puterea umiliţii şi obidiţii conduşi de comunişti, s-a dovedit că nu voiau decât

să jefuiască pur şi simplu burghezia, luând din vechea orânduire vilele din Primăverii şi năravurile. Emanaţii Revoluţiei din '89 au repetat scenariul: au înhăţat de la comunişti tot ce era mai rău, duhul vilelor n-a murit.
Sindromul Huţa Certeze mă face să cred că Revoluţiile şi alegerile libere îşi pierd noima câtă vreme omul „simplu" nu e decât caricatura stăpânului.

Momânia

Aşa ar trebui să se numească această ţară, Momânia, şi nu România, pentru că divinitatea ei tutelară este Momos, zeiţa deriziunii, a batjocurii, a zeflemelii la vechii greci. Pe plaiurile noastre, orice încercare de a pune ordine în vraiştea morală care macină totul de la rădăcină sfârşeşte la pieptul zeiţei Momos. Mă întrebam câte zile vor fi necesare pentru ca discuţia cu legea declarării averilor să capete o turnură curat *momănească.* N-a fost vorba de zile, ci, mai degrabă, de ore. Peste noapte, după ani de sfioasă tăcere, din gura parlamentarilor iese şarpele american pe băţ: $ 19.000, $ 24.000, $ 27.000, $ l milion. Un fel de *strip-tease moral* la care un anume public asistă excitat: oare ăla cât o avea-o de mare? Ce semnificaţie cetăţenească poate avea faptul că eu, cetăţeanul, aflu că parlamentarul cutare are 20.000 de dolari în cont şi cutare, un milion? Nici una. Nu poate fi alimentată astfel decât acea *curiozitate vulgară* care face tirajul publicaţiilor-pupăză şi audienţa cretiniei Big Brother, cu care sus-semnatul s-a luptat de atâtea ori, fiind poreclit Savonarola, Torquemada, încrâncenatu etc. Contul din bancă e totuna acum cu mărimea sânilor, cu numărul divorţurilor, amanţilor sau al copiilor din flori ai nu ştiu cărei persoane publice. Şi singura „logică" ce poate guverna show-ul este că, de pildă, deputatul Raj Tunaru are un milion de dolari, deci e hoţ, în vreme ce dna Norica Nicolai, care are 27.000, tre' să fie femeie cinstită. Ca şi cei care şi-au băgat banii furaţi în conturi din străinătate sau în investiţii mascate, că nu erau tâmpiţi să-i depună la vedere. Un director pe nume Stoica, din Ministerul Educaţiei, declară că el are în cont 5 dolari şi ceva. Să-l alegem preşedinte!
Eu înţeleg că PSD alunecă accelerat la vale în sondaje, dar asta nu înseamnă să accept băgarea mea ca simplu cetăţean într-o casă Big Brother cât România. Şi nici nu vreau să fiu transformat eu însumi în Marele Frate. O *persoană particulară care nu ia nici un ban de la stat şi care, în schimb, dă bani statului plătindu-şi impozitele şi taxele nu poate fi obligată prin nici o lege să-şi facă publică proprietatea privată.* Legea pe care vrea s-o instituie senatorul Predescu, declararea publică a averilor de către toţi cetăţenii, reprezintă o violare de tip comunist a drepturilor persoanei, a spaţiului privat, echivalentă cu năvălirea Securităţii în dormitor.
Ce poate fi obligată o persoană privată este să includă în fişa predată *organelor fiscale, nu publicului,* alături de rubrica venituri, o declaraţie anuală de avere. Legea poate prevedea atunci posibilitatea verificării acestor declaraţii, precum şi a *variaţiilor averii* în raport cu veniturile. Agenţii fiscali, mai răi decât moartea în America, trebuie să fie adevăraţii controlori morali. Ei trebuie să reprezinte statul român, nu Momânia. O persoană aleasă, numită, remunerată într-o funcţie publică este supusă şi ea acestui regim fiscal care vizează variaţia averii în timpul mandatului. In plus, faţă de persoana privată, trebuie să accepte ca aceste date fiscale complete, adică bani în conturi, proprietăţi, investiţii, participaţii, acţiuni, creanţe, obligaţiuni etc., să fie făcute publice tocmai pentru că e aleasă, numită, remunerată din banul public. Şi atunci, publicului îi va fi prezentată nu o cifră înşelătoare, ci un *dosar fiscal* al alesului, care poate spune într-adevăr ceva alegătorului. Căci ceea ce este legitim să îl intereseze pe acesta din urmă nu e *câţi bani are cutare, ci cum i-a făcut.* Şi, înainte de sancţiunea prin vot, alesul este supus anchetei şi sancţiunii organelor abilitate ale statului.
Altfel, aceste declaraţii de cont joacă mai degrabă rolul unor scutiri *morale* pe care şi le dau cei printre care se practică adesea traficul cu scutiri fiscale: „Poftim, v-am spus cât am, acum ce mai vreţi, ia mai scutiţi-mă!". Luată aşa, această lege care se vrea a *transparenţei* nu va face decât să *oculteze* hoţiile care au fost şi care vor veni în Momânia. Vizibil, dezgolit, va rămâne, spre mulţumirea publicului, doar Mumu de la Big Brother.

Normă şi noimă

Toate seismele sociale şi instituţionale, în general toate *revoluţiile* care afectează grupuri umane, de la naţie la banda de hoţi, cred că sunt determinate în profunzime de o cauză unică: incapacitatea unor oameni de a-şi lăsa nişte semeni, de obicei mai tineri, *să-şi trăiască vremea,* adică să spună ce au de spus şi, mai ales, să facă ce au de făcut. Fiecare dintre noi, aşa cum are un bagaj genetic, aşa cum se conduce după un set de norme, este înzestrat cu un *set de noime,* într-un anume interval al vieţii sale, omul e capabil să *dea noimă jurului său,* aşa cum vaca dă lapte şi oaia, blană, înainte de asta, el capătă noimă din exterior, iar după, pe măsură ce creşte în vârstă, pierde noimă. Adevărata bătrâneţe înseamnă, înainte de a te lăsa ochii, picioarele sau capul, *pierderea noimei.* Vine o zi când cele mai simple activităţi zilnice par groteşti, absurde sau perfect inutile - darmite să creezi, să conduci, să organizezi ceva. O zi pe care demonul Dejavu te face să crezi că ai mai trăit-o de o mie de ori, că totul s-a scris, că totul s-a spus şi că totul e în *altă parte.* Şi, bineînţeles, nu e aşa: totul e de scris, totul e de spus, dar tu nu mai ştii încotro să te uiţi. Pe măsură ce ne rostogolim prin timp cu globul pământesc, intervalul dătător de noimă scade. Astăzi, un om nu mai poate comunica eficient cu lumea mai mult de câţiva ani din viaţă, sub zece. Setul său de noime se epuizează rapid şi, în cazurile grave, omul se agaţă cu disperare de norme. E momentul în care pe un asemenea ins nu-ţi mai vine nici măcar să-l contrazici. Prostia omenească e un spectacol înduioşător, pe lângă opintirea sinistră în *norma fără noimă.*
în sport e simplu, carnea îţi spune când trebuie să laşi şi pe alţii. Cu pixul, e mai rău, îţi hrăneşte impresia că poţi să-l ţii în mână până când paralizezi...

Juzii corupţi

Alaiul de pesedişti, în cap cu Adrian Năstase, venit la poarta Parchetului ca să-l susţină pe infractorul Bivolaru a făcut dâră în istoria politică a României ultimilor ani. Era exemplul cel mai şocant în ceea ce priveşte solidaritatea afişată întru corupţie. Asta până când colegii de breaslă din Tg.-Mureş ai judecătoarei Andreea Ciucă au ieşit la sfârşitul săptămânii trecute să picheteze sediul PNA Mureş, deoarece judecătoarea Ciucă a fost arestată pentru mită şi trafic de influenţă.
Dacă Năstase şi ai săi reprezentau un partid ieşit în stradă la intimidare să-şi apere un membru, nu întâmplător infractor, judecătorii din Mureş reprezintă o instituţie fundamentală a statului. Un partid este o asociaţie cu caracter privat, care, pentru gesturile sale, este sancţionabil prin vot. Judecătorii reprezintă o castă ce nu poate fi sancţionată de nimeni. Pe vremuri, ei ştiau de frica ştabilor comunişti, acum nu mai ştiu de frica nimănui. Un judecător, care, teoretic, are aceleaşi drepturi ca un simplu cetăţean, a fost arestat pentru flagrant de mită. Cu înregistrări pe casetă. Judecătorii sunt primii care trebuie să ştie că e obligatoriu să te supui Justiţiei, care va stabili dacă eşti sau nu vinovat. Că dreptatea nu se face prin presiuni ale străzii. Altfel, dacă mâine e arestat pentru corupţie un poliţist, e normal să iasă toţi colegii lui de serviciu în stradă şi să strige că e băiat bun? Sau dacă e luat un funcţionar public, ceilalţi închid ghişeele în semn de protest? Gestul judecătorilor mureşeni înseamnă discreditarea totală a actului de Justiţie din România. Dacă nici judecătorii nu se supun Justiţiei, atunci lumea ce să mai zică? Apoi, persoana pentru care militează amintiţii juzi este una de-a lor. „Onoratele" instanţe au ieşit să zbiere fără să cunoască măcar o probă din dosar. Problema nu e că judecătoarea Ciucă e coruptă sau nu, problema e că este judecătoare. Faptul că se numeşte Ciucă nu este esenţial, deşi mulţi dintre susţinătorii ei îi sunt apropiaţi în tot soiul de afaceri. Nici măcar judecarea acestei judecătoare nu e mare deranj, cu roiul de avocaţi şi pilele pe care le are poate să bage rapid procesul în bălării. Ce-i roade pe cumetrii cu robă e starea de arest. Faptul că o judecătoare „grea", cu relaţii sus-puse, poate să fie băgată în celulă, poate fi luată de umăr de poliţist, poate să poarte brăţările statului şi poate fi fotografiată cu ele ca orice infractor. Bunul cel mai de preţ al

juzilor corupţi, pe care-l folosesc în traficul de influenţă şi cu care adună şpaga, este inamovibilitatea. Tradusă de ei, prin abuz, ca intangibilitate. Statutul lor actual, *brand-ul* pe care îl vând prin atitudinea de fiecare clipă amărâţilor pe care îi judecă este: „Bă, neno-rocitule, mie ori îmi dai şpagă, ori te belesc, cu dreptatea ta cu tot, şi nimeni n-are ce să-mi facă. Şi dacă mă reclami, reclamaţia tot la mine ajunge, şi o să fie şi mai rău". Ei, dacă nea Gheorghe, care tocmai a luat-o peste ochi de la o „onorată" instanţă, vede o ditamai judecătoarea Ciucă după gratii, parcă mai răsuflă şi el. Şi după ce alte vreo câteva Ciuce vin să-i ţină de urât, toată afacerea mănoasă a judecătoriei în România se duce dracului, căci ea se bazează exclusiv pe convingerea indusă publicului că judecătorii sunt, în mod inevitabil, mai presus de lege.
După părerea mea, într-un stat normal, toţi judecătorii care au pichetat sediul PNA în sprijinul judecătoarei Ciucă trebuiau daţi afară fără drept de apel din posturile lor plătite gras cu bani publici. Altfel, la ce bun mai avem un minister şi un ministru al Justiţiei? în loc să se întâmple asta, completul de judecată al Curţii Supreme de Justiţie a hotărât punerea lui Ciucă în libertate pentru că „nu putea fi mituită de propriul amant"! încă o dată, procurorul Ioan Amarie, şeful PNA, se vede lovit sub centură de Justiţia care ar trebui să-i fie principalul aliat în lupta anticorupţie. Şi apar de îndată şi alţi geambaşi ai „drepturilor omului", de tipul APADOR-CH, filiala română, chichiţişti ai nu ştiu căror legi europene pe baza cărora toţi spăgarii de lux trebuie mângâiaţi pe cap. Aici, organismele internaţionale, Uniunea Europeană trebuie să hotărască ce vor. Dacă fiecare judecător prins cu mită ţipă la Strasbourg şi la Bruxelles că e persecutat politic şi pe urmă e pus în libertate, atunci domnul Jonathan Scheele s-o lase mai moale cu înfierarea corupţiei din România. Presiunile politice de tip comunist asupra Justiţiei, atât de familiare Occidentului, nu mai sunt nici necesare, nici la modă: acum, actul de justiţie îl alterează Justiţia însăşi, după propriul cherem. Orice demers anticorupţie e lipsit de noimă şi speranţă în această ţară câtă vreme cei care împart dreptatea, judecătorii, nu sunt supuşi unei legi eficiente care să-i pedepsească prompt şi mult mai aspru decât pe un simplu cetăţean pentru folosirea legilor ca mijloace de profit.

Timpul neruşinării

Tot încercând să ne raportăm la Occident, Mecca noastră de sfârşit de veac, constatăm, unii cu satisfacţie, alţii cu tristeţe, că şi *la ei* există corupţie, şi la ei există mizerie umană, nemernicie, făţărnicie, hoţie, minciuni fardate gros. Satisfăcuţii le spun copiilor lor, care n-au timp să-i asculte, că totu-i o apă şi-un pământ. Cei trişti caută diferenţele - ce face ca lucrurile să stea totuşi mult mai rău *la noi?* Prin ce suntem noi *originali?* Fostul preşedinte E. Constantinescu îmi furnizează, iată, un răspuns - Occidentul nu poate visa la performanţele româneşti în materie de *neruşinare.*
Există câteva momente în viaţă a căror amintire îmi încreţeşte pielea de scârbă. De două ori m-am lăsat îmbrăţişat de E. Constantinescu, în ciuda repulsiei psiho-fizice pe care am simţit-o din prima clipă faţă de acest personaj. Speram şi eu, cu disperare, ca atâţia alţii, să apuc să trăiesc alături de copiii mei măcar câţiva ani din viaţă într-o Românie necomunistă, adică într-o ţară normală. Nici unui frate, dacă l-aş fi avut, nu cred că i-aş fi trecut cu vederea atâtea câte i-am trecut aproape un an de zile acestui Constantinescu. Ce-a urmat, se ştie, nu mai am puterea să recapitulez, în vara lui 2000, onanistul politic Constantinescu, mediocritatea îndrăgostită de sine, a comis cea mai mare ticăloşie a „tetralogiei" - a dat bir cu fugiţii din scena politică, din dorinţa de a se aşeza într-o nouă „poză" din lungul şir de exhibiţionisme ale carierei sale. Ca orice cabotin iresponsabil, n-a ţinut seama nici o clipă de consecinţele gestului său. Era dator, în primul rând faţă de partidul lui, de ţărănişti, să-l aducă acolo unde era în 1996, adică în Parlament. Era dator faţă de România să concureze în alegerile prezidenţiale şi să piardă, salvând însă echilibrul politic. Prin dezertarea lui, urmată de împingerea încăpăţânată în faţă a unui prim-ministru bun, transformat într-un prost candidat la preşedinţie, a rupt în două zona dreptei. Pe drumul astfel deschis, au năvălit în Parlament cetele peremiste, în cap cu

tribunul. E. Constantinescu a fost cel mai bun agent electoral pentru C. V. Tudor -dacă astăzi trebuie să înghiţim atât de des duhorile sconcsului cruciat, să-i mulţumim dlui Constantinescu.
După o asemenea mimodramă laşă, orice român de bun-simţ se va fi gândit că binefăcătorul neamului se va duce să se închidă în mănăstirea călugărului Vasile sau măcar se va întoarce printre pietre şi va tăcea. Că şi celor mai înrăiţi şarlatani, Dumnezeu nu le refuză remuşcarea, căinţa. Da de unde! Cu o neruşinare de necrezut, liderul regional ţine să-şi mai bată o dată joc de acest popor, de data asta pe faţă. Voi, cei care aţi trăit sub regimul meu şi vă plângeţi că v-am adus la disperare, n-aţi înţeles nimic. Vă explic eu acuma ce-aţi trăit şi ce-aţi simţit, contra unui milion trei sute de mii de lei. Dacă mai exista în clipa de faţă un om onest încă susţinător al lui Constantinescu, nu se poate să nu se fi lămurit şi el în faţa celor patru volume aurite, cântărind 6 chile de gândire ex-prezidenţială. Timpul dărâmării, timpul neruşinării. Timpul zidirii, timpul nesimţirii. Un nou *Omagiu,* cu deosebirea că lui Ceauşescu i l-au scris alţii, în vreme ce E. Constantinescu pretinde că l-a scris singur. Pentru cine? Dacă chiar voia să spună poporului ceva, Constantinescu ar fi trebuit să scrie o broşură necartonată, cât cărticica lui Mao, pe care să încerce s-o publice în tiraj de masă - cu nişte sponsori, poate chiar gratis. Şi-a imaginat că într-o ţară în care un milion de lei înseamnă viaţă sau moarte pentru cei mulţi, săraci şi bolnavi, într-o ţară în care viaţa nu-ţi mai dă voie să reciteşti nici suta de pagini a *Micului Prinţ,* va cumpăra şi va citi cineva această monstruozitate editorială? Că după ce a avut ocazia unică *să facă,* mai e cineva interesat de *comentariile* lui de culise? Memoriile marilor oameni de stat vorbesc îndeobşte, la mulţi ani după, nu la doi, despre ce au făcut -E. Constantinescu a scris *epopeea nefăcutului.*
Aici, de fapt, este şi explicaţia. *E. Constantinescu a publicat această carte pentru sine.* Grandomania răvăşitoare a belferului care ne spunea cum îşi bea el cafeaua cu Jacques şi cu Bill trebuie alimentată în continuare. Nici măcar conţinutul tetraevangheliarului scris de mântuitor în srl cu nevasta nu are mare importanţă -esenţială e priveliştea celor patru cotoare aurite, însumând 20 cm, aşezate în raft...
E. Constantinescu nu e doar o anomalie patologică şi morală - el reprezintă intelighenţia României din ultima jumătate de veac. Egolatria lui, micimea, joasa calitate umană pot fi întâlnite la mult prea mulţi dintre cei ce trăiesc din simboluri, scrise sau rostite. Spuneam cândva că soarta tristă a României în postcomunism se datorează faptului că ungurii, cehii sau polonezii au avut comunişti de mai bună calitate decât ai noştri. După mai bine de un deceniu de libertate, înţeleg şi că majoritatea intelectualilor României nu erau cu nimic mai buni decât activiştii de partid.

Prof. univ. dr. Beuran -Elena Ceauşescu la pătrat

Din respectul cu totul deosebit pe care îl port breslei medicilor nu am scris până acum despre cazul doctorului Beuran. Am considerat că e vorba despre o împrejurare nefericită, pe care domnul doctor o va lămuri, şi că nu este cazul ca un chirurg capabil, un om care salvează oameni, să fie pus la zid pentru o chestiune care nu ţine, la urma urmei, de carne şi oase, de sânge şi suferinţă, ci de nişte hârtii. Important e faptul că medicul Beuran, oricine le-ar fi autorii, ştie ce scrie prin ghiduri şi tratate, şi ceva pe deasupra, astfel încât poate face bine celor ajunşi sub cuţitul lui. Ce să mai zic însă când comportamentul dlui Beuran, din momentul declanşării scandalului şi până acum, trece din fals în lamentabil, din lamentabil în penibil şi de acolo, luni seară, în emisiunea lui Marius Tucă, în dezgustător? Ce să mai zic când dr. Beuran mânjeşte sistematic exact ceea ce am încercat eu să nu ating, albul halatului de la capul patului?
Iată ce zic: medicul Beuran e chirurg, ministru, *dar profesor nu e şi nici n-are cum să fie.* Dincolo de ce-a vrut să spună în emisiunea sus-amin-tită, lucrul cel mai teribil a fost limba în care vorbea „profesorul" Beuran. Mai mult decât agramatisme cu ghiotura: asemantism. Omul pur şi simplu nu cunoaşte sensurile cuvintelor limbii române. Banii nu se „colecţionează" la buget, cum zice de două ori şi răspicat să spargă ecranul dl Beuran, ei se colectează, „ghidurile nu sunt lucruri ştiinţifice, sunt

lucruri fixe", e de părere omul de ştiinţă Beuran, „*resuccitarea* cardiacă" o fi ceva de mare specialitate, altceva decât resuscitarea de care am auzit şi eu. Dl Beuran declară că are de gând să-şi „bată cauza" până la capăt; i-aş sugera s-o taie de la început cu bisturiul. Absolut înspăimântătoare frecvenţa cu care dl Beuran îşi acoperă neputinţa verbală spunând „lucrul", „lucrurile" de zeci de ori într-un sfert de oră. Nu mai vorbesc de rupturile ana-colutice de frază, care îi fac uneori discursul să arate ca un oraş după cutremur. Cum să scrie sau să traducă o carte, de orice fel, în româneşte, un ins care vorbeşte aşa? Cum predă studenţilor un ins cu asemenea fracturi de limbă?
Apoi, logica. Tot ce-a spus dl Beuran se aşază sub semnul aberaţiei de gândire pe care Maiorescu o desemna râzând sec cu expresia „Nu e în chestie". Dl Beuran spune că a vrut să facă din ghidul american „un ajutor pentru medicii tineri" - nu e în chestie, nimeni nu s-a îndoit de utilitatea ghidului. Dl Beuran spune că „Nu poţi trata un caz de apendicită în Franţa într-un fel şi în România în alt fel" - nu e în chestie, nimeni nu i-a cerut să inventeze un tratament original românesc al apendicitei. Dl Beuran spune că sunt adaosuri de 600% în comerţul cu materiale medicale -nu e în chestie, chiar dacă e adevărat, decât dacă dl Beuran a vrut să dea un exemplu de alt tip de furt în medicină decât cel intelectual. Acuzat de furt de text, dl Beuran spune că e atacat de „caracatiţă". Poate de o specie de sepie, că aia dă cu cerneală. „Doctorul Jitea e colegul meu şi a tradus un tratat, nu un ghid", spune dl Beuran când i se reaminteşte că el însuşi a condamnat un alt chirurg pentru plagiat în urmă cu doi ani - cu ce e în chestie faptul că dr. Jitea e coleg cu dr. Beuran, când el a copiat şi Beuran l-a terminat? Adicătelea, aşa e obiceiul la chirurgi ? Şi de la ghid la tratat nu mai e plagiat?
în chestie e un singur lucru pe care dl Beuran se chinuie să-l acopere cu nisipul limbii sale ca pisica propriul ei rahat: identitatea absolută *a* textului cărţii care poartă în capul copertei de faţă numele lui Mircea Beuran cu cartea a trei autori americani făcuţi dispăruţi demonstrează că „profesorul" Beuran *nu putea decât să ştie* că nici o propoziţie, nici un cuvânt, nici o virgulă din acea carte nu-i aparţin. Că ştia sau nu de cartea americană, de „fascicolele" aduse de medicul Gerald Popa, nu e în chestie: Mircea Beuran şi-a pus semnătura ca autor pe ceva la care era perfect conştient că n-a contribuit o iotă. Singura menţiune onestă, dacă a citit ghidul american şi l-a considerat bun, era „Control ştiinţific: dr. Mircea Beuran" pe coperta interioară. Cât despre sintagma „sub redacţia dr. Mircea Beuran", am văzut ce e în stare să „redacteze" dl Beuran cu limba, darmite cu pixul...
De ce a făcut-o? Ca să-şi treacă fără să clipească acest furt în dosarul pentru titlul de profesor. Sindromul Elena Ceauşescu, colegă de bancă la limba română cu dl Beuran: cărţi în care n-ai pus vreodată pixul, „colective" de autori, comisii tip Chicoş Rostogan şi hop!, „prof. univ." La dl Beuran, lucrurile sunt mai grave: Elena Ceauşescu n-avea nici o meserie, era ignorantă în orice, toate tomurile ştampilate cu numele ei şi scrise de alţii nu puteau compromite corpul chimiştilor români, care rânjeau cu toţii în barbă, în vreme ce dl Beuran *e* de meserie medic, e chirurg, şi îşi face de ruşine breasla tot zbierând să vină americanii să-l dea în judecată. Savanta Elena Ceauşescu ameninţa cu „o să v-audă colegii mei". Colegii lui Mircea Beuran chiar au auzit şi au decis: nu partidul, nu guvernul, nu poliţia, nu parchetul, instanţele medicale cele mai înalte ale ţării i-au retras postul didactic pentru furt intelectual. Iar acum, Beuran, de profesie medic, îşi ameninţă colegii cu justiţia, în vreme ce ministrul de Interne, apărătorul din oficiu al ministrului Sănătăţii, le mârâie că „armata e lungă"...
Tot ce a reuşit să mă convingă chirurgul Beuran e că, dacă ar omorî un pacient printr-o greşeală, ar găsi pe loc o sumedenie de scuze şi circumstanţe în care să ajungă să creadă el însuşi. Nu ştiu cum îi operează pe alţii, dar pe sine nu s-a putut opera, n-a fost în stare să-şi taie răul dinăuntru şi să-l pună pe tavă - cum să cred atunci că va extirpa nenumăratele tumori ale Sănătăţii din România?

Cultura ca pistol-mitralieră

Una dintre bucuriile cele mai simple şi puternice ale meseriei de gazetar este să lansezi un cuvânt care să fie utilizat apoi în limba de zi cu zi. în vara lui 2000, adaptând pentru ziar o ştire Mediafax despre

un anume Coşea, aflat la al nu ştiu câtelea partid, am scris pentru prima dată cuvântul *traseist.* S-a răspândit fulgerător; în anii care au trecut de atunci mi-a făcut mereu plăcere să-l citesc şi să-l aud în ziare şi la televizor - parcă vedeam pe unul dintre elevii mei de demult ajuns inginer sau profesor. Până joi seară, pe la 10 şi ceva, când „traseist" a fost rostit la televizor de proaspătul peremist Pruteanu, fost pese-dist, fost ţărănist şi viitor ist. Minute în şir privisem şi ascultasem buimăcit, anesteziat, lovit cu leuca această maşinărie lătrătoare scuipând cuvintele cu o cadenţă de pistol-mitralieră Uzi. N-am tresărit la „PRM - un partid al oamenilor curaţi", n-am tresărit la „Lista neagră a trădătorilor de ţară - o minciună, o invenţie!" şi nici la „Cu ce-aţi vrea să umble un şef de partid, dacă nu cu Mercedes? Dvs. de ce nu umblaţi cu căruţă?". Fiorul de scârbă m-a zguduit când Pruteanu a zis „da" ce, eu sunt *traseist?"* - copilul meu în gura aceea... într-o clipă am conştientizat ce până atunci doar simţisem ca pe ceva străin şi rece, *alien:* acest Pruteanu *vorbea fără să tragă aer în piept.* Cuvintele ţâşneau ca dintr-o pâlnie de difuzor, într-un şuvoi sacadat, mecanoid, inuman, zgâriindu-mi creierul chiar mai adânc decât clanţa semiautomată a actualului stăpân al lui Pruteanu, C.V. Tudor. Aşa vorbeau comandanţii de lagăr din filmele de război ale copilăriei.

Dintr-o dată mi s-a prăvălit în cap un vraf de imagini: cu acest Pruteanu, deşi în scris l-am tratat de fiecare dată aşa cum merita, am stat de vorbă omeneşte, la cererea lui l-am primit la mine în birou, a scris despre cărţile mele. Am făcut toate astea pentru că am crezut cu tărie că oricât de diferiţi ar fi doi oameni pe pământ, dacă respiră amândoi aerul culturii, atunci întâlnirea e posibilă. Cu groază, constat că am fost un bou. Văzându-l pe Pruteanu, mi-e ruşine că vorbesc româneşte, mi-e ruşine că ştiu vreo limbă străină, mi-e ruşine că am citit vreodată o carte, aceeaşi carte cu acest vierme politic lung şi veninos. Dacă pe fostul lui şef, Cristoiu, colega mea Rodica Ciobanu l-a identificat cu precizie ca pe „un gândac căzut pe spate care încearcă să se întoarcă", pe Pruteanu nu mi-l pot imagina decât ca pe un anelid cu ochelari contorsionându-se pe muchia metalică a propriei lui megalomanii -„faima mea a trecut graniţele ţării"...

Goring spunea că, atunci când aude de cultură, îi vine să scoată pistolul. Pentru standarten-fiihrerul Pruteanu, *cultura e pistolul.* Un pistol-mitralieră. îl şi văd citind în rafale din Gabriel Liiceanu, cel care l-a numit „arheul Pruteanu", unui grup de intelighenţi care urmează să fie împuşcaţi în ceafă, înţeleg, în sfârşit, de ce beciurile Gestapoului erau numite *secţia culturală.*

Pruteanu e o specie deosebită de *traseist.* Cu o determinare paranoidă, de *alchimist al fecalei,* ţine să-şi transforme, în ochii cui stă să-l privească, curvăsăria în morală erectă. După ce-şi vinde un prieten dimineaţa, îl cred în stare să scrie până seara un eseu justificativ cu aparat bibliografic solid.

De partea cealaltă a mesei s-a găsit intelighenta Alina Mungiu. Ca un făcut, nici ea nu respiră când vorbeşte! Deşi mai piţigăiat, debitul Alinei Mungiu e comparabil cu al lui Pruteanu. în vreme ce viermele mecanic o agresa verbal continuu şi o amenința cu citate despre condiţia de prostituată a „doamnei Mungiu", intelighenta rozalie şi bucălată, scăpând şi o lacrimă, îl numea, cu suav accent moldav, „George...". Ceea ce m-a făcut să mai înţeleg un lucru: Pruteanu, în fine încopciat cu C.V. Tudor, nu e o creaţie a acestuia din urmă. Cei care au oploşit, moşit, năşit, vopsit de-a lungul anilor această creatură sunt Nicolae Manolescu, Gabriel Liiceanu, Andrei Pleşu şi alţii ca ei. Arheul Pruteanu, înverzit acum în *arhanghel,* este expresia terminală şi terminatoare, de maximă virulenţă, a condiţiei intelighentului român.

Certificat de înger pentru Dracu

Consiliul Naţional pentru Studierea Arhivelor Securităţii. Adeverinţă nr. 4554 din 11.05.2001. Se adevereşte prin prezenta că domnul Cristian Tudor Popescu, domiciliat în Bucureşti, str., nr., fiul lui Tudor şi al Victoriei, născut la data de 1.10.1956, în municipiul Bucureşti nu a colaborat cu organele de Securitate.

Am rupt această adeverinţă într-o emisiune a lui Marius Tucă la care am participat împreună cu dl Mircea Dinescu. în ciuda eforturilor mele explicative, Mircea Dinescu, membru CNSAS şi „doctor în Securitate", după propria-i apreciere, n-a făcut decât să se enerveze, fără să înţeleagă semnificaţia

gestului meu. întrucât e foarte posibil să nu fie singurul în această situaţie, reiau tema în scris. Distrugând public documentul în *cauză,* nu vreau decât să mă opun amestecării mele în aceeaşi oală cu o grămadă de alte persoane care au obţinut şi vor obţine inevitabil astfel de hârtii de la CNSAS, dacă vor dori. Cu toţii vom fi fost necolaboratori cu Securitatea, cu toţii nu vom fi făcut poliţie politică. Printre aceşti foşti colegi ai mei întru nepoliţie politică se găsesc şi se vor găsi personaje care, în relaţie sau nu cu zisa Securitate, au slujit în modul cel mai zelos, scârbos şi bănos regimul comunist. Sunt inşi care şi-au vorbit la Securitate colegi de breaslă cu scopul precis de a le face rău, de a-i băga în puşcărie, de a-i termina, inşi care n-au angajament, nici note, nici dosar de informator. Apoi, sunt alţii care au făcut acelaşi lucru şi în scris, dar ale căror dosare au fost, în 14 ani de vânzoleală pe la arhive, fie distruse, fie puse la loc sigur. Şi, în fine, cei mai mulţi sunt cei care n-au fost securişti, n-au colaborat cu Securitatea, dar au slujit şi folosit regimul comunist pentru a face rău oamenilor în beneficiul propriu. Ei pot fi găsiţi printre activişti, ziarişti, miliţieni, militari, judecători, procurori ş.a.m.d. Din punctul de vedere al CNSAS, ei sunt curaţi lacrimă şi pot să-şi ocupe funcţiile în continuare, ceea ce mulţi şi fac, umflându-şi guşa prin Parlament, magistratură, administraţie...
Securitatea a fost o parte a unui agregat. Un organism malefic, important, puternic, dar de execuţie, nu de conducere. O unealtă a sistemului comunist. De la bun început, fiinţarea CNSAS este moralmente ilogică: sancţionăm măciuca şi accesoriile ei, cât priveşte pe cei care o ţineau în mână, nu e treaba noastră, căci „nu suntem vidanjorii morali ai societăţii", cum s-a exprimat dl Pleşu. Cuprinzătorul filosof Andrei Pleşu a fost cuprins de un neaşteptat acces de *funcţionarism specialistic:* dom'le, noi ne ocupăm strict cu legea deconspirării, cu art. şi lit., dăm bonuri de ordine, adeverinţe, ţinem registre. Nu pot decât să mă mir că tocmai autorul *Minimei moralia* face abstracţie de un lucru pe care îl ştie foarte bine: *morala parţială poate naşte oricând imoralitate.*
Pentru a exemplifica asta am folosit cazul lui Ştefan Augustin Doinaş. Nu am avut o relaţie specială cu scriitorul Doinaş: a publicat în revista 22 un articol, cred eu, nedrept la adresa mea, i-am răspuns respectuos, dar limpede, tot acolo, ne-am întâlnit o singură dată, cu puţin înainte de moarte, şi cam atât. Nu ştiu ce fel de om a fost, nu i-am văzut dosarul de Securitate. Dl Mircea Dinescu spune că sunt acolo delaţiuni sinistre - tot ce se poate. Probabil că, dacă demascarea lui s-ar fi produs pe când trăia şi ne-am fi întâlnit într-o emisiune de televiziune, l-aş fi tratat aşa cum am făcut-o cu Dan Amedeu Lăzărescu şi Alexandru Paleologu - fără milă. Nu numai pentru că a fost turnător, ci şi pentru că, după '89, a beneficiat de tot felul de funcţii, inclusiv cea de senator, de unde a tunat şi fulgerat împotriva comunismului şi Securităţii, fără să simtă nevoia să-şi mărturisească păcatul. Dar, dincolo de toate acestea, Doinaş nu a fost decât un „amărât de scriitor", un *sclav* al sistemului comunist. Cel care a reclamat însă public, pe baza informării de la CNSAS, faptul că a fost turnat de Doinaş, e vorba de Adrian Păunescu, a fost un *stăpân,* un stâlp al propagandei ceauşiste. CNSAS nu va găsi niciodată vreo hârtiuţă din care să reiasă calitatea de informator al Securităţii a lui Păunescu -firesc, *el era însuşi sistemul.* Şi astăzi, Păunescu este tot un stăpân, intangibil, ca şi replica sa de mai nouă generaţie, C.V. Tudor. Nici măcar cel mai flagrant dintre faulturile lui morale actuale, acela de a fi simultan politician şi realizator de talk show televizat, nu se încumetă nimeni să-l sancţioneze prin lege. Şi în cazul lui C.V. Tudor, zbaterile lui Dinescu, Pleşu, Patapievici sunt inutile: nu vor găsi decât dosare de urmărire. Şi chiar dacă s-ar demonstra că C.V. Tudor a fost informator al Securităţii, în actuala stare de lucruri, asta nu-i va diminua capitalul politic, dimpotrivă. Oricum, C.V. Tudor şi Adrian Păunescu fac o echilibristică morală uluitoare pentru a-şi umfla capitalul politic: pe de o parte, adună voturi cu retorica nostalgică naţionalist-ceau-şistă, pe de alta, îşi compun şi nişte figuri de persecutaţi de Securitatea lui Ceauşescu! O specie aparte de demoni, incub-sucub, violatorul sodomizat. Ei sunt talonaţi îndeaproape de alt echilibrist, traseistul ţărănisto-pesedis-to-peremist George Pruteanu, pertuul dlor Liiceanu, Pleşu, Manolescu, şi el în afara jurisdicţiei morale a CNSAS.
Dincolo de caracterul şi moralitatea lui, Şt.Aug. Doinaş a fost un *surtucar* cu ochelari, un om care şi-a câştigat viaţa citind şi scriind, şi denunţuri, dar şi literatură de înaltă ţinută. El reprezintă o categorie intelectuală şi umană, inteligenţia, care, în ochii mulţimii, îi include şi pe dnii Pleşu, Dinescu,

Patapievici. Când apare ştirea cu Doinaş ca turnător al lui Păunescu cel urmărit de Securitate, în opinia publică se întăreşte ideea de adâncime „ai văzut, dom'le, tot nenorociţii ăştia care zic că sunt anticomunişti lucrau cu Securitatea, şi săracul Păunescu, săracul Vădim, erau urmăriţi, că erau patrioţi", întreţinută săptămânal de flaşneta România *mare*. Care va să zică, *din cauza la Doinaş ăsta, a Iu' Pleşu, a Iu' nebunu' de Dinescu şi Patapevici era rău pe vremea Iu' Ceauşescu şi e rău şi-acuma. Da' vine domnul nostru Vădim Tudor şi face ordine...*
90 Bine, şi aveţi vreo soluţie la asta? - am fost întrebat, mai mult sau mai puţin agresiv. Vreţi desfiinţarea CNSAS? Nu. Ar fi exact ce vrea PRM. CNSAS ar putea fi nucleul unei alte structuri, care să încerce să evalueze şi să descrie, pe baza unei *legi de condamnare a sistemului comunist din România,* răul în integralitatea lui. Şi Doinaş, dar şi Păunescu să-şi aibă locul în tablou. Păi, ăsta-i punctul 8 din proclamaţia de la Timişoara, veche din '90, mi-a replicat dl Liiceanu. Nu, nu este: acolo era vorba de interzicerea ocupării de funcţii de conducere de către *toţi* activiştii de partid, fără a se judeca cine sunt cei care au făcut efectiv rău. Şi credeţi că o asemenea lege va trece prin Parlament? - m-a întrebat dl Patapievici. Evident că ar întâmpina o opoziţie crâncenă, dar asta înseamnă că lupta nu merită începută?
Aceasta este o soluţie raţională. Iraţional, prin minte îmi bântuie însă o imagine, pentru care Adam Michnik nu m-ar condamna: să nu mai fiu nevoit să rup *certificatul de înger* pe care mi l-a dat CNSAS, ci să-l arunc în flacăra înaltă cât Comitetul Central a unui munte de dosare arzând.

Non *omnis* mortar

Dacă priveşti minute în şir un filament incandescent de bec, nu auzi, sub goana electronilor, nici plescăitul peştilor în apele de la Porţile de Fier, nici ultimul ţipăt al vietăţilor închise în cărbune de scurgerea erelor. Dacă opera răspândeşte o lumină albă, intensă şi clară, ce importanţă are că e clădită pe cadavre, iar autorul ei este un nemernic? Oricum, peste o sută de ani nu mai e nimic din fiinţa autorului, rămâne opera, dacă rămâne, zice Criticul.
E o afirmaţie reconfortantă, mai ales pentru un critic. Căci, ia să ne gândim, ce-ar însemna ca Mihai Eminescu, renăscut prin clonare, dacă-i mai găsim pe undeva o şuviţă sau o unghie la fel de bine conservată ca scrierile către Veronica, să stea faţă către faţă cu cohorta lui de exegeţi? Mulţi dintre cei care au academizat din greu pe marginea cuvintelor lui Eminescu ar ieşi moraliceşte deşelaţi, poate chiar cu un ochi umflat, la propriu, din contactul *live* cu poetul...
92 Dincolo de clonare, care nu mai e science--fiction, eu cred că fiinţa scriitorului nu dispare cu totul. Opera rămâne în bibliotecă, omul care a scris-o rămâne în structura oamenilor care vin după el.

Aiudul de lângă MTV

Nu mai pot vorbi de chipul comunist al diavolului în faţa unor oameni cu cel puţin 20 de ani mai tineri fără să mă năpădească sentimentul ridicolului. Mă simt o fantomă tânguitoare, rătăcind în căutarea propriei temniţe prefăcute în praf. Iar ei sunt atât de vii... Cum să pui Aiudul lângă MTV, sângele lângă Coca-Cola, bătutul cu lingura în zid lângă Internet, cum să scrii un angajament de turnător pe un ecran de computer şi să-l scoţi pe urmă la imprimanta laser? E penibil, deplasat, jenant...
Această jenă chinuitoare şi mizeră ca o durere de măsea a dispărut din mine în vreme ce coboram treptele la Hollywood Multiplex ca să intru la *După-amiaza unui torţionar.* In sălile alăturate *Atacau Clonele, Stăpânul Inelelor* îşi desfăşura orgia de imagini computerizate până la idiotizare, Harry Potter zbura pe coadă de mătură peste câmpia desenată electronic, Brad Pitt mai scotea din buzunar încă o sculă inteligentă pentru spart bănci, coca şi popcornul
94 curgând în valuri păreau şi ele crescute din spuma neoanelor...
M-am aşezat într-un fotoliu, nou şi plăcut, de plastic şi pluş, într-o sală fără şobolani, fără seminţe, respirând aerul condiţionat în faţa unui ecran imaculat, făcut din cine ştie ce polimer, nu cearceaful murdar al cinemaului copilăriei. Şi totuşi, în acest templu aseptic al timpului nou, l-am văzut pe Gheorghe Dinică vorbind despre plăcerea de a te juca cu morţii pe grătar, închis în plastic şi sticlă am văzut o sondă prahoveana aplecându-se ritmic şi înspăimântător ca un Tyranosaurus Rex ca să smulgă halci din prada

doborâtă la pământ. Un lan de floarea-soarelui ca o mare de plante carnivore, în care dacă pătrunzi, fascinat de atâta frumuseţe, eşti paralizat şi devorat în câteva minute, înlăuntrul meu jena s-a transformat în înfiorare...
Filmul lui Lucian Pintilie nu vorbeşte despre mântuire. Nu e vorba de nici un drum al Damascului, ca în cartea sensibilei doamne Dorina Jela. Pintilie spune aşa: comunismul a fost prilejul, nu cauza dezlănţuirii răului în România, încetaţi să pomeniţi ideologia ca scuză în faţa lui Dumnezeu. Există în români, poate şi în alţii, dar nu de ei vorbim acum, ceva rău, rece şi bălos, un cocon de bestie care a ţâşnit afară îndată ce s-au încârligat secera
95 şi ciocanul. Nu marxism-leninismul l-a obligat pe Frânt Ţandăra să lovească deţinuţii politici peste testicule cu un creion neascuţit. A făcut-o pentru că, într-un fel, i-a plăcut...
Frânt Ţandăra nu e nebun, e *doar* rău. Există clinici, există tratamente pentru răutate? Că, altfel, Ţandăra e un român *normal,* plânge, are un fiu, fură de la stat...
Nu ridicolul, ci groaza. Cine se uită acum în jur şi se crede apărat, pentru că există maşinile sclipitoare, lumina televizoarelor, cântecele telemobilelor, vioiul artificial al sticlelor de plastic multicolore, se va fi înşelat o dată cu mine. Răul rece şi bălos e tot în noi şi va izbucni în spume sângerii îndată ce-i va veni din nou vremea. Ce-i drept, acum poate că nu va mai lovi cu creionul la testicule sau cu măciuca în cap, îşi va chinui şi ucide semenul cu vise atroce repetitive, despre torturarea celor dragi şi a lui însuşi, induse prin electrozi lipiţi pe tâmple de un supermicrosoft minune...
Şi nu pentru că e un burjui nenorocit, ci pentru că nu ţine cu Steaua.
După ani de despărţire, Lucian Pintilie răsună din nou în sufletul meu, sinistru şi clar, cu vocea acestui monstru pe nume Dinică, în stare, la şaizeci şi câţi de ani are, să-şi opereze toate manierismele, toate ticurile de
96 mare actor, şi să se înfăţişeze spectatorilor ca un nou-născut prin cezariană.
Aş proiecta cu încăpăţânare acest film nu numai în Mall, ci şi în discoteci, pe stadioane, pe plaja de la Costineşti... Chiar dacă, sau tocmai pentru că, în sala de la Mall mai erau, în afară de mine, doar câţiva puşti nedumeriţi.

Omul care este

Până ieri, opoziţia democratică PNL-PD a susţinut cu tărie votul uninominal. Pe neaşteptate însă, SAR-ul Alinei Mungiu, o firmă greu de suspectat că ar spune nu alianţei DA, le-a trântit în faţă liberalilor şi pediştilor o simulare computerizată a zisului vot uninominal la Senat. Rezultatele sunt de groază pentru aceştia: presupunând valid procentajul de 42% la vot pe liste al PSD, în cazul votului uninominal acelaşi partid ar lua nu mai puţin de 62% din locurile de senatori, iar PNL-PD pe jumătate. Faptul că, în aceste condiţii, s-ar putea ca PRM să nu intre în Senat e o palidă consolare pentru PNL-PD. Atât de palidă, încât liderii alianţei au hotărât brusc că votul uninominal nu mai e bun. în gândirea politică a acestor spilcuiţi domni, principiul e principiu câtă vreme nu te arde la interes -dacă se întâmplă aşa ceva, atunci principiul devine limuzină şi trebuie schimbat.
Ziarul *Adevărul* a fost iniţiatorul susţinerii prin mass-media a votului uninominal. Principiul
98 pentru care am militat a fost acela de a fi votaţi oameni, nu liste oarbe. Acela de a-i responsabiliza mai direct şi pe candidaţi, şi pe alegători în legătură cu ce se votează şi ce urmează. Votul uninominal n-are nici o treabă cu un partid sau altul - introducerea lui viza calitatea întregii clase politice. Dacă acum aplicarea lui ar duce la rezultatele de partid care au pus pe jar PNL-PD, asta nu e vina votului uninominal, ci a actualei stări de lucruri din politica şi viaţa românească.
Astăzi, în România, puţini, poate chiar nimeni, se mai ocupă cu ontologia, domeniul-rege al filosofici, din care au izvorât marile sisteme de gândire. Face o admirabilă excepţie în acest sens primarul sectorului 5, filosoful existenţei, Marian Vanghelie, care are obiceiul să repete, când se adresează publicului şi vine vorba despre persoana d-sale, „CARE ESTE". Primarul Marian Vanghelie *care este.* Ca în vremurile de aur ale scolasticii medievale, argumentul ontologic este suprem: bă,

nenorociţilor, puteţi să daţi voi cu clanţa până vi se usucă gâţii, că n-am şcoală, că nu ştiu să vorbesc, că am furat, că am deturnat, ce sunteţi voi, nimic, faţă de primarul Vanghelie, care este. Să mă daţi voi jos pe mine, care este?
Dl Vanghelie exprimă instinctiv un lucru fundamental: cine reuşeşte astăzi, prin indiferent
99 ce mijloace, să iasă în faţă, să aibă bani, să aibă o funcţie, să apară pe sticlă, este luat ca atare şi apreciat de mulţime fiindcă *este,* aici şi acum. Cum a ajuns *să fie,* cine este de fapt respectivul, dacă a jefuit sau nu jumătate de România, nu are aproape deloc importanţă -el este.
Un alt gânditor, dl Gigi Becali, care se fereşte să citească niscai cărţi, căci îl ia capul după 2-3 pagini, execută, aşa cum i-a destăinuit, ca între intelectuali, dlui Emil Hurezeanu, activitatea de gândire pe o canapea din birou. Travaliul său cerebral impresionant a născut următorul răspuns la întrebarea „Cum v-aţi îmbogăţit?": „Am bani pentru că eu sunt un om bun, am avut noroc, m-a ajutat Dumnezeu". O să râdeţi şi pe urmă o să vă piară cheful când veţi vedea câtă lume ia de bun acest răspuns - ce să-l mai întrebăm pe Gigi de unde are bani, dacă el face biserici şi ne scapă şi nouă câte o sută de dolari. Alţii sunt medici, profesori, economişti, ingineri, ziarişti, Gigi Becali face parte din casta supremă a *ontiţilor,* a celor care este - şi atât. Păcat că această minunată puritate ontologică becaliană ar putea fi întinată de un titlu de senator sau deputat - căci, de va vrea, dl Becali are toate şansele să-l obţină. Cel mai probabil în partidul şefului Ontiţilor, C.V.
100 Tudor, care nu are importanţă din ce trăieşte, de vreme ce salariul de senator îl donează, nu are importanţă ce a făcut şi ce face efectiv, dincolo de hârdaiele de vorbe pe care le răstoarnă peste ţară, el este şi, pe cale de consecinţă, va fi.
Orice sistem de votare s-ar folosi, personaje ca Mischie de la Gorj, Bulucea din Craiova, Oprişan din Focşani, Mazăre din Constanţa, Savu de la Ialomiţa *or să fie pentru că ei este.* Aici nu mai e vorba doar de politică, ci de modul cum se selectează modelele în societatea românească. Românii se agaţă cu disperare de prezent, pe care tind să-l împingă peste viitor, în vreme ce trecutul se cufundă în ceaţă, în aceste zile se împlinesc 14 ani de când pe trunchiul istoriei românilor s-a lipit cu sânge o creangă. Toate personajele care fac faţa politică a României de azi ar fi putut să-şi ocupe locurile pe creangă şi într-un sistem ceauşist din care să fi fost înlăturaţi Ceauşeştii. După 14 ani de la Revoluţie, omul nou e la fel de prezent în spaţiul carpato-danubian ca pe vremea lui Ceauşescu. Democraţia-copil de după '89, din care el trebuia să evolueze, a suferit un înspăimântător proces degenerativ. Medicina consemnează o boală numită *progerie.* Copilul atacat de ea, în loc să crească şi să se dezvolte normal, devenind un adolescent,
101 apoi un tânăr, apoi om matur, îmbătrâneşte fulgerător. Dinţii de lapte, în loc să-i cadă, se transformă în colţi de şarpe. La 14 ani e hidos, arată ca de 80. Cam asta cred că s-a întâmplat cu democraţia în România.
Ar fi putut votul uninominal, aplicat cu ani în urmă, împreună cu alte măsuri de reformă politică, *să* vindece această boală? Nu ştiu, dar azi îmi vine greu să mai cred că ce se întâmplă cu noi poate fi rezolvat printr-o tehnică politică sau alta.
102

Poetul Preşedintelui

Domnul preşedinte Gigi este în vizită de lucru. Cu zâmbet lat şi gesturi largi, domnul preşedinte Gigi pătrunde în incinta institutului de cercetări macro-nu-ştiu-ce. Domnia sa preţăluieşte din priviri ce vede, comentează, rosteşte replici istorice pentru camera de luat vederi, în jurul domnului preşedinte forfoteşte un soi de vechil cu laibăr şi pălărie, care deschide calea, furnizează explicaţii la mache-ţică, se bagă în seamă, pune o pilă - poate vrea domnul preşedinte şi nişte vin ecologic de la savanţii ăştia, nu numai păşune pentru Steaua. Domnul preşedinte Gigi nu vrea - priveşte mioritic peste halca de gazon ca peste întinsul pampasului în amurg. Pe domnul preşedinte nu-l interesează „decât fotbalul şi politica".
Cât priveşte vechilul, el este revoluţionarul şi poetul Dinescu. La 14 ani după ce „dictatorul a fugit",

Mircea Dinescu îi raportează realizări şi perspective lui Gigi Becali ca un prim-secretar lui Ceauşescu. Şi nu oricum, ci
103 în faţa unei echipe de filmare anunţate din timp. După ce l-au văzut conversându-se cu Iliescu la Cotroceni, oamenii îl văd acum pe Gigi Becali asistat de Mircea Dinescu la televizor. De mâine, domnul Becali poate să-şi îmbogăţească hematologia discursului său politic: pe lângă concentratul de sânge românesc care-i „curge în vene", d-sa poate vorbi, la fel de convingător, şi despre „sângele tinerilor omorâţi în Revoluţie". Doar „l-am văzut cu Dinescu la televizor"... Pe când o poezie de Gigi Becali în *Plai cu boi?*
După ce a încercat să demonstreze - şi pe unii chiar i-a convins - că cea mai adecvată - şi profitabilă - metodă de luptă împotriva cripto-comuniştilor şi securiştilor este porcografia -publicaţiile „lu' Dinescu" sunt pline de simboluri antisecuriste: mătărângi, păsărici cu aripile desfăcute, buci la scenă deschisă -, cultivatorul de conştiinţe al României a băgat definitiv, în ceea ce mă priveşte, plugul în bălegar. Cum zicea deunăzi preşedintele Gigi Becali: „Mă sperie atracţia pentru partidul nostru, care o are la lume". Şi pe mine.
104

Patinatorii politici

Unul dintre cele mai greu suportabile spectacole ale acestei lumi este strădania unei cocote ieşite de pe afiş de a mai stârni interesul masculilor. Mişcările lascive fac să îi tremure cărnurile vechi, sânii prăbuşiţi, zâmbetele aţâţătoare îi crapă obrajii ca piersica putredă în zeci de riduri, guşa de iguană îi palpită în ritmul unor gemete anunţând voluptatea care îţi sună ca horcăitul unui muribund. Cearcănele violacee nu mai înseamnă dulcea oboseală a amorului, ci prevestirea orbitelor goale. O imagine a morţii mult mai puternică decât scheletul cu mantie şi coasă.
Dar până şi o cocotă ajunge să simtă că totul e demult şi departe; se opreşte, îşi curăţă faţa de farduri, îşi pune pantofi fără toc şi o rochie simplă pentru a se înfăţişa lui Dumnezeu. Cel care nu poate fi oprit să meargă până la capăt şi mai departe este politicianul român ieşit de pe afiş. „Noi avem legătura cu baza, cu fierberea adevărată a cetăţeanului, cu ceea ce are nevoie această ţară ca să iasă din impas",
105 *Libertatea urii*
a spus, joi, Petre Roman, relansându-se ca şef de nou partid. Azvârlit de electorat la 2%, dispărut din sondaje, eliminat de propriul său partid, Don Pedro revine ca un toreador în zootehnie să-şi fluture încă o dată improprietăţile hilare de limbaj: parcă şi vezi cetăţeanul fierbând la foc potrivit în vreme ce noul guvern Roman se roteşte în semn de solidaritate şi protest în jurul cazanului de tuci.
într-o ţară care nu mai e de mult a fetelor de la APACA, sătulă până în gât de populisme cu ştaif, sătulă de politica gen „amicul poporului", sătulă de politică în general, dl Roman transmite că are legătura cu baza, aşteptând probabil să îi răspundă nea Gicu Folositu de la bază: „Recepţionat. Roger!".
Emil Constantinescu, alt zombi politic, fost coleg de poză cu Petre Roman, are legătura definitiv tăiată, dar nu bagă de seamă, toacă din buze ca un televizor fără sonor. Dl Constantinescu simte în continuare o nevoie acută să vorbească în numele cuiva. Trimite proteste la Bruxelles cu privire la libertatea presei, în numele ziariştilor care nu îl bagă în seamă, ne anunţă, în numele Bruxellesului, unde ar putea fi luat drept un liftier reangajat, că nu vom fi primiţi în UE fără creştin-democraţi în Parlament. Şi când cere
106
un pahar cu apă la masă, dl Constantinescu se consideră reprezentantul a mari mase de români însetaţi. Asta după ce s-a cărat din funcţia de preşedinte al ţării, când a avut el chef, fără să întrebe pe vreunul dintre milioanele de oameni care l-au votat şi în numele cărora se afla la Cotroceni. Cât despre prim-ministrul său, Victor Ciorbea, copil insti-tuţionalizat al politicii româneşti, statul pe tuşă l-a adus la disperare. A început o frază acum câţiva ani şi ţine morţiş să ne-o spună până la capăt.

Pentru asta e dispus să intre în Parlament cu ţărăniştii lui, oricum, fie şi lipindu-se pe listele PRM, bot în bot cu C.V. Tudor, numai să intre. Nici o secundă nu s-a gândit dl Ciorbea ce-o fi în sufletul bătrânilor ţărănişti care îl aud că vrea cu Vădim, cel care îi amintea lui Corneliu Coposu că îl caută moartea pe acasă. Sau poate că şi contemporanii lui Maniu vor să înceteze din viaţă în Casa Poporului...
Şi Roman, şi Constantinescu, şi Ciorbea, înainte de a fi fost politicieni, se cheamă că au nişte meserii la bază. Primii doi sunt profesori universitari, al treilea se lăuda că e jurist, şef de promoţie. Nici nu concep însă că s-ar putea întoarce la ocupaţiile iniţiale sau să facă altceva decât politică, tot în domeniul „civil". Politicienii occidentali, când ies din

circuit, nu se jenează să-şi deschidă cabinete de consultanţă, redevin avocaţi, se angajează ca moderatori TV sau conduc organizaţii neguvernamentale care îi ajută direct pe cei nevoiaşi. Nu consideră că viaţa începe şi se sfârşeşte cu politica. Ai noştri, în schimb, nu ezită să se afunde în ridicolul cel mai avansat, în grotesc, discreditând fără să clipească funcţia pe care au avut-o în stat, doar-doar or mai apuca o dată să facă maselor cu mâna...
Gesturi care pe orice om de bun-simţ îl aduc în pragul vomei sunt comise cu gingaşă nesimţire de bărbaţii politici ai naţiei. Cozmin Guşă, fost secretar general al PSD, a înghiţit zâmbind flegmele pe care i le proiectase în figură Traian Băsescu şi s-a dus la PD, căci nu mai avea unde să facă politică. De fizică şi jurnalistică, pe care le-a practicat înainte, nici nu mai poate fi vorba. Iar C.V. Tudor atinge piscul absolut al curvăsăriei politice postrevoluţionare, în dorinţa lui devastatoare de a fi preşedintele României. Fostul cruciat al luptei cu hidra iudeo-masonică mondială, gata să moară de gât cu jidanii şi bozgorii, lipitorile neamului românesc, îşi lasă perciuni, nu mai comandă decât viţel *kosher* la „Select", anunţă că se va repezi cu capul în Zidul Plângerii şi e gata să se taie împrejur în direct şi la o oră de vârf. Nu se mai dă de-acum decât cu

parfum Holocaust şi va înlocui Crăciunul cu Hanuka, dacă ajunge preşedinte...
Culmea e că nici unul dintre aceşti obsedaţi de politică n-a făcut cu adevărat politică. N-au pătruns în substanţa ei grea, n-au fost răniţi, consumaţi până la durere, nu i-au înţeles rigorile şi limitele. De aceea, le este imposibil să accepte că un politician are noimă, dacă o are, numai un anumit număr de ani, după care e bine să se retragă singur, înainte de a-l scuipa viaţa în margine - singurul lucru bun pe care l-am auzit de la Băsescu de lungă vreme încoace este hotărârea de a se retrage anul viitor din fruntea partidului pentru că a venit timpul.
Politicienilor de *mare suprafaţă,* care trăiesc ca să meargă în convoaie cu girofar, să vorbească mulţimii sau la televizor, să se admire în oglindă, să intre şi să iasă din protocoale, să se laude că le-a dat vreun şef de stat un şerveţel sau un ceas, li se pare că pot *face politică* până la deces. Ei sunt *patinatorii politici,* care fac opturi şi sărituri pe pielea însângerată a acestei ţări...

Semn rău

Pe 21 ianuarie a.c., Consiliul de Onoare al Clubului Român de Presă a fost invitat la Cotroceni de preşedintele Iliescu, nicidecum nu a solicitat această întâlnire, aşa cum a pretins dl Iliescu în debutul discuţiilor, plasând o minciună atât de inutilă şi rău prevestitoare, încât mi-a fost şi jenă s-o taxez. Sus-sem-natul a încercat să explice dlui preşedinte că agresiunile fizice tot mai îngrijorătoare asupra unor jurnalişti au o cauză importantă în ostilitatea şi dispreţul mergând până la ură al prea multor politicieni faţă de presă. Că, dacă responsabili de rang înalt tratează aşa presa, nu e deloc de mirare concluzia mafiilor locale că s-a dat liber la ciomăgit ziarişti. Iar când agresorii nu sunt nici măcar găsiţi de autorităţi, darmite pedepsiţi, ca în cazurile de la Timişoara şi Miercurea-Ciuc, ce-i mai rămâne de gândit simplului cetăţean? Dacă un ziarist poate fi bătut fără probleme, pe mine, un amărât, mă mai apără guvernul ăsta în vreun fel?

Dl preşedinte a ascultat toate acestea bâţâind din picior. După ce „şi-a luat angajamentul", uşor

plictisit, că va interveni în apărarea presei, dl Iliescu a explodat: dar ce, voi, presa, nu denigraţi? Aruncaţi cu noroi, faceţi rău cu cuvântul, care poate fi mai periculos decât glonţul - şi a dat ca exemplu campania Iliescu-KGB. Au şi politicienii dreptate să se supere, a mai spus zâmbind aţos. Nu mi-a mai rămas decât să comunic respectuos domniei sale că există totuşi o diferenţă: de încasat, deocamdată o încasează doar jurnaliştii. Când oi vedea şi primul politician cu ochiul cât sarmaua, nasul spart şi măcar o coastă ruptă...

Pornind din vârful dealului Cotrocenilor, valul de agresivitate al guvernanţilor faţă de presă se umflă cu fiecare zi. Ultimul răcnet, dl Iliescu a găsit vinovatul pentru starea sumbră a Justiţiei, care *e,* de lungă vreme, acuza principală adusă guvernului de către Bruxelles: presa! „Boşii" presei corup Justiţia, nu politicienii, zice preşedintele. Dl Adrian Năstase, după ce declară că nu se pune problema schimbării dnei Rodica Stănoiu, constată că presa n-a înţeles nimic, că de la Parlamentul European am primit doar o critică tovărăşească. Aşa cred dânşii că pot prosti pe nenumăraţii români care ştiu pe pielea lor cum e cu

111 Justiţia la noi. Aceştia au înţeles din presă simplitatea brutală a situaţiei: *e nasoli* Cu mult mai nasol decât ceea ce ţine de dna Stănoiu, deşi, în locul dnei ministru, mi-aş fi dat de mult demisia din considerente de onoare profesională şi umană.

Presa nu e un justiţiar fără pată şi prihană, nu e o profesoară de maniere elegante, nici altar de închinat, în presa română, înlăuntrul căreia trăiesc şi muncesc de atâţia ani, există corupţie, există şantaj, slugărnicie, prostie, se scrie la comandă sau *nu* se *mai* scrie, tot la comandă, se exagerează, se minte, există lichele, megalomani, ticăloşi. Dar tot acolo am întâlnit şi jurnalişti cinstiţi, oameni care nu şi-ar vinde scrisul pentru nimic în lume, am întâlnit demnitate, conştiinţă, loialitate. *Presa liberă nu e un model moral, dar ea aduce pe lume, până la urmă, adevărul, chiar dacă acoperit cu tot soiul de materii dezgustătoare, aşa cum e şi un copil nou-născut. Dacă.* cinci posturi de radio mint, al şaselea, aflat, poate, într-un apartament de bloc, spune adevărul. Şi adevărul se întinde, silindu-le pe cele cinci să-l bage în seamă. Dacă o televiziune ignoră realitatea, alta o pune pe ecran. Un ziarist dat afară de la un ziar pentru că a vrut să-şi facă meseria corect poate găsi de lucru la altul. Căile şi mijloacele presei nu sunt, de multe ori, nici

112 morale, nici frumoase, dar ele conduc, mai devreme sau mai târziu, la *realitate.* Căci, e bine să ştiţi, stimaţi cititori: astăzi, *realitatea o naşte presa,* altfel n-am trăi decât un şir subţire, cenuşiu şi inform de fapte şi vorbe. Este un mecanism implacabil, metasocial, dincolo de ce vrem şi ce suntem noi, jurnaliştii. Istoria arată că el poate fi oprit într-un singur fel: prin instalarea dictaturii. Nu prin telefoanele agitate, „de sus", pe care le primesc în ultima vreme aproape după fiecare număr al *Adevărului...*

Nu cred că presa trebuie să fie prin definiţie o forţă de Opoziţie. Verbul muncii de presă nu este „a se opune", cu orice preţ, ci a prezenta şi interpreta realitatea. Prin urmare, nu cred că menirea gazetarului este să atace cu orice prilej Puterea, însă atunci când Puterea atacă presa, acesta este, poate, cel mai grăitor *semn rău* pentru viitorul zisei Puteri.

Prin urmare, să citim ziarele, să ascultăm radiourile, să ne uităm la televiziuni şi vom şti cum stau lucrurile. Asta dacă vrem să mai ştim...

113

Românii, mizeria şi moartea

„Mulţumim lui Dumnezeu că am fost la locul şi timpul potrivit", au spus reporterului *Adevărului* românii aflaţi ilegal la muncă în Spania, care au ajuns pe paturile spitalelor din Madrid. Ei mulţumesc lui Dumnezeu nu că au pierdut trenul în dimineaţa de joi, *ci că s-au aflat în el, că au fost răniţi şi mutilaţi.* De ce ? Pentru că autorităţile spaniole le-au pus la capul patului de suferinţă documentele de rezidenţă în Spania. Aceşti amărâţi pot rămâne acum liniştiţi să culeagă roşii şi căpşuni, nu îi mai poate sili nimeni să se întoarcă în mizeria fără speranţă din România. Faptul că ar putea fi ucişi aiurea pe meleaguri străine e puţin faţă de amintirea sărăciei şi umilinţelor de acasă. E mai bine în trenul

morţii decât să mănânci peşti otrăviţi adunaţi de pe Şiret sau Olt. Nici unul nu vrea înapoi în patrie. Cu atât mai mult cu cât moartea multă şi dintr-o dată va să vină şi pe la noi. Osama bin Laden a anunţat că toţi cruciaţii şi aliaţii
114 lor vor plăti. România e aliatul Americii, ca şi Spania. Armata română defilează în pas NATO. Am trimis trupe în Irak. Moartea a intrat în Europa. Nu ne rămâne decât să sperăm că Al-Qaida va proceda potrivit clasamentului care ne plasează în coada Europei, de-acum şi după Bulgaria, şi ne va lua la urmă. De fapt, nu suntem nici măcar acolo, ci în neant, unde ne trimite aceeaşi Europă, nu Al-Qaida: canalul Euronews a anunţat ieri, obsedant, ore în şir, că străinii ucişi în atentate sunt din Bulgaria, Chile, Peru, Filipine ş.a., de România nici o vorbă. Cei 9 români morţi de până acum sunt nu numai morţi, ci şi neglijabili, ca nişte câini sau pisici care s-ar fi nimerit prin zonă.
Poate România să lupte cu terorismul tip Al-Qaida? Asta necesită două lucruri: un înalt nivel de organizare internă şi un spirit comunitar dezvoltat, în Anglia, de pildă, în fiecare autobuz şi la fiecare colţ de stradă e o cameră de luat vederi. Coşurile de gunoi din Londra sunt desfiinţate din anii 70, în urma atentatelor IRA, toată lumea aruncă resturile pe jos pentru a fi strânse integral noaptea. Orice obiect abandonat, de la o poşetă până la un Mercedes, este imediat raportat poliţiei. Serviciile secrete britanice au reuşit să neutralizeze în decembrie anul trecut - amintiţi-vă
115 cursele British Airways spre America anulate în ultimul moment - ceva ce ar fi putut semăna cu Atocha. E de imaginat aşa ceva la noi? Cine o să dejoace planurile teroriştilor, SRI-ul şi SIE, conduse până mai ieri de superşpionul Talpeş, şi acum de madam Chanel? Agenţii noştri secreţi, când nu se află în treabă, sunt ocupaţi să facă dosare cu care să poată fi trosniţi, la momentul potrivit, miniştri, parlamentari şi politicieni incomozi. Poliţia n-a fost în stare să-i prindă până azi nici măcar pe bătăuşii ziariştilor Ino Ardelean şi Szondi Zoltan. Probabil că teroriştii or să fie şi ei trecuţi în megaparohia lui Blănculescu, care cu siguranţă le va veni de hac cu două-trei declaraţii zburlite.
Cât priveşte sprijinul populaţiei... O geantă abandonată în metrou fie va fi ciordită, fie ignorată - nu mă bag, nu m-amestec. Al-Qaida nici nu trebuie să se deranjeze prea mult, se găsesc urgent pe la noi inşi care, pentru o mie de parai, să-ţi faciliteze aruncarea în aer a metroului, Bucureşti Mall-ului sau Gării de Nord.
Bombele din trenurile spaniole au fost detonate cu ajutorul telefoanelor mobile. Nokia şi Ericsson nu sunt firme musulmane, telefoanele celulare n-au fost inventate de bin Laden. Explicaţia şi diagnosticul pentru moartea oarbă
116 care loveşte acum în orice punct al globului nu se află doar în Islam, ci şi în miezul civilizaţiei contemporane, în care fiecare cucerire tehnologică neînsoţită de progresul relaţiilor interumane se poate întoarce într-o zi împotriva omenirii.
Atentatul de la Madrid reprezintă un prim asasinat în masă dirijat în mod deliberat asupra amărâţilor. La World Trade Center era de presupus că se găseau oameni cu bani peste medie, în trenurile de la periferia Madridului erau muncitori navetişti, studenţi, mici funcţionari. Al-Qaida şi-a calculat lovitura. Dacă omorau nişte politicieni, finanţişti sau militari, populaţia ar fi reacţionat mult mai slab; aşa, spaniolii de rând se ridică împotriva Guvernului Aznar, acuzându-l că a târât Spania, alături de SUA, în războiul grotesc din Irak. E de presupus că următoarele lovituri ale Reţelei vor fi îndreptate tot împotriva cetăţenilor de rând, chiar a săracilor, pentru a lăsa guvernele proamericane fără suport popular.
Dacă se va întâmpla asta şi în România, nu cred să se umple străzile cu demonstranţi. Instinctul comunitar, conştiinţa social-poli-tică a populaţiei româneşti bat spre zero. Românii se vor mulţumi să privească fiecare la telejurnale încă un puhoi de imagini atroce, pe care, potrivit rating-urilor, le preferă oricum,
117 vor citi cancanuri despre cei morţi, în ziarele de scandal, vor asculta părerile lui Gigi Becali şi Mitică Dragomir despre fenomen şi îşi vor spune „fie la ei acolo" sau „uite că se poate şi mai rău". Nici moartea nu cred că mai poate clinti această ţară din izolare individuală, bârfă, resemnare şi mizerie. Şi dacă vom ajunge să mergem la cumpărături cu un sac de plastic în geantă, în care să

adunăm la o adică rămăşiţele celui de lângă noi, nu va fi o problemă. Cel mult, ne vom organiza încă în viaţă o pomană şi un parastas monstru, din toată sărăcia, la care să cânte Gută şi Loghin. Pentru Al-Qaida ar fi cel mai simplu să producă o omucidere în masă în România, dar până şi Al-Qaida ar fi silită apoi să constate că s-a ostenit degeaba.

Frumuseţea crucii

La Săpânţa, nu numai timpul face gloria kitschului. De regulă, timpul e considerat un judecător nemilos şi drept în artă. Se spune că impostura ţine cât contemporaneitatea „artistului" în chestie, apoi o înlătură valoarea. Jalnică diversiune. Impostura poate străbate veacurile, în vreme ce valoarea poate muri necunoscută într-un colţ. Mai mult, timpul poate naşte artă din nimic. In crucile colorate, împodobite cu versuri, din Cimitirul Vesel, e tot atâta artă cât în ştergarele, puse pe vremuri deasupra plitei, pe care scria cu aţă: „Bărbăţelului să-i faci/ sărmăluţe, cozonaci", „Pentru tine când gătesc/ Eu să ştii că te iubesc", „Păunaşul codrilor/ Numai de tine mi-e dor". Şi aceste ziceri au măcar calitatea de a nu fi crunt agramate, cum sunt cele de la Săpânţa...

Pe la 1935, un ins din zonă, Stan loan Patraş, s-a apucat să facă la comandă aceste cruci-zar-zavat. „Versurile" sunt pur şi simplu stupide, relatând cum a murit x sau y de boală, accident

de maşină sau beţie, într-un „stil" şchiop-săltă-reţ, de cârciumă. Nici o tangenţă cu folclorul maramureşean adevărat, capabil să nască perle: „Astă noapte, n-o fo noapte/ O fo jumătate moarte/ Numa doru iremii/ Scris pe faţa perinii...". Culorile ţipătoare, desenaşele sunt făcute ca să le şteargă aerul şi apa în cel mai scurt timp, rămânând „pentru eternitate" doar lemnul scrijelit al crucii.

De fapt, „geniul" popular Patraş nu face decât să mâzgălească imaginea adevărată a crucii. Pe cruce nu are sens să fie scris altceva decât data naşterii, data morţii, numele chiriaşului crucii şi numele proprietarului de sânge: lisus Nazarineanul, Regele Iudeilor. Orice epitaf, mai mult sau mai puţin versificat, e o prostie: seamă despre cine-ai fost, cum ai trăit şi cum ai murit dau urmele, câte şi cum sunt, lăsate de tine în ceilalţi, acolo unde Dumnezeu va şti să te găsească la Judecata din urmă. Ziceri pe cruce îşi pune numai cel căruia îi *e* teamă nu doar de a muri, ci şi de a nu fi existat...

Cimitirul Vesel nu mi s-a părut deloc vesel; dimpotrivă, e apăsat de tristeţe. Dar nu de tristeţea morţii, ci de tristeţea kitschului.

Şi totuşi, vin la Săpânţa artişti, scriitori, critici, şefi de stat ca să se entuziasmeze intelectual în faţa filosofici şi artei populare din

 Cimitirul Vesel. De vreo sută şi ceva de ani încoace, cam de pe când a început să bântuie moda iraţionalului născător de artă, ne stăpâneşte obsesia că tot ce e popular, ancestral, născut din masa neinstruită, musai să aibă profunzimi în faţa cărora intelectualul e dator să se simtă umilit, încărcăm deci prostul gust, vulgaritatea declarată onest cu felurite „isme", născute din cealaltă prostie, cea instruită. Şi mie mi s-a întâmplat să tresar la două stihuri de pe crucea lui însuşi Stan loan Patraş: „Vai săracă lumea mea/ Că greu am trăit în ea". Pe urmă, am înţeles: dacă schimbi un vers în această banală văicăreală, atunci ea se atinge de poezie: „Vai săracă lumea mea/ Că greu *m-a ţinut* în ea". Lumea care m-a sorbit din nefiinţă la naştere şi a *rămas grea* cu mine. Am fost o sarcină toxică pentru ea, sărăcuţa, acum mă leapădă, cu uşurare, în mormânt. Sau, nu în uterul, ci în stomacul lumii am stat ca un bolovan. După ce m-a digerat cu greu o viaţă, lumea aceasta *mă caca* pe lumea cealaltă sub formă de hoit. De fapt, ceea ce a vibrat în adâncul minţii mele a fost amintirea cuvintelor pe care le spunea bunica la *necaz:* „Mai bine m-ar fi făcut mama un muşuroi lângă gard"...

Tot plimbându-mă într-o doară prin pădurea de bulumaci pictaţi, am dat deodată cu ochii,

 lângă gardul cimitirului, de o cruce simplă şi neagră, de fier. Am încremenit: pentru prima dată simţeam adevărul şi tăria acestui semn, *frumuseţea* lui răscolitoare, de colţar al Universului... Intersecţia axelor, spaţială şi temporală, ţintind infinitul. Părea vie şi primitoare, gata să mă îngăduie

în braţele ei deschise...
Abia acum cimitirul de la Săpânţa căpăta un rost în lumea lui Dumnezeu.
122

Religia morţii

O întrebam deunăzi pe Maia Morgenstern dacă mai are rost exhibarea violenţelor şi cruzimii cu latex şi vopsea roşie într-un film despre lisus, de vreme ce violenţele şi cruzimea reale ne copleşesc pe zi ce trece. După interviu, am văzut *The Passion ofChrist.* După film, am văzut „Trenurile morţii din Madrid" în regia Al-Qaida. Că filmul lui Mei Gibson nu e nici antisemit, nici prosemit, dar este protâmpit, nu e cine ştie ce surpriză. Aşa cum bănuiam, din capul flăcăului australian cu ochi albaştri n-a prea avut ce să iasă. Nu ştiu câte serii a avut *Rocky,* cu Sylvester Stallone. Parcă patru. Ei, atunci ăsta e *Rocky V.* Hristosul lui Gibson e făcut să lase aceeaşi impresie ca eroicul boxer italo-american care, şi lovit în figură a nu ştiu câta oară cu câteva potcoave de cai morţi, tot se ridică şi aşteaptă pumnul următor. Sucul de roşii curge din belşug, un ochi al lui lisus e făcut omletă, Fiul Omului continuă să geamă conştiincios la fiecare lovitură ca într-un film porno, încerci un sentiment de insatisfacţie în repriza
123 *a.* 15-a, pe Golgota, când vezi că Mântuitorul nu îi ia totuşi la poceală cu crucea, într-un supercomeback, pe romani şi pe evrei, fără discriminare.
După imaginile din gara Atocha însă, nu numai filmul lui Gibson mi s-a părut inept şi de un prost gust desăvârşit - am început să am îndoieli şi în legătură cu scenariul de bază, adică cu Noul Testament. E vorba acolo de un om care e judecat şi condamnat, de un om care vorbeşte, care suferă, care înainte de moarte are timp să mai pună o întrebare Dumnezeului său. Pe cei spulberaţi într-o fracţiune de secundă în gara Atocha nu i-a judecat nimeni, nu i-a condamnat nimeni, nu s-a purtat nici o conversaţie filosofică cu ei, n-au fost crucificaţi, ci sfârtecaţi pe loc, la pachet. E o mare problemă selecţia fragmentelor umane pentru a recompune cadavrele. Singura justificare: luaţi la întâmplare, ni se spune că plătesc pentru păcatele altora. Fiecare dintre ei este un lisus Hristos mut şi orb, fără faţă şi nume. Suferinţa şi moartea lor sunt lipsite de orice morală şi sens. Ce să mai facă familia unui astfel de creştin cu story-ul biblic al lui lisus?
Religia Al-Qaida nu e Islamul. „A pătruns astfel în această ţară, parcă scurs din cablurile televizoarelor pe care se rostogolesc imaginile
124 Euronews şi CNN, un rău care nu-i de aici, rece şi nepăsător ca ochiul de reptilă, zămislit de religia ce începe să le copleşească pe toate celelalte în acest sfârşit de mileniu: Religia Morţii."
Scriam aceste rânduri pe 2 aprilie 1995, pornind de la o premisă greşită - un atentat terorist în cazul prăbuşirii Airbusului Muntenia la Baloteşti. însă ideea generală şi imaginea le găsesc acum corecte. Religia creştină are la bază mitul învierii - ceea ce înseamnă învingerea morţii ca distrugere fără rost şi definitivă a fiinţei umane. A morţii ca duşmanul cel mai mare al omului. „Noi iubim moartea", spun teroriştii Al-Qaida şi sunt pe cale să schimbe relaţia omenirii cu zisa moarte.
Genocidul nazist sau cel comunist mai aveau câte un criteriu de selecţie în raport cu moartea: rasa, respectiv clasa. Al-Qaida nu mai are nici un criteriu: un om este transformat într-o împrăştiere de carne şi oase greu de identificat, dincolo de orice considerent de rasă, religie, sex, vârstă, orientare politică. Este ucis pur şi simplu pentru că e om şi trebuie să se adune la un număr de cadavre previzional. Mergând în această direcţie, vom ajunge în curând să trăim cu toţii cu moartea alături în fiecare clipă a vieţii, ne vom oferi unul altuia poze nu numai cu ursul fotografului sau lângă statui şi pomi, ci şi în coşciug,
125 cu mâinile pe piept. „Ce bine vă stă mort" poate să fie un compliment al zilelor ce vor veni. Viaţa noastră va fi asemănătoare cu cea pe care o duc locuitorii Ierusalimului de ani de zile - vom avea astfel, dacă nu Ierusalimul ceresc, un Ierusalim pământesc, extins la tot globul.
Nu ştiu dacă noua relaţie a omenirii cu moartea va influenţa celelalte religii, dar religia lui Hristos ar putea fi zdruncinată din temelii.

Catedrala Mântuirii în Ţara Mântuielii

îi invidiez din adâncul sufletului pe cei care cred în Dumnezeul din Biserică, în momentele grele ale vieţii, mai au un sprijin, o ultimă, sau primă, instanţă la care să facă apel. Când primesc o lovitură nedreaptă, ticăloasă, absurdă, pot să-şi spună, atunci când sunt pe punctul de a-şi pierde minţile: „Aşa a vrut Dumnezeu". Pentru noi, ceilalţi, cei care nu credem, e mult mai greu. Suntem singuri în faţa răului, cu puterile noastre omeneşti, că la bine, pe aici, prin România, lumea nu prea are nevoie de Dumnezeu.

Sunt însă unii care au nevoie de o catedrală. Una a Mântuirii. A te mântui înseamnă a te salva, a te izbăvi, a fi iertat de păcate. Cine să fie iertat? Neamul, firește, nu *ei,* că neamul face păcate, nu *ei.* Neamul românesc trebuie adus şi trecut om cu om prin catedrala asta, ca printr-o imensă baie comunală, pentru a fi spălat de păcatele de care se face vinovat. De

127 păcatul sărăciei, al disperării, al năucelii, al însingurării.

Vreme de sute de ani, catedrale s-au construit atunci când o structură statală s-a aflat în expansiune politico-economică, militară, socială şi a ţinut să emblematizeze asta. Mega-maşinile umane care au muncit generaţii la catedrală au putut fi puse în mişcare de legătura dintre ierarhia religioasă şi puterea politică. Notre Dame de Paris sau domul din Koln sunt atât simboluri religioase, cât şi laice, politice. Pe măsură ce, în Occident, Biserica a început să se distanţeze de puterea politică, construcţia de catedrale a încetat, în ortodoxie, religia a rămas mereu legată de Stat. în România, şi astăzi Biserica ortodoxă stă în preajma Puterii lumeşti.

Puterea şi Biserica au nevoie de această catedrală de partid şi de stat. Dacă nu poţi lichida corupţia şi pe sora ei, sărăcia, faci o catedrală. La ocazii mari, musai să aibă şi Ion Iliescu, Adrian Năstase, loan Talpeş, Rodica Stănoiu, Nicolae Văcăroiu, Puiu Paşcu et comp. unde să palmeze o lumânare şi să tragă nişte cruci cu ochiul la camere. Slujbele pentru românii ce vor mai muri în atentate nu se vor mai ţine pe aeroport. La fel, pomenirile pentru eroii Revoluţiei. Poate mutăm şi Pastile, că la Mitropolie e cam înghesuială. O să spuneţi

128 că vor dura mult lucrările de construcţie ca să-i mai prindă în funcţii şi în viaţă pe sus-menţionaţii. Fiţi siguri că ei se consideră veşnici.

Ce va însemna catedrala pentru simplul român credincios? O să se poată aduna în sine, o să poată fi mai aproape de Dumnezeu în această biserică-palat de protocol? întreaga lume de azi stă sub semnul descentralizării, al autonomiei locale, al personalizării. De ce Biserica ar face excepţie? Au românii nevoie de un Dumnezeu-Mall ? Sau au nevoie de biserici în fiecare comunitate, în sate, în cartiere, în liniştea cărora să se poată cu adevărat reculege?

Eu, unul, nu cred că de biserici, mici sau mari, ducem lipsă. Ci de adevăraţi oameni ai Bisericii, de slujitori ai lui Dumnezeu şi ai oamenilor. De preoţi de înaltă conştiinţă şi vocaţie duhovnicească, capabili să-i lumineze, să-i întărească în cuget pe bieţii români care comit păcatul sărăciei, al disperării, al năucelii, al însingurării, cei care privesc la lumea sălbatică ce le creşte în jur şi *nu mai înţeleg nimic.* Şi sunt gata să pună mâinile pe piept. Cei care, asemenea lui lisus, întreabă în fiecare dimineaţă: „Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit?".

129 Aud că această catedrală se va construi din banii strânşi de Biserică din donaţii de la credincioşi. Mii de miliarde adunate de la amărâţii patriei, pentru care bănuţul de 5.000 e cât roata carului? Haida de! Donaţii vor fi, cu siguranţă, de zeci şi sute de milioane, dar o să le facă alde Oprişan, Mischie, Bebe Ivanovici, Gigi Becali, Mitică Dragomir, firește nu înainte ca premierul Năstase să dea casei lui Dumnezeu suta de milioane înmulţită în Parkul Dracului. Văz în faţa ochilor, ca pe-o icoană, chipul smerit al lui Vanghelie de la *5* venind să-şi mai facă o pomană şi cu Biserica. Pentru toţi aceştia, şi mulţi alţii ca ei, Catedrala va fi Viloiul cel Mare, în care nu stă nimeni.

Sunt destui cei dispuşi să plătească această mare *Indulgenţă,* cum se cumpărau cu veacuri în urmă pentru iertarea păcatelor. Numai că pentru toate păcatele puternicilor zilei n-ar fi de ajuns nici o

catedrală cât Casa Poporului. Asta într-o ţară nicidecum prosperă economic, nicidecum puternică politic, o ţară mizeră, al cărei simbol nu este Mântuirea, ci continuă să fie Mântuială - superficiul, lucrul grăbit şi prost făcut, de ochii lumii, nu pentru liniştea lăuntrului tău.
Şi mai îndrăznesc să spun că, până la Dumnezeu, neamul se salvează singur, prin conducătorii pe care şi-i alege.
130 „Un ateu!" vor spune unii dintre cei ce citesc aceste rânduri, expediind tot ce-am spus sub eticheta lipsei de credinţă în Dumnezeu. Sunt nevoit să le sfărâm acest comod prefabricat de gândire: cred în Dumnezeu. Dar cred că El trebuie căutat nu în biserici şi în tratate teologice, ci în oameni, în noi înşine, în mine însumi. Dacă suntem fiii Lui, atunci sămânţa scânteietoare a Tatălui trebuie să fie undeva în vastele întinderi neumblate din noi. Nu ne rămâne decât s-o aducem la lumină.
131

Frumos e ziaristul mort

Cred că prilejul cel mai potrivit pentru Putere ca să-şi arate dragostea faţă de presă ar fi înmormântarea unui ziarist omorât în bătaie. Cu câtă tandreţe şi gingăşie s-ar apleca asupra mortului domnii Adrian Păunescu, Ion Solcanu, Grigore Zâne, Antonie Iorgovan şi alţi distinşi senatori! I-ar face bujori în obră-jori cu un tub de ruj, l-ar gelui în cap ca pe Mutu, l-ar îmbrăca în costum Armâni, i-ar comanda un sicriu cu aer condiţionat, ar pune tunurile să tragă la înmormântare. Domnii Ion Iliescu şi Adrian Năstase ar ţine discursuri pline de simţire la căpătâiul decedatului, declarând greva japoneză a foamei până când poliţia îi va găsi pe agresori. Academicianul-şef Eugen Simion va elogia opera celui dispărut. Adrian Păunescu va compune, pompându-şi lacrimi în barbă, un poem la catafalc, *arătând* că şi el, ca ziarist, a îmbrăcat maioul morţii. Cu toţii vor descoperi, cu uşurare şi recunoştinţă, ce bun, ce deştept, ce frumos e ziaristul o dată mierlit.
132 Dar pentru că mai sunt şi lipsuri - până acum s-a realizat doar băgarea ziariştilor în spital şi puşcărie, nu încă direct la morgă -, Puterea n-a mai avut răbdare să aştepte o înmormântare şi a inventat Ziua Presei.
133

Literatură domestică şi literatură sălbatică

Nu ştiu cum aş putea citi un rând literar pe ecranul computerului. Pentru mine, literatura e legată de suporturi organice: hârtia, vocea umană sau viaţa pur şi simplu. Un vers, chiar şi din Poe sau Borges, scris pe display îmi dă aceeaşi senzaţie ca o dare de seamă sau un prospect de medicament.
Aşa sunt eu format de viaţa şi vremurile pe care le-am trăit. Nu consider însă acest mod de a gândi şi simţi nici bun, nici neapărat adevărat - sunt conştient că e doar o limitare impusă de timp. în cazul picturii, care mi-e mai puţin aproape, sesizez imediat absurdul: esenţa picturii, veşnic şi indisolubil legată de pânză şi ulei sau acuarelă? Peste 50 de ani, „pictorii" vor azvârli culori electronice în spaţiu...
De fapt, problema literaturii pe Internet e un caz particular al unei chestiuni mult mai largi: dependenţa Artei de suportul ei. Cred
134 că e la fel de greşit să crezi că literatură nu poate fi decât în cărţi sau că nu are importanţă pe ce e scrisă literatura. Arta poate lua naştere oriunde în spaţiu şi timp. O pungă de plastic, albă, dansând cu vântul toamnei, pe fundalul unui zid cenuşiu de beton *(American Beauty),* poate să-mi stârnească aceeaşi emoţie ca o mar° balerină în *Lacul lebedelor.* Arta a început pe pereţii peşterilor, la primele sunete articulate scoase în jurul focului, şi va ajunge la imense holograme proiectate pe vârfurile munţilor sau în spaţiul cosmic. Lumea, viaţa nu sunt omogene, nici izotrope. Nu orice segment existenţial are noimă. Dimpotrivă, există zone aride, deserturi de sens în curgerea lumii, vieţii. Noima se găseşte doar în nodurile reţelei. De acolo iradiază spre rest. Aceste noduri pot fi *domestice,* de crescătorie, atunci când sunt produse de om în mod deliberat, sau *sălbatice,* atunci când le naşte natura sau omul în mod inconştient. Un vers din Shakespeare, o pasăre moartă cu capul în jos şi ghearele încleştate de creangă, un ţigan care îi spune ţigăncii „ai cărnuri vechi de din şold" şi cineva

care să le audă, să le vadă, să vibreze la ele.
Liternet? De ce nu? Cea mai mare greşeală pe care o poate face un critic este să ataşeze *valoare* suportului actului artistic. Eu cred că
135 poate exista literatură, bună sau proastă, pe Internet, tot atâta cât pe hârtie. Numai că va fi *altfel* de literatură. Suportul nu dă valoare, dar *modifică.* O astfel de literatură are nevoie de alţi cititori. Nu de mine.
136

Imaginea paralizantă

Lumiere şi Melies: muncitori ieşind din uzină şi o călătorie în Lună. De la începuturile sale, cinematograful şi-a marcat cele două direcţii principale: camera care redescoperă realitatea, viaţa, care ne arată oamenii de parcă i-am vedea prima oară, şi camera care contraface realitatea, care întruchipează fantezia pe ecran, tehnica în slujba iluziei şi visului. Capodoperele cinematografiei de până acum au apărut, cred eu, la intersecţia echilibrată a celor două direcţii: realism potenţat de efecte tehnice folosite cu măsură şi logică, trucaje care au o justificare în planul realului, fie şi afectiv.
în ultimii ani, presiunea filmărilor *live, real time* 100% de-a lungul şi de-a latul Terrei, este formidabilă. Ele sunt propulsate de televiziune, această funcţie a cinematografului fiind practic anulată. Vă mai amintiţi jurnalele de ştiri care rulau înaintea filmului, cu decenii în urmă? înghesuit rău în planul realului, cinematograful se refugiază în mari montări fantastice, unde se dezlănţuie tehnologia computerizată
137 a imaginii: *Harry Potter, Lord ofthe Rings, Star Wars - Atacul Clonelor.* Un întreg imaginariu medieval-futurist este animat pentru a compensa deşertificarea metafizică a unei Americi supertehnologice: vrăjitori, baroni, cavaleri Jedi, căpcăuni, monştrii spaţiului, supernave şi pietre magice, roboţi şi morţi vii. O dată cu *coke* şi pop-corn, tinerii spectatori îşi înghit şi porţia de metafizic viu colorat. Şi cea mai îndrăzneaţă imagine din poveştile copilăriei -să zicem un monstru de 30 m înălţime care sare de pe Pământ direct în spaţiul sideral pentru a frânge în fălci o navă fotonică - este acum doar o temă cu termen de predare pentru vrăjitorii noilor baghete magice: *mouse şijoystick.*
în discuţiile dintre ei pe marginea a ceea ce văd, adolescenţii nu reţin aproape nimic legat de scenariu, de motivaţiile psihologice ale personajelor, de structurile lor morale - şi pe bună dreptate, pentru că acestea sunt de cele mai multe ori rudimentare, stupide, ilogice, îi preocupă doar efectele speciale. Care sunt, într-adevăr, o recunoaşte şi un spectator veteran ca mine, extraordinare prin capacitatea de a crea o nouă realitate. Copiii de astăzi capătă deci un bagaj de imagini suprareale la care unul ca mine nici nu putea visa în copilărie... Nu putea visa? Cum adică? Mai degrabă e taman invers!
138 Eu vedeam prea puţine imagini-artefact în copilărie. Filmele conţinând imaginar erau rare şi hilar realizate tehnic, incapabile să te transpună într-o altă realitate - ce hău istoric înseamnă cele câteva zeci de ani dintre *Maşina timpului* în versiunea anilor '60 şi cea ieşită pe ecrane în această vară! în schimb, pe atunci vedeam cuvinte. Mări de cuvinte pe care le sorbeam cu lăcomie, îmi amintesc perfect *Maşina timpului,* un exemplar jerpelit pe care l-am împrumutat de la biblioteca sindicală din Eforie Nord. îmi amintesc înfiorarea cu care am ascultat deodată zgomotul valurilor, târziu, în noapte, în vreme ce citeam acea imagine pe care n-aş putea s-o uit, a Pământului peste un milion de ani, sub un soare de sânge, în ninsoare, pe ţărmul unui ocean cenuşiu... Eloii şi morlocii născuţi în mintea mea de cuvintele lui Wells nu semănau deloc cu cei din *Maşina timpului* digitală, dolby, Hollywood multiplex, unde m-am dus cu copiii... Creierul meu e un muşuroi de imagini, dar ele sunt născute din cuvinte, nu din alte imagini. Poate sunt bătrân, prizonier al timpului meu, dar nu mă pot opri să cred că forţa imaginativă şi, în ultimă instanţă, creativă a unui creier omenesc se formează lucrând cu cuvinte, nu cu imagini. Cu cât efectul de real al imaginii artificiale, sofisticate, plauzibile e mai puternic, cu atât ea restrânge gradele de
139 libertate ale imaginaţiei receptorului. Există pericolul ca individul uman, alimentat astăzi, în proporţie covârşitoare, cu imagini în dauna cuvintelor, să ajungă la maturitate închis într-un set

simbolic vizual care să-i paralizeze aproape complet creativitatea...
E încă unul dintre paradoxurile care se înmulţesc îngrijorător în societatea contemporană, izvorând dintr-o unică aberaţie: mijloace prea multe şi prea puternice pentru prea puţine şi bicisnice scopuri. Fabuloasa evoluţie a prelucrării imaginii nu intensifică imaginaţia, dimpotrivă; nivelul science-fiction al comunicaţiilor electronice nu favorizează comunicarea umană autentică, dimpotrivă; mi se întâmplă să văd, cu imaginaţia mea primitivă, dospită din cuvinte, două telefoane mobile, unul la urechea stângă, altul la urechea dreaptă, dialogând prin intermediul unui creier de om...
140

Heroina Ceauşescu

Ani de-a rândul, sub presiunea lui Ceauşescu, am fugit, *am evadat* care încotro, în lipsa heroinei, refugii în faţa vocii lui hârâite de la televizor au fost cartea, alcoolul, teatrul, casetele video, sexul, Occidentul. Puşcăria cea mai grea era realitatea zilei. Fiinţa în cel mai înalt grad *reală,* chiar dacă monstruoasă, din România, era Ceauşescu. Noi, ceilalţi, păream nişte umbre chinezeşti pe lângă el şi ea.
Astăzi însă, la trei cincinale după transformarea lui în umbră, iată că am ajuns *să evadăm în Ceauşescu l* De la o vreme, nesfârşite „dezbateri" şi „dosare" despre politica, economia şi moartea lui Ceauşescu, cu osebire despre decembrie '89 văzut dinspre vechiul regim, readuc în prim-plan figuri respingătoare ale ceauşismului, care sunt „cu respect" lăsate să pună aceeaşi placă, veche de zeci de ani, fără ca nimeni să-i contrazică „verde în faţă", aşa cum ar merita. Gen. Stănculescu, între înmormântarea soţiei lui, sinucisă sub lozinca „Fiţi blestemaţi!", şi jurizarea unor
141 funduleţe de studente, ne spune cum deţinea el planurile bombei atomice a lui Ceauşescu, precum şi alte filme de Sergiu Nicolaescu. „Domnul" Niculescu-Mizil zice că altfel ar fi stat lucrurile în decembrie '89 dacă în balconul de la CC s-ar fi aflat conducerea colectivă, „strâns unită", a Partidului din august '68. Ca şi cum decembrie '89 şi Ceauşescu însuşi ar fi picat din cer, nu ar fi produsul „Balconului" din '68, al fripturismului, laşităţii, complicităţii „conducerii superioare" de partid şi de stat. îi aştept cu interes pe Postelnicu şi Bobu să povestească tineretului de azi cum au fost ei patrioţi şi „neînţeleşi" pe vremea lui Ceauşescu. Până atunci, dl Vladimir „Volodea" Tismăneanu, un demn urmaş al stalinismului parşiv, costumat în „politolog", contribuie şi el la abureala „istorică" despre Ceauşescu, schimbând tricoul şi câte o idee creştin-democrată cu Gigi Becali.
Nu are loc nicidecum un proces al comunismului, al ceauşismului, ci se transmite o telenovelă politico-halucinogenă, un soi de drog nostalgic, vizual şi mental - m *an electoral,* pe sfert dus! Şi o bună parte din populaţie prizează cu plăcere acest drog, nu încearcă să lupte cu realitatea tot dură, tot murdară a României privind spre viitor, *ci se autoinjectează cu trecut,* un trecut romanţat,
142 reambalat în policromie - ca odinioară revistele lucioase ale Vestului, apariţii de vis pentru românul anilor '80. Aşa-zisul „divertisment", bâlciul cretino-sexual care invadează mass-media, nu era de ajuns pentru anestezierea populaţiei, în loc de confruntări între oamenii politici ai momentului - buni, proşti, cum or fi, pe ei o să-i votăm la iarnă - asistăm la o vânzoleală a umbrelor trecutului. Cu ce efect? Simplu, întărirea caracteristicii de vot *inerţial* pentru ce se va întâmpla în decembrie 2004. Dacă în 1990 am avut un proces de vot *pozitiv,* în 1992, unul *atipic,* în 1996 şi 2000 votul a fost *negativ,* în 2004 se conturează un vot *inerţial:* deşi am vrea o schimbare, nu vedem alternativa şi atunci votăm „care este" - ontologul Vanghelie de la 5 s-ar putea să aibă dreptate.
Avem votcă Ceauşescu, de ce n-am avea şi heroină Ceauşescu vândută la liber?
143

Călăi fără cagulă

O piatră aruncată într-un ecran de computer -aceasta a fost prima imagine pe care mi-a conturat-o în minte 11 septembrie 2001. De o parte, America tehnologizată, organizată şi bine luminată, de cealaltă, primitivismul agresiv al lumii arabo-musulmane. Acum, privind nenumăratele fotografii ale torturilor şi umilinţelor de necrezut la care au fost supuşi prizonierii irakieni de către *militari*

americani în uniformă, ce dracu' să-mi mai treacă prin cap? O maimuţă turbată, cu cască de camuflaj, rânjind tridimensional, cu botul plin de sânge, în culori de mare rezoluţie şi contrast, de pe ecranul aceluiaşi calculator?
Filmele americane ne-au învăţat decenii de-a rândul că soldatul sau poliţistul sau pompierul, omul în uniformă USA, este viteaz şi drept, dur cu duşmanul, dar amic al văduvei şi orfanului, al celor lipsiţi de apărare - aproape ca dispărutul soldat sovietic. N-am crezut niciodată în genul acesta de propagandă. Nicăieri în lume, Armata nu e Armata Salvării, viaţa
144 militară e brutală, crudă şi cinică adesea, orice regiment îşi are durii lui. Pe soldatul american mi-l imaginam ca pe un soi de cyborg tehnologizat până în dinţi, eficient şi nemilos, gata să ucidă sau să cruţe pe cineva, după cum sună ordinul în „scoica" din ureche, în nici un caz însă ca pe un torţionar pervers, pasionat de cruzimea gratuită, de umilirea extremă a fiinţei umane. *Ca pe un criminal.* Adevăratul soldat ucide, când i-o cere meseria, dar nu e criminal. El acţionează totdeauna sub semnul respectării ordinului, al *disciplinei.* Or, ceea ce se sforţează acum să ne convingă omul-armată, ministrul american de război Rumsfeld, e că „ce s-a petrecut în închisoarea Abu Ghraib nu corespunde valorilor naţiunii noastre, nu corespunde educaţiei noastre militare şi este fundamental neamerican". Adică, vezi Doamne, nişte dezaxaţi s-au manifestat de capul lor, întâmplător în serviciu comandat USA.
Dacă există ceva fundamental neamerican în această sinistră poveste, *atunci e chiar atitudinea lui Donald Rumsfeld.* Cum era şi normal, el a fost cât se poate de bine informat, de la bun început, în legătură cu tratamentele aplicate prizonierilor irakieni. Ofiţeri superiori ai serviciilor de informaţii au recomandat astfel de „înmuieri" ale deţinuţilor înainte de
145 interogatorii şi i-au felicitat pe gardienii militari care le-au pus în practică. Un sergent, Chip Frederick, şi un general de brigadă, o femeie, Janice Karpinski, acuzaţi pentru maltratarea deţinuţilor, spun că ei sunt doar ţapi ispăşitori, ordinele pentru „proceduri speciale" de interogatoriu venind direct de la conducerea superioară a armatei. Un raport intern secret al US Army, semnat de generalul Antonio Taguba, vorbeşte despre colapsul structurilor de comandă din închisorile administrate de americani, despre practicile abuzive comandate de CIA. 60% dintre deţinuţii irakieni chinuiţi şi ucişi nu se făceau vinovaţi de nimic, erau civili ridicaţi la nimereală de pe stradă, afirmă acelaşi raport... Bărbaţi obligaţi să se masturbeze în faţa camerelor de filmat, îmbrăcaţi în lenjerie de damă, legaţi cu cabluri electrice de penis, muşcaţi de câini de atac special antrenaţi. Un copil violat de un soldat. O bătrână irakiană de 70 de ani, pusă în patru labe şi călărită de soldaţii americani. Civili irakieni împuşcaţi din elicopter. Alte seturi de fotografii arată atrocităţi asemănătoare comise de militari britanici. Trei militari americani, sg. Mike Sindar şi soldaţii Ramon Leal şi David Bischel, declară că astfel de comportamente agresive sunt foarte răspândite în rândurile armatei
146 americane. Pentagonul însuşi recunoaşte moartea a 25 de deţinuţi în urma torturilor şi bătăilor. Şi toate acestea nu s-au petrecut nicidecum în secret, pe întuneric, cu cagule pe faţă - dimpotrivă, militarii USA şi UK au umilit, au torturat, au violat, au ucis la vedere, într-o veselie, sub obiectivele camerelor video şi aparatelor foto - cagule li s-au pus nenorociţilor de prizonieri... Iar Mr Rumsfeld, împreună cu alţi responsabili din conducerea Armatei, n-au avut altă preocupare decât să înăbuşe totul, fie şi în sânge. Canalul de televiziune CBS a fost supus unor presiuni directe de la Pentagon pentru a nu da publicităţii cutremurătoarele fotografii. Iată însă că ele au apărut şi acesta este, din fericire, un lucru fundamental american. *Libertatea presei încă nu e vorbă goală* în USA. în ciuda previzibilului scandal de proporţii care îi explodează lui Bush în plină faţă în an electoral, determinându-l să ceară scuze întregii lumi, presa şi-a făcut datoria.
Din păcate însă, şi aceste atrocităţi fac parte din substanţa Americii. Pentru mulţi, pentru prea mulţi americani, ele reprezintă nişte „valori". Dacă am fi auzit despre o organizaţie extremistă americană de tip Ku Klux Klan, care ar fi sechestrat, maltratat şi ucis irakieni sau musulmani de orice naţionalitate pe
147 teritoriul SUA, asta nu era o ştire de pagina întâi. Dispreţul faţă de oamenii altor rase şi religii

decât WASP (alb, anglo-saxon, protestant) n-a dispărut. Dimpotrivă, de când America e singura superputere a lumii, el s-a extins, s-a rafinat şi nu se manifestă doar la nivelul grupărilor ilegale, în întreaga administraţie Bush, cu George W. în cap, se simte acest dispreţ faţă de naţiunile inferioare. *Inferior* pentru dl Rumsfeld, cel care consideră Europa „un mare teren imobiliar", înseamnă *neamerican.* Ce atâta tevatură pentru nişte porci de irakieni?, îşi spune de fapt, înjurând în sinea sa, acest pistolar politic. Pentru afri-cano-americana Condoleezza Rice, cea care crede că e bine ca numai SUA să deţină arma atomică şi să facă ordine pe Pământ, mulţi dintre cetăţenii planetei, indiferent de culoarea pielii, nu pot fi altceva decât nişte „negri murdari".
Iar dl Bush... După ce s-a făcut în mod tragic de rahat la nivel mondial, cu grotescul pretext al armelor de distrugere în masă ale lui Saddam, pentru a invada musai Irakul, „bunul George" nu mai are acum ca justificare nici măcar cruzimea regimului lui Saddam faţă de irakieni - închisoarea Abu Ghraib, electrozii, mesele de tortură au rămas aceleaşi, s-au schimbat doar călăii... Oare câţi inşi din
148 întreaga lume musulmană, care până acum erau moderaţi sau neutri, s-au transformat în duşmani ai Americii, în posibili terorişti, văzând ce se întâmplă în Irak?
Cât despre Irak, cred că America nu mai are ce căuta acolo, dacă a avut vreodată. Aşa-zisul rol pacifist, civilizator al americanilor devine subiect de bancuri macabre. Şi nu numai pentru irakieni. Iată, de pildă, eu, românul Popescu, cred că ce-au făcut militarii americani în Irak este un *simptom al acutizării spre paranoia a complexului de superioritate planetară care bântuie America.* Dar ce contează ce spune un român, prea bătrân ca să fie adoptat de americani şi transformat de mic într-un demn apărător al „valorilor USA", un „aliat" NATO bun de plată, cu belciug în nas şi mărgele la gât, de pe undeva din Est, la urma urmei tot un fel de irakian...
149

Chirurgie buco-facială

Am încercat, pentru o clipă, să îmi închipui *ad absurdum* că m-aş afla într-o emisiune televizată cu C.V. Tudor şi i-aş spune la un moment dat: „Măi Cornele!". N-am reuşit, creierul mi-a vomitat gândul afară din cap. Am făcut acest experiment mental în vreme ce, pe micul ecran, Mircea Geoană nu-l scotea pe Dumitru Dragomir din „nea Mitică". Ministrul de Externe al României i se adresa afabil lui Corleone cu „nea Mitică"! Acest „nea" şi acest „Mitică" transmit populaţiei uitătoare la televizor mesaje simple şi puternice: Geoană şi Dragomir au un trecut comun, au păzit porcii împreună, au spart ceapa în patru în Boeing, au împletit diplomaţia cu bişniţa pe la Bruxelles sau Washington, diplomatul şi barbugiul fiind, la urma urmei, doi românaşi de-ai noştri. Mai mult, „nea" este prescurtarea lui „nenea". Cel mai tânăr, mai presupus a fi lipsit de experienţă, îi spune cotoşmanului matur „nene" - raportul este ca de la discipol la maestru. Ce o fi învăţat Geoană de la „nea Mitică", el ştie. Oricum, un
150 lucru n-a reuşit să-l prindă cu de-afurisenie: să fie „popular" cu masele. Deşi se sforţează în direcţia asta de când a început campania: bine instruit probabil de „stafful" său, şi-a tras o geacă obosită şi a pornit să alerge cu mâna întinsă după muncitori şi să pupe sute de femei. N-a pierdut nici o ocazie să repete că a umblat pe şantier la viaţa lui, în cizme de cauciuc murdare de noroi. A comis astfel o imensă eroare: capitalul lui de încredere de până acum era de băiat subţire, mereu cu cravată bine asortată, şcolit, manierat, care reprezintă competent România în diverse întâlniri internaţionale la vârf. încercarea de a convinge că are vocaţie de şantierist, că e băiat de cartier n-a putut să stârnească decât zâmbete sceptice, cu rezultate corespunzătoare în sondaje. Ceea ce nu-l împiedică pe domnul Geoană să forţeze nota şi mai rău, perorând ieri, obscen, în faţa unei asistenţe preponderent feminine: „Aţi mai auzit un primar al unui mare oraş zicând că vrea să vă astupe găurile?". Se pare că dl ministru ţine cu tot dinadinsul să convingă lumea că e un golan de Bucureşti, deghizat până ieri în şef al diplomaţiei româneşti. Astfel nu numai că nu va ajunge primar, dar s-ar putea să nu mai rămână nici ministru. Constat încă o dată cu uimire ce târşă le e unora să fie cum le e felul... Mircea Geoană n-are tăria să propună

151 bucureştenilor a-l vota aşa cum este, vrea să fie ales pentru vulgaritate şi tragere de bră-cinar cu canaliile.
în schimb, domnul Dumitru Dragomir a ieşit întărit. Vorba „nea Mitică" nu l-a apropiat pe Geoană de mase, dar l-a făcut să pară mai „domn" pe acest vârcolac bulbucat al tranziţiei, care nu s-a străduit să treacă drept altceva decât este, dimpotrivă. Peste mutra lui Mitică Dragomir, candidatul PRM a pus masca chinezească a lui Mitică Dragomir: ochii şi mai ieşiţi din cap, rânjetul şi mai căscat, vocea şi mai croncănitoare.
Traian Băsescu i s-a adresat şi el lui Dragomir cu „nea Mitică", numai că în cazul lui e firesc, ei doi făcând parte din aceeaşi specie, chiar dacă din încrengături diferite. Şi Băsescu joacă un rol care nu-i e propriu în această campanie: calm, „tehnic", cu un aer superior, nu atacă în stilul grobian cu care ne-a obişnuit, cu toate că sunt convins că îl mănâncă limba la fiecare două-trei minute. Individualistul feroce, rinocerul politic solitar care aproape şi-a strivit propriul partid, vrea să se arate altruist, cloşcă peste candidaţii PD la primăriile altor oraşe mari, pe care a încercat să-i promoveze trimiţându-l pe Emil Boc la... Constanţa şi uitând cum îl cheamă pe Ghiţă Falcă de la Arad. Afişele publicitare de
152 campanie ale lui Băsescu, concepute de nişte băieţi deştepţi („Vizita Ministrului de Externe al României la Bucureşti", „Servieta primarului şi un diplomat", „leapşa" cu „Cine e de votat"), îi transferă primarului o calitate pe care nu o are: subtilitatea. Băsescu acceptă toate aceste experimente de imagine pentru că, până acum, nu îşi simte ameninţat fotoliul de primar general. Dacă gluma s-ar îngroşa însă, cu siguranţă l-am vedea izbucnind în stilul care l-a consacrat.
Cât despre doamna Tatoiu, ce să zic, face ceea ce se cheamă feţe-feţe, parcă dă examen de actorie la şcoala populară de artă, râde de te trec fiorii, ar fi în stare să-l interpreteze şi pe Arnold Schwarzenegger dacă ar crede că asta dă bine. Parcă niciodată n-am înţeles atât de bine cuvântul mascaradă.
Se pare că modul în care şi-a dat faţa la întors C.V. Tudor e pe cale să devină modă, în acest an, anul România show. Mergând pe linia asta, la alegerile generale s-ar putea să ne aştepte o adevărată demonstraţie de chirurgie buco-facială...
153

Un bacău pentru România

Cu mai bine de o jumătate de veac în urmă, vicele PSD, loan Rus, *şi-ar fi găsit bacăul* într-un timp record pentru declaraţii ca acelea făcute duminică la Cluj. Popular, a-ţi găsi bacăul înseamnă a o păţi rău de tot -expresie generată de cuvântul *bako,* care înseamnă *călău* în limba, a dracului potriveală, maghiară. Adică, conform bunei tradiţii bolşevice, ar'fi fost destituit, judecat şi executat pentru *fracţionism* într-un timp record. Moravurile politice evoluează: pentru afirmaţiile sale privind descentralizarea ca măsură de remediere a şubrezeniei dovedite în alegeri de PSD, Rus a primit doar o întrebare înţepată a Solzosului: ce să descentralizăm, eşecul? Iar bătrânul tovarăş Cozmâncă ştie ce vorbeşte.
în campania electorală am pronunţat insistent cuvântul *segregare* cu privire la PSD. Partidul *s-a bronzit,* deşi conducerea superioară de partid neagă asta cu înverşunare. Dacă despre corupţie dl Năstase mai zice că vine
154 de pe undeva din stratosfera şi pică pe capul oamenilor cinstiţi, despre separare n-ar vorbi, să-l pici cu ceară. Toţi marii mahări ai PSD au moştenit de la dl Iliescu spaima de fracţionism. Toţi vorbesc public, cu o clipă înainte de a-şi lua gâtul în culise, despre unitatea partidului şi *contradicţiile neantagoniste* din interior, utile ca să-l ţină vioi. loan Rus a călcat această regulă nescrisă a mârâitului în batistă, dar a călcat-o strâmb.
Zice dl Rus, de la Cluj: „Nu este firesc ca noi să răspundem despre cum funcţionează organizaţia din Bacău". Ce vorbeşti, Frânt? Chiar aşa? într-un partid adevărat, conducerea răspunde pentru fiecare membru. Asta înseamnă de *fapt partid,* şi nu asociaţie filatelică. Vrea să spună vicepreşedintele PSD loan Rus, până recent ministru de Interne, că nu ştia de mult ce e la Bacău, s-a deşteptat ieri cu ochii

pe subiectul ăsta? A fost nevoie ca „ramura moldoveana" a PSD să *regizeze* prost cea mai josnică diversiune din această campanie, sceneta „Cici-balerina", menită să-l vopsească în homosexual pe candidatul PUR Romeo Stavarache, ca să ştie Rus cu cine stă la masă la şedinţele de partid? Până să ameninţe Dumitru Sechelariu cu moartea un ziarist şi să vorbească de lista lui personală de execuţii, dl Rus nu ştia că e coleg de partid cu un scelerat?
155 N-am auzit ca dl Rus să fi făcut vreo declaraţie explicită înainte de alegeri despre problemele din PSD. Şi, dacă ar fi câştigat primăria Clujului, acum l-ar mai fi preocupat public Bacăul sau alte zone geografice? Iată de ce are dreptate Cozmâncă pomenind de „descentralizarea eşecului".
Rus vrea „descentralizare" prin centrifugarea rahatului din PSD, în speranţa de a-l pulveriza - nu va reuşi decât să împroaşte tot partidul în ochi. „Descentralizarea Rus" e o proastă deghizare pentru *deresponsabilizare.* Contraexemplul perfect faţă de Rus este primarul PSD al Ploieştiului, Emil Calotă, care, în loc să-şi digere mulţumit realegerea, şi-a aprins paie în cap simţindu-se *responsabil* pentru Bucureşti: „Dacă la Bucureşti premierul Năstase va continua să fie sufocat de anumite personaje din jurul său, va fi rău". Putreziciunea din partid pute la fel, şi la centru, şi la margini. Rus îi reproşează nejustificat lui Boc că a făcut campanie anti-PSD la Cluj pe tema baronilor din Vrancea şi Bacău: câtă vreme nu e o enclavă politică, Clujul pesedist răspunde pentru PSD Vrancea sau Bacău - şi invers. De altfel, Oprişan de la Vrancea, baronul „pozitiv" al lui Hrebenciuc, îi replică sec lui Rus: „Nu pot să înţeleg de ce dl Rus vorbeşte de baroni la Vrancea, de
156 vreme ce a făcut parte din grupul de control PSD care, în 2002, a stabilit cu certitudine nevinovăţia mea". Pauză.
Pe linia schiţată acum de Rus, PSD merge spre destrămare, nu spre dezinfectare. Ceea ce nu-i va face pe prea mulţi să plângă: se găsesc imediat partide care să-i ia locul. Cu adevărat grav este însă faptul că, în turbarea lui postelectorală, loan Rus vrea să facă răspunzătoare pentru înfrângerea sa însăşi România. Cu o uşurătate consternantă, care mă face să-i uit atitudinea sobră din campania electorală, dl Rus afirmă: „Orice negociere privind Transilvania se va face la Cluj sau în alt oraş din Transilvania, nu la Bucureşti". Autorul acestei declaraţii nu este un limbric complexat, Gherman şi mai nu ştiu cum, care s-a săturat de România, acest om a fost până ieri ministrul de Interne al statului român, unitar, naţional şi independent. Justificările lui Rus pentru aceste ziceri de mare toxicitate cică ar ţine de înţelegerile PSD-ului cu UDMR, de „trădarea" ungurilor ş.a.m.d. Adică, fiindcă n-au ţinut aranjamentele lui alde Hrebenciuc cu Verestoy şi n-a ieşit Rus primar, vine acum dl - repet - fost ministru de Interne şi ne spune că tot ce ţine de Transilvania nu se negociază la Bucureşti. Abia plecă „mâncătorul de unguri" Gh. Funar
157 şi vine acum „autonomistul ardelean" Rus! Stimate dle vice şi fost ministru, vă raportez cu respect că îmi bag picioarele în toate combinaţiile matale de partid şi locale, în toate frustrările care vă macină personal: soarta Transilvaniei se negociază la Bucureşti, soarta Bucureştiului se negociază şi în ultimul sătuc din Transilvania. România nu se negociază.
Cât priveşte Bacăul... La închiderea ediţiei aflăm că PNA, găsindu-l curat pe ontologul Vanghelie de la 5, acesta va fi primit în PSD ca întors din excursie. Eu stau în sectorul 1.
158

Putna - porţi şi bariere

Mitropolitul Daniel, drapat în splendide veşminte alb-aurii, face treişpe-paişpe, cu un ochi la marea slujbă, cu celălalt la aleea despicată de sepepişti prin mulţime, înalt Prea Sfinţitul e icoana vie a ortodoxiei române căutând mereu preajma Puterii pământeşti, în sfârşit, se aud aplauze răzleţe, nişte trâmbiţaşi care atâta aşteptau suflă într-un soi de buciume de tablă şi apar în trap săltat Ion Iliescu, Adrian Năstase şi Octav Cozmâncă. Deci, nu preşedintele ţării, primul-ministru şi cei doi preşedinţi ai Camerelor, ceea ce ar fi avut un oarecare sens, ci viitorul preşedinte al PSD, actualul preşedinte al PSD, precum şi preşedintele executiv al PSD au dat buzna în plină slujbă de pomenire a lui Ştefan cel Mare - sensul găsiţi-l dumneavoastră, înaltele feţe bisericeşti, în frunte cu Patriarhul Teoctist, pun pe

stop procedura în odăjdii ca să-i întâmpine pe capii lumeşti. PSD-ul n-a vrut să vină de la început, când s-a rostit acatistul care individualizează slujba, povestirea vieţii şi faptelor lui Ştefan - de ce, nu ştiu, s-or fi
159 sculat mai târziu. C.V. Tudor, în schimb, şi-a ocupat din vreme locul în rândul întâi al „stranei" oficiale. E, ca de obicei, într-un costum alb-spital şi rânjeşte cu spor. Nu pot să nu-mi imaginez cam cum ar apărea Ştefan cel Mare şi Sfânt în foaia *România Mare dacă* ar fi acum, când blândul creştin Vădim s-a radicalizat din nou, pe post de Ion Iliescu: „Bătrâna piticanie erotică Fane Pohticiosu n-a mai scos nasul din creţul jupâneselor decât ca să pecetluiască trădarea de ţară, pacea ticăloasă cu turcul. Curvăsăria de la Curtea Domnească e mai greu de îndurat decât foamea şi blestemul pentru masele de moldoveni năpăstuiţi. Oricâte biserici şi-ar trage acest Scaraoţchi sângeros, Dumnezeu vede şi judecă" etc. etc.
Opoziţia, adică Theodor Stolojan, a refuzat să se aşeze în tribuna zero şi stă în picioare, lângă ţarcul presei, bodyguardat de senatorul Flutur şi Adrian Cioroianu. Nu se văd drept--credincioşii Patriciu şi Cataramă, în mod ciudat, Băsescu nu se află lângă C.V. Tudor, care-i ţinuse loc - aud că ar fi pe undeva prin mulţime. Intelectualii surtucari, adică treimea Pleşu-Patapievici-Dinescu, stau în ariergarda opoziţiei. Un fân excitat din suita lui Stolojan se înghesuie să-mi zică neapărat ceva despre idolul său politic, aproape să-l calce în picioare
160 pe Patapievici, care şedea paşnic. Mai devreme sau mai târziu, intelectualul sfârşeşte strivit de politică.
Lângă zidul mănăstirii se mai afla un crucioi lăcuit şi înzorzonat cu tot felul de semne cabalistice, având în centru - kitsch dezgustător până la vomă - masca mortuară a lui Eminescu din gablonz auriu. Bazaconia e străjuită de bisnismanul măgurean Marian Munteanu, cu brasardă tricoloră şi uitătură de puci.
In curtea interioară a Putnei, nimeni din adunătura politico-gazetăreasco-folclorică selecţionată cu ecusoane nu pare a avea vreo treabă nici cu măreţia, nici cu sfinţenia lui Ştefan. Influenţa spirituală a serviciului divin asupra lor nu poate fi decât nulă. Dincolo de ziduri însă, dau peste o privelişte care îmi taie respiraţia. Răspândiţi pe dealurile din jur, în haine de oraş sau în splendide costume naţionale scoase din lada de-acasă, veniţi cu rulota sau pe jos, unii lângă cortul în care dormiseră peste noapte, mii de oameni stau nemişcaţi şi ascultă cuvintele preoţilor revărsate de difuzoare. Parcă sunt răzeşii lui Ştefan uitându-se să vadă ce vine din zare. Alţii, bătrâni, femei muncite, copii sărmani, înghesuiţi unii în ceilalţi, sunt ţinuţi deoparte cu ajutorul unor garduri din ţevi metalice şi
161 cordoane de sepepişti, ca la demonstraţiile de protest. Mă simt complet idiot circulând pe lângă ei cu ecusonul meu de zonă zero. Oamenii aceştia, şi nu „ecusonaţii" sunt cei care i-ar fi privit pe Teoctist şi pe Daniel ca pe Dumnezeu şi Sf Petru. Ei lăcrimează din suflet la auzul clopotelor, pentru ei Ştefan este un fel de tata-moşu, nu un nume gol într-un discurs. Adunarea aceasta ar fi trebuit să fie liberă, în câmp deschis, poate astfel ortodoxia românească s-ar fi apropiat de marile trăiri spirituale colective fără de care nu există religie adevărată. Toţi cei ce ne aflam dincolo de poarta mănăstirii eram un fel de dop străin pus să astupe calea de comunicare a pelerinilor adevăraţi cu strămoşul lor. Aşa, dacă o bombă, care parcă se cerea, având în vedere cohortele de sepepişti şi poliţişti călcându-se degeaba pe picioare, exploda în curtea Putnei, cei de pe dealuri şi din spatele grilajelor s-ar fi simţit eliberaţi. E o glumă crudă, dar nu cunosc alt leac pentru penibil.
162

Nu vă priveşte!

Am să mor şi nu mai apuc să trăiesc în altă ţară decât Republica Socialistă România, ca să nu zic Republica Populară Română. Tot uitându-mă şi eu la gipuri, bildinguri de metal şi sticlă, la plasme Sony, Carlsberg, Xsara, la ţoape cu laptoape, la bulibaşe cu trei nokii, mă amăgesc că vieţuiesc în România. Vine însă la intervale regulate dl Ion Iliescu şi prăvale iarăşi RSR-ul peste mine. De obicei, zbierând. Acum, şi pururea, şi-n vecii vecilor, într-o aceeaşi prezentare: „Nu vă priveşte!.'!".

Reporterii de pe Otopeni întrebaseră ceea ce meseria le cerea să întrebe: cum e cu demisia lui Năstase? Era subiectul zilei, confirmat de o grămadă de surse din apropierea şi interiorul partidului de guvernământ. A fost o întrebare politică, decentă, firească, la care Iliescu trebuia să se aştepte. Iar domnul preşedinte a răspuns de parcă l-ar fi întrebat cineva dacă a luat-o pe doamna Nina fără zestre. Nu vă priveşte! Cum adică, nu ne priveşte, domnule preşedinte?! Pe mine ca persoană, da, aveţi dreptate, nu mă priveşte,
163 ba chiar mi se rupe de certurile dvs. cu dl Năstase, de vanităţile şi ranchiunele fiecăruia, de sforile pe care le trageţi unul pe la spatele celuilalt. Insă, ca gazetar, cum să nu mă privească situaţia de posibilă ruptură dintre preşedintele şi primul-ministru al României? Cum să nu mă privească soarta partidului de guvernământ, echilibrul politic din ţară, alegerile din toamnă? Ce sunt eu, un animal, cum aţi categorisit o dată un gazetar, tot zbierând? Măcar cetăţean nu-mi daţi voie să fiu? Tot ce aflăm de la dvs., de la dl Năstase şi alţi politicieni, noi, gazetarii, redăm publicului românesc care vrea să ştie pe ce lume trăieşte. Sau v-ar conveni mai degrabă o ţară de vite de povară, care muncesc, rumegă, dorm şi nu se amestecă în politică?
Răcnetul dlui Iliescu vine de demult. *Confiscarea politicii* a fost unul dintre procedeele aflate la baza edificiului totalitar comunist. Masele, simplii cetăţeni, *ei n-are nivel politic,* informaţiile politice din zone înalte pot să îi tulbure la cap, să-i facă să intre la nu ştiu ce idei, partidul trebuie să îi apere de fandacsie. De politică ne ocupăm noi, *tovarăşii cu munci de răspundere,* matale mergeţi la locul de muncă.
Toată viaţa, dl Iliescu a fost un politician - o vreme disident - de cabinet, de coridor, de
164 şedinţă cu uşile închise. Acolo crede domnia sa că se rezolvă problemele, după care masele trebuie conduse spre ce hotărăşte Partidul că-i bine pentru ele. Paradoxul e că tot dl Iliescu este cel care îndeamnă PSD-ul să se reapropie de oameni, vorbeşte de cei mulţi şi necăjiţi, evocă idealurile stângii democrate, însă grija lui Iliescu faţă de cei mulţi e de natură *administrativ-alimentară,* d-sa consideră că masele trebuie spălate, ţesălate, hrănite la timp, ocrotite, *dar nu excesiv informate.*
Globalistului, toffleristului, informaticistului, revoluţionaristului tehnico-ştiinţific Ion Iliescu îi e târşă de comunicare! *îi e frică de informaţie cum îi era frică lui Ceauşescu de computer!* Atât de târşă şi atât de frică, încât nu realizează că, oricât ar răcni domnia sa „Nu vă priveşte!", presa de azi, nu „băieţii ăia" de pe vremuri aflaţi la ordinul secţiei de propagandă, tot află şi informează publicul.
Ieri, premierul Năstase a avut totuşi decenţa să confirme că „am luat în calcul toate opţiunile, inclusiv demisia mea din funcţia de preşedinte al partidului", în schimb, preşedintele Iliescu o ţine pe-a lui: „Nu ştiu de unde a apărut zvonistica aceasta. Mie nu mi-a comunicat nimic!". E a treia oară când constat că dl Iliescu e capabil să te mintă în faţă fără să clipească...
165 Mă tot întreabă lumea cine o să câştige alegerile la toamnă. Nu ştiu şi nu ţin să câştige un anume partid sau alianţă. Sper însă ca Ion Iliescu să le piardă.
166

Sentimentul românesc al fiinţei în gip

De la Dacia neagră, cu număr mic, la gip. Iată una dintre sintezele posibile ale chenzinei de ani trecuţi de la Ceauşescu încoace. „Lumea bună" de pe vremuri ţinea şi ea să-şi afişeze distanţa faţă de „guvizi" *(apud* Sechelariu), dar o făcea doar prin culoare şi număr, Dacia era tot Dacie, într-o ciocnire frontală aveau şanse egale să dea ortul popii şi activistul, şi securistul, şi amărăşteanul. Acum, când o consoartă de senator se repede cu gipanul lansat la 140 km/h direct într-o Dacie nevinovată, care circulă regulamentar, fără să deranjeze pe nimeni, nefericiţii din Dacie mor ca puii de găină, iar madam senator scapă cu ceva fracturi. De ce intră madam senator berbeceşte în cine se nimereşte? De ce nu numai burdihane cu trei rânduri de guşi, cu barbă sau fără, fac pârtie împrejur la volanul gipanului, dar şi dudui subţiri, blon-duţe, rujate intens, sunt fiare când au sub buci un 4x4?
167

fi Este vorba de *sentimentul românesc al fiinţei în gip.* Vehiculul ăsta e înalt şi greu. Te sui şi te uiţi de sus la gândacii care mişună în trafic. Saşiul e ranforsat cu drugi de oţel, bara de protecţie din faţă arată mai degrabă ca un pinten de atac, ai superfrâne, airbaguri, poţi să prinzi 140 km/h doar gâdilând nevrotic pedala de acceleraţie. Te simţi ca un tanchist dând iama în infanterişti. Ţi se pare de bun-simţ ca toată lumea să fugă din calea ta. Claxonezi ca la incendiu, clipăi din faruri şi bagi viteză. Gipul nu simte gropile şi abia saltă trecând peste trupuri. La urma urmei, fraierii făcuţi terci, altfel destinaţi unei morţi anonime, ar trebui să se simtă onoraţi că au fost călcaţi de un cauciuc Dunlop sau Michelin aparţinând maşinii familiei unui senator - ca acei paria indieni care se lăsau striviţi de carul festiv Juggernaut pentru a se reîncarna într-o castă superioară.

La televizor, toată ştăbimea politico-aface-ristă a zilei, de la stânga la dreapta, se arată adânc preocupată de soarta celor mulţi şi nefericiţi. Toţi vorbesc numai de proiecte sociale, de altruisme generale, de omul necăjit care trebuie musai ajutat. Umanişti, filantropi, făcători de bine, pomanageri, sfinţi, asta sunt mai-marii noştri până se suie în gip. După aceea, pe şosele, avem imaginea

168 adevărată a bestiilor feudale sub care trăim. Gipul e armura şi calul înzăuat din înaltul căruia baronul se uită la iobagii buluciţi în praf. Şi pe urmă se duce şi vorbeşte de solidaritate socială şi de spiritul comunitar european care trebuie să ne anime.

Tot auzim şi vedem că societatea românească s-a polarizat, ceea ce e adevărat, dar polarizarea se face nu numai după avere. Gipul înseamnă, desigur, câteva zeci de mii de euro, înseamnă un consum enorm şi inutil de petrol pe suta de km pentru a transporta una sau două persoane, în superbogata Americă există pe autostrăzi un culoar, lipit de axul drumului, numit HOV - *High Occupancy Vehicles.* Pe el au dreptul să circule, cu viteză mai mare, numai vehiculele cu mai mult de trei persoane în cabină - se încurajează astfel asocierile între proprietarii de maşini, rezultând economie de combustibil şi mai puţină poluare. La noi înseamnă o adevărată gherilă urbană să-i împiedici pe şmecherii cu bani să dea buzna în parcurile publice fiecare la volanul gipului său. România se polarizează şi în funcţie de caracterul oamenilor în *umilitori* şi *umiliţi.* Apar tot mai mulţi inşi care nu se simt cu adevărat bine decât umilindu-i pe cei din jur, având ce nu au ei, permiţându-şi ce nu-şi permit cei mulţi. Umilitorii se hrănesc

169 din privirile uneori speriate, uneori jignite, alteori jinduitoare ale celorlalţi. Ei nu se simt mari decât dacă reuşesc să-i facă pe alţii să se simtă mici. *Averea devine în primul rând un mijloc de a umili.* Şi, iată, de a ucide.

Poate asta e cheia votului din acest an electoral pe care domnii politicieni, atât de la Putere, cât şi din Opoziţie, n-au înţeles-o: mai mult decât un vot împotriva sărăciei sau corupţiei, un vot împotriva umilinţei.

170

Regimul Crapului Gonflabil

„Dacă dictatura naşte genii şi sentiment naţional, atunci să mai vină o dictatură."

In vechime, japonezii nu se înmormântau cu numele avut în viaţă, el murea o dată cu omul; pe stela funerară se trecea alt nume, păstrat pentru lumea de dincolo. După ce, în clarobscurul sălii de întruniri a *României literare,* Nicolae Breban a zis limpede şi satisfăcut fraza de mai sus, numele său de cruce mi-a sărit în ochi: Crapul Gonflabil. Când îl vezi pe acest Breban alături de Paul Niculescu-Mizil sub semnul României *literare,* începi să înţelegi de ce a ajuns această ţară în cloaca Europei după o jumătate de veac de comunism. Mizilul şi Crapul Gonflabil sunt două creaturi care se încârligă simbiotic. Mizilul, aşa-zisul comunist „liberal", „progresist", în fapt un politruc sfertodoct, prevăzut cu o cultură de almanah şi perfect reglat de Partid să debiteze propoziţii juste până la deces. Crapul Gonflabil, scriitorul aşa-zis

171 „abisal", aşa-zis „disident", în fapt un peşte rotund de apă caldă şi nămoloasă, mereu cu gura deschisă, capabil, după caz, să se aplatizeze ca un calcan sau să se umfle ca un guvid, să zboare sau să se târască pe uscat. Indiferent de regimul politic, regimul Crapului Gonflabil este neschimbat: caviar, cultură şi căcat, stropite cu *champagne*. Ca să şi-l asigure, Crapul Gonflabil *i-a peştii* pe toţi, dintotdeauna, de la femei până la Ceauşescu, trecând prin literatura română. Nu ştiu dacă peştii prezintă flatulenţe, dar Crapul Gonflabil, în caz că scapă o băşină din pricina preaplinului sufletesc, cu siguranţă se miră de ce nu simţi mireasma Zefirului...
Bazat pe cuplul mizil-breban, *fripto-comunis-mul* românesc ar fi putut supravieţui până la transformarea soarelui într-o gigantă roşie.
„Dacă dictatura naşte genii şi sentiment naţional, atunci să mai vină o dictatură." Am retranscris fraza pentru a mă convinge că n-am halucinaţii. Va să zică trebuie să moară oamenii de foame şi frig sau în temniţă, sau să fie împuşcaţi pentru ca Crapul Gonflabil (căci de el şi numai de el e vorba în substantivul „genii") să-şi scrie cărţile şi să ne umplem de sentiment naţional. Milioane de destine omeneşti trebuie strivite în malaxorul
172 totalitar ca să-i iasă Crapului Gonflabil de-un personaj memorabil.
Că un astfel de specimen a putut să apară în fauna României, nu-i de mirare. Consternantă este însă atitudinea dlor Eugen Simion şi Nicolae Manolescu, care, în afară de a fi critici literari, trec şi drept fiinţe umane, „între literatură şi eroi, eu prefer literatura", spune dl Simion. E o opţiune, în virtutea ei, dl academician ia în considerare de la G. Călinescu numai o parte din ce a scris acesta, *Istoria literaturii române, Bietul loanide,* cursurile seducătoare predate studenţilor, între care s-a numărat şi dl Simion - „Dacă nu l-aş fi ascultat pe Călinescu, n-aş mai fi scris aşa cum am scris", afirmă dl profesor. Aşa să fie, dar G. Călinescu a mai scris nişte texte, *în ziare,* care au sute de mii de cititori, nu cât o sală de curs, în care glorifica agresiunea comunistă asupra României, marşul biruitor spre viitor, ce nu putea fi împiedicat de „bizarul cioplitor" Brâncuşi sau „transfugul" Eugen lonescu, cum îi numea divinul critic. Câţi oare alţi tineri, ce-şi căutau drumul în viaţă în acei ani tulburi, îşi vor fi spus că o fi de bine cu comunismul ăsta, de vreme ce însuşi marele Călinescu zice aşa? Ei nu fac obiectul preocupărilor dlui Eugen Simion; d-sa preferă
173 literatura, nu este interesat de eroi, iar mormintele se face că nu le vede...
Pe Nichita Stănescu, dl Simion îl justifică astfel: „Nichita şi-a apărat poezia ca un câine osul". Oare cum îşi apără un câine osul? Muşcând? Nichita Stănescu *n-a muşcat* pe nimeni, în schimb *s-a gudurat* cât cuprinde pe lângă marii mahări ai comunismului. Din nou, aceeaşi poveste ca şi la Călinescu: cât poate influenţa poezia lui Stănescu masele prin comparaţie cu zicerea sa, de neuitat, *la televizor,* în 198l-l982: „Noi toţi, scriitori, pictori, muzicieni, n-am fi făcut nimic fără tovarăşul Nicolae Ceauşescu!".
Dacă dl Simion se mărgineşte să prefere literatura, neglijând cu superioritate restul, dl Nicolae Manolescu afirmă că literatura de valoare produsă de generaţia '60 (eseistica şi poezia din România acelor ani au fost cele mai bune din estul Europei, zice dl profesor, bazându-se probabil pe o solidă cunoaştere a limbilor sârbă, bulgară, maghiară, poloneză, cehă etc.) *a contribuit la pregătirea căderii ceauşis-mului.* Subsemnatul a obiectat că un singur gest public de ruptură, fuga peste graniţă a unei personalităţi ca Nadia Comăneci, care nu era frământată de talent literar, anticomunism sau nelinişti doctrinare, a avut un impact destabilizator asupra ceauşismului mai mare
174 decât toată proza şi poezia anilor '60, 70', '80 la un loc. Voiam să spun cu asta că eu cred că un scriitor cunoscut e dator să facă gesturi publice în apărarea vieţii şi demnităţii umane tocmai pentru că are audienţă. Dl Manolescu mi-a replicat că nu trebuie să li se ceară scriitorilor şi literaturii să fie altceva decât sunt. Bine, dar dacă nu pot să le cer să fi făcut ceva, aş putea să le cer să nu fi făcut susţineri publice ale dictaturii? Dl Manolescu n-a mai răspuns.
In ultimă instanţă, nu vreau şi nu are rost să-l contrazic pe dl profesor - sunt două atitudini care izvorăsc, după caz, din structura profundă a omului... Dezgheţ fără voie de la Partid?! D-sa spunea că s-a simţit liber când a vrut, în anii '60, să scrie despre interzisul până atunci Ion Barbu şi omul

partidului, Paul Georgescu, *n-a avut nimic contra.* Stranie concepţie despre libertate! Mai mult, ca să-şi justifice propria viaţă şi să-şi acopere un complex, dl Manolescu susţine că, repet, literatura generaţiilor despre care a scris d-sa a fost o formă eficientă de protest şi subminare a comunismului, ceea ce, după mine, înseamnă a (te) minţi cu seninătate pe tine şi pe ceilalţi şi a jigni pe foarte puţinii care au avut curajul unui simplu NU pe faţă, neartistic - pomenesc, pentru că e vorba de
175

dl Nicolae Manolescu, un singur nume: Dorin Tudoran. încep să înţeleg de ce dl Manolescu spunea despre Revoluţie (la decernarea Premiului ALIA lui Adam Michnik) că a fost agitaţia unor derbedei parcă veniţi de la meci. Gând la gând cu Mizilul...
întunecată seară la Clubul Prometheus, în ton cu ciorapii negri, bine întinşi sub minijupele generoase ale chelneriţelor de lux... în ceea ce priveşte Crapul Gonflabil, nu voi citi nimic nici din ce-a scris, nici din ce-o mai scrie acest personaj. Orice propoziţie simplă sub semnătura lui, „După noapte, a venit dimineaţa", poţi să fii sigur că e falsă - după noapte a venit tot noaptea, o nesfârşită noapte polară, ascunzând maldăre de scârnă îngheţată. La Breban şi virgulele put...
Pe domnii critici Eugen Simion şi Nicolae Manolescu îi voi citi, îi voi asculta şi voi striga la domniile lor în continuare - nu pierd speranţa că într-o zi vor ajunge să-şi privească viaţa cu mijloacele criticii, nu ale ficţiunii.
Mai rămâne o întrebare. După un sfert de oră de la începutul, ca să zic aşa, şedinţei, dl Gabriel Liiceanu s-a ridicat şi a plecat. Să fi fost acesta răspunsul corect?
176

La lunion

La lunionul meu erau filme şi înăuntru, şi afară. Nici unul nu era vechi, încercam o mică revoltă interioară de câte ori cineva zicea că la Cinematecă sunt filme vechi. Dar nu spuneam nimic: cum să-i explic respectivului că filmele nu sunt nici vechi, nici noi, că ele se află într-un spaţiu-timp fără curgere, un imens bloc de cristal in care sunt prinse imagini ca insectele cretacice în chihlimbar? Filmele existau înainte ca Edison şi Lumiere să-şi inventeze aparatele şi continuă să existe şi după ce se aprinde lumina în sală.
La cozile imense de luni dimineaţa erau şi bişniţari. Specula cu bilete de Cinematecă! o minune pe care n-o s-o mai văd în vecii vecilor. Cei mai mulţi erau profesionişti - nişte hominizi care se mutaseră de la Scala şi Patria, că era vad la Union. Unul însă... scund, dar vânos, măsliniu, cu trăsături regulate, nepotrivite cu privirea iute, de bandit mexican. Nu se mulţumea să vândă bilete, intra şi la filme. Nu stătea în sală, se suia pe postamentul scenei şi se aşeza turceşte, la 2-3 metri
177 de ecran. El, bişniţarul de bilete, nu se umilea să stea pe scaunele numerotate ale sălii, locul lui era deasupra noastră, pe scenă, şi n-avea număr.
Zăceam într-o dimineaţă vineţie de început de iarnă, zgribulit în pufoaica de şantierist, la o coadă de cel puţin 3 ore. Mexicanul meu era pe aproape, făcuse câteva biznisuri, îşi îndesa banii în buzunare. „Hai, bă, să machim ceva la geamuri multe, că m-am căcat pe mine de frig!" îi zice un hominid din branşă. Mexicanul clatină din cap: „Nu, bă, intru acuma la film!". Hominidul scuipă nervos: „Băi, eşti diliu la bilă, ce pizda mă-tii vezi acolo? Te-ai ţăcănit, ai luat-o şi tu pa urmele Iu' ăştia?" şi a mai scuipat o dată spre coadă. „Nu, bă, eşti prost, e un film mare ăsta, l-am mai văzut de două ori, e cu patru mari actori". Aşa a zis Pancho Villa, stimaţi cititori ai zilei de azi, să-nţepenesc, mai ieftin n-a lăsat-o, patru mari actori, nici măcar patru actori mari. Filmul era *Un tramvai numit dorinţă.* Hai, dacă zicea „e cu un actor tare", mai înţelegeam: i-ar fi plăcut pur şi simplu Marlon Brando, care era tânăr, cu muşchi şi cam derbedeu, ca şi el. Dar să spună un bişniţar, un băiat de cartier „patru mari actori" despre Marlon Brando, Vivien Leigh, Karl Malden, Kim Hunter, care chiar joacă

178 formidabil cu toţii sub ochiul lui Elia Kazan! Să simtă natura aceea umană primitivă, murdară, educată la şcoala străzii, că nişte actori ca urâtul cu nasul pătlăgică, Karl Malden, sau cenuşia Kim Hunter sunt excepţionali în rolurile lor secundare! - prin gura lui vorbea bucăţica de Dumnezeu din el... Să trezeşti un om din greul somn animalic în care poate trăi o viaţă întreagă, să faci grăuntele divin din mâlul de pe fundul sufletului său să sclipească aidoma luminii de poziţie a unui avion în noapte - ce-şi poate dori mai mult un artist?
Al doilea personaj despre care vreau să vă povestesc s-ar putea numi Hidoşel. Era urât, slab, strâmb şi îmbrăcat ca vai de el: o haină aţuită şi slinoasă direct peste un maiou cândva albăstrui. Strâmb în două planuri de secţiune, ca un copăcel japonez: şi şui, şi adus de spate. Ochii, aruncaţi unul mai sus, unul mai jos, pe o faţă plată, cu un nas redus la două găuri, ca la peştii abisurilor. Purta totdeauna, vară, iarnă, o bască trasă până în sprânceană. Faptul că nu era destul de bătrân îi făcea hidoşenia şi mai greu de suportat. Mirosea îngrozitor.
Hidoşel vedea toată ziua filme şi povestea filme. Cred că era singurul care văzuse mai multe decât mine. Stătea la coadă şi vorbea
179 cuiva de lângă el. M-a fascinat de la bun început faptul că rostea corect numele actorilor, oricât de grele - Siân Philips, Charles Laughton sau Daniel Olbrychski - şi titlurile în original ale filmelor: *La caduta degli dei* - Visconti, *Ugetsu Monogatari* - Mizoguchi, *Wuthering Heights* - William Wyler... Povestea filmul nu ca pe un film, ci ca pe o serie de întâmplări petrecute cu nişte cunoscuţi de-ai lui. Le spunea totdeauna actorilor nu pe numele de personaj, ci pe numele lor mic de actori: Paul, Clark, Toshiro, Alberto, Innokenti... Uneori încerca să imite sunetele şi muzica. Am vrut să ştiu cui povesteşte, să văd cum arată un prieten al lui Hidoşel - atunci am înţeles că el vorbea tuturor şi nimănui, nu cunoştea pe nimeni de la coadă.
Oamenii nu îl ascultau, îi enerva şi îi dezgusta. Pe mine mă atrăgea într-un mod ciudat, ca o imagine veche, pierdută în ceaţa timpului. Hidoşel era filmul meu de afară. M-am aşezat lângă el şi încercam să-l completez, mai ziceam şi eu ceva din filme, ca să intrăm în vorbă. Nu m-a băgat niciodată în seamă - privea tot timpul spre graniţa dintre sus şi înainte. L-am invitat să mâncăm ceva la braserie - m-a ignorat. Râdea şi se încrunta singur la ce spunea.
Prin '88, nici Cinemateca nu mă mai putea salva. Mă duceam rar, mă aşezam şi mă ridicam
180 de pe scaunul rabatabil ca un automat, uneori eram atât de beat încât nu-mi mai aminteam ce film am văzut. Pe urmă rătăceam ore în şir prin Cişmigiu. Nu mai ştiam dacă sunt mort sau trăiesc, zilele şi nopţile se făcuseră o pastă informă, îmi era groază să adorm, iar dimineaţa mi-aş fi dorit să dorm pe veci, ca o piatră.
Nu ştiu cât mai aveam de trăit aşa. Probabil că nu apucam Revoluţia dacă Hidoşel nu ar fi ajuns să zică într-o seară *Solarisul* lui Tarkovski. Uuu, uuu, făcea ca muzica de orgă şi spunea că se vede Pământul din spaţiu. S-a rotit brusc şi am dat piept în piept. „Suntem atât de puţini şi de singuri... Un kilometru cub de materie vie... Toţi locuitorii Pământului, puşi unul lângă altul şi împachetaţi strâns fac circa un kilometru cub... Suntem o mână de oameni..." Dintr-o dată privirea lui aţintită spre nicăieri şi spre mine m-a copleşit. Vorbea ca o zeitate apotropaică a Asiei extreme, acele întruchipări care arată groaznic şi sunt puse în poarta templelor ca să sperie răul. Am rămas încremenit minute în şir, fără să-l mai aud, ca la un film cu sonorul tăiat. Nici acum nu pot să spun exact ce s-a petrecut cu mine. Am vrut să-l iau în braţe pe Hidoşel, să-l sărut. M-a oprit gândul că repet secvenţa cu milionarul beţiv şi sinucigaş căruia Charlot, ud leoarcă, îi spune
181 cu ochii la cer: „Tomorrow will be another day... The birds will sing...". Oricum, Hidoşel s-a întors, s-a lipit de zidul lunionului şi a zis aprobând din cap: *Konieţ filma.*
182

Nichita Stănescu -o rudă a lui Adrian Păunescu

Nu l-am cunoscut pe Nichita Stănescu. Dacă ne-am fi văzut în viu, probabil că nu mi-ar fi fost deloc simpatic - nici eu lui. Dar pentru că nu ne-am întâlnit niciodată, pot să scriu despre un om alcătuit din

cuvinte şi imagini fără să mă poată bănui cineva că aş fi avut ceva personal de împărţit cu el.
După părerea mea, Nichita Stănescu reprezintă cel mai grav caz de *fabricare* a unei false valori artistice şi morale din literatura română. Artistic vorbind, mi se pare o imensă nedreptate plasarea sa de către lumea literară deasupra unor Marin Sorescu, Ileana Mălăncioiu, Leonid Dimov, *Cezar* Baltag, Ana Blandiana - ca să dau doar câteva exemple. Cât priveşte sfera moralei...
îmi amintesc ca pe o culme a confuziei zvonul răspândit prin cârciumile literare şi preluat de presă imediat după '89, cum că N.S. ar fi
183 prevestit Revoluţia prin nu ştiu ce versuri cu „tineri" şi „decembrie". Aşa ceva era fundamental imposibil, întrucât N.S. a fost, până la decesul său, în 1983, în mod conştient şi declarat, un stâlp al susţinerii sistemului ceauşist prin propagandă literar-artistică, o rudă a lui Adrian Păunescu. La începutul carierei sale, el a făcut acest lucru explicit. Prima poezie din primul său volum, *Sensul iubirii* (1960), se încheia aşa: Cu *timpu-acesta bolţii îi supun/ rubine şi smaralde, ametiste/ şi cărămida trupului mi-o pun/ la ridicarea lumii comuniste.* Ca să nu lase loc vreunei umbre de îndoială, N.S. îşi dedica poeziile cui trebuia: *Internaţionala - la aniversarea lui Vladimir Ilici (Va fi o judecată neînduplecată/ iar numelui ei poţi să-i spui PACE/ ori LENIN poţi să-i spui,/ are acelaşi înţeles). Unui fascist (Ascultând sunetul înalt al steagului roşu/ pe care-l ţin în mâini,/ te privesc şi îţi spun „nici un erete nu-mi întretaie firul liniştit al privirii":/ Teme-te!), Sirena lui Roaită (Strigătul rotitor al sirenei/ acoperă palatele stăpânilor...), Cântec - Partidului,* în această din urmă poezie, închinată Partidului, apare un vers emblematic pentru întreaga lucrare poetică a lui N.S.: *Spre trilobiţi o lume veche se cufundă.* Asezonarea cântării comunismului cu trilobiţii - aşa înţelegea să-şi justifice
184 prostituţia artistică N.S., plasând lângă propaganda ordinară cuvinte, fraze, concepte, poezii „intelectualiste", „savante", „nobile", „înalte", „nepătrunse". La început, pesemne că tovarăşii se vor fi temut ca trilobiţii ăia să nu fie un soi de troţkişti, apoi, după ce i-au prins metoda lui N.S., au zis: Just, tovarăşe poet!". Mai târziu, N.S. n-a făcut decât să scoată Partidul din versuri şi să lase „trilobiţii", obţinând mirarea ignorantă, dar liniştită, admirativă şi complice a securiştilor şi activiştilor: „Mare poet!".
Nichita Stănescu se înrudeşte cu Adrian Păunescu în planul cârdăşiei cu sistemul ceauşist. Dar nu au avut aceeaşi ţintă: pentru Păunescu, literatura a fost sau a devenit o etapă intermediară, o trambulină, un mijloc spre scopul ascensiunii politice. Păunescu a visat să fie şeful a tot, ceea ce într-un fel a fost bine, pentru că a mai lăsat în pace poezia, că tot nu mai avea ce-i face. Stănescu a vrut un loc în raftul întâi al literaturii române. Şi-a construit cu răbdare o imagine de poet boem, beţiv fluturatic, desprins de cele lumeşti, bântuit de poezie din culcare în sculare. Grandilocvenţa jenantă cu care îşi recita producţiile în faţa camerei de luat vederi, cabotinismul gravităţii şi esenţelor cu care debita banalităţi şi stupizenii, puzderia
185 *Libertatea urii*
de oh Nuri şi ah Nuri, aerul de „lunatic", de „înger" obez, toate acestea erau menite să imprime în capetele celor uşor de prostit ideea că poezia dă năvală din toate părţile peste Stănescu, care nu mai pridideşte să o recepţioneze şi să o distribuie publicului însetat de „versuri" ininteligibile. Strategia aceasta, asemănătoare cu a lui Nicolae Breban, urmărea împământenirea ideii că Nichita Stănescu e un geniu. După ce manipularea asta a reuşit, când numitul Stănescu rosteşte sepulcral, cosind aerul cu mâinile: *Omul este frunza văzută de om/ Omul este floarea mirosită de om/ Omul este calul călărit de om/ Omul este piersica gustată de om/ Omul este marea pipăită de om/ Omul este roata/ Omul este laptele de capră băut de om* etc., etc. (dar un şpriţ de vară, ofiţeresc, el de ce nu e omul? - n.m.), o lume întreagă de chibiţi cade pe spate: „Fenomenal! Ce profunzime! Ce simplitate! Astea sunt Elementele Poeziei, cum Euclid a făcut Elementele Geometriei!". Uşa mereu deschisă a apartamentului său prin care se perindau cohortele de amici dornici să se frece şi ei oleacă de gloria lui „Nichita" (pertuul îşi are şi el rolul unicator şi totodată unificator cu lăudătorii), chefurile interminabile, amorurile furtunoase, toate au contribuit la fabricarea legendei geniului poetic din Amzei.

De N.S. s-au agăţat ciorchine critici, poeţi, prozatori care vedeau că el are o relaţie privilegiată cu stăpânirea comunisto-secu-ristă. Cel mai adesea am dat peste versurile lui Stănescu recitate din memorie de cultur-nici şi maiori de cenaclu. Tot felul de miliţieni şi cadrişti se mândreau cu dedicaţiile maestrului.
Din păcate, am întâlnit şi întâlnesc şi oameni serioşi, cu creier şi bun-simţ, care se încăpăţânează să-l considere un poet mai mare decât este. Nu ştiu ce-aş putea să fac! Cel mult să-i rog să mai citească o dată.
Răsfoiesc voluminoasele volume de lux Humanitas, Nichita Stănescu, *Opera poetică,* şi găsesc hectare de cuvinte fără noimă, şiruri căznite, versificaţii mecanice, de dragul rimei, gen Păunescu în degringoladă, o obscuritate câtuşi de puţin fertilă, menită să înfăşoare nimicul, un vid de simţire poetică. Am aceeaşi senzaţie de stinghereală ca lângă o frigidă care mimează cu sârguinţă disperată orgasmul. Şi mi-e milă de hârtia bună, plină şi netedă, pătată de târâşul „necuvintelor", creaturi nevertebrate, scalariforme, capul semănând cu coada, le tai în două, le tai în trei, în câte câţi vrei, bucăţile o iau care-nco-tro şi nu sunt cu nimic diferite de întreg. *Lasă*
187 *să plouă pe şosele/ Dând tufelor un verde pur/ iradiind cu frig şi spume/ scheletul meu în stil maur/ Şi lasă pe arenă urlet/ să-mi ciuruiască-n ţinte gândul/ Cel cu nor în vârf. Se-aude/ doar: Stângul! stângul! drept-drept-stăngul!/ Stângul!/ Stângul!/ Drept-drept,/ Stângul!/ Stângul!/ Stângul!/ Drept-drept,/ Stângul!/ Stângul! Stângul! Drept-drept/ Stângul...* (cer scuze dacă am scăpat vreun stâng sau vreun drept la transcriere). Pentru cei interesaţi, menţionez că poezia aceasta se cheamă *Tu* - cum s-ar fi putut chema altfel? *Dă-mi racheta. Pak! Sare capul bătând/ deasupra fileului- şi se-ntunecă. în spatele meu, zeul cu un singur ochi/ rânjind mă trage de mânecă.../ de braţ, de umăr, de umbră, de la revedere, de la, de re,/ de ve, şi de, şi re...* Date fiind cuvintele rachetă şi fileu, aşa ceva se cheamă *Tenis.*
Există zone întinse unde N.S. reuşeşte să mă scoată de-a binelea din sărite, în urma unor lecturi prost asimilate din fizică, geometrie, teoria numerelor, omul regurgitează o versificaţie ştiinţificoidă pentru tâmpiţii înfăşuraţi în snobism. *Aflându-mă în punctul numit Aleph/ M-am ridicat şi am zis: / Numerele sunt nume punctelor/ Ele sunt numele celor mai mici existenţe,/ Punctele.// De aceea/ Ele pot fi numele tuturor lucrurilor/ căci toate lucrurile sunt făcute din puncte.// Numele cifrei şapte reprezintă şapte*
188 *copaci/ este mai mare decât/ numele cifrei şapte reprezentând şapte furnici,// Dar în acelaşi timp el poate fi şi mai mic// Punctele sunt în mişcare sau nu sunt.// Numele sunt însă în veşnică mişcare// Ele n-au timp. în schimb au suflet/// Punctele sunt în mişcare, deci şi numele le sunt în mişcare.// Ele au o viteză/ l are o viteză/ l are altă viteză /l şi l nu sunt aidoma/. Un număr în viteză este mai mare decât un număr care stă.* întâmplător, eu chiar ştiu ce e Aleph, prima literă a alfabetului ebraic, desemnând în teoria mulţimilor cardinalul mulţimii infinite, şi pricep ce se sforţează să ne comunice că a aflat N.S., dar poezia unde e? *înşirând cuvinte goale, ce din coadă au să sune.* în acest caz, cuvintele lui N.S. nu au nici măcar coadă, poezia sa este bearcă.
Numărătoarea începe cu doi./ Unul nu este numărabil/ Plouă Doamne şi transformi în noroi/ sufletul meu de câmp arabil// Numărătoarea începe cu doi/ Unul nu este şi nici nu există/ Pământ amestecat cu apă, noroi/ se numeşte vorba cea tristă/ Numărătoarea începe cu doi,/ dar şi sfârşitul... Plouă peste infinit. Murdar de noroi/ sau născător de noroi e infinitul. (Numărătoare) Ce să mai zic, stimaţi cititori? Să nu credeţi că vreau să spun că nu se poate scrie poezie despre unu şi infinit. O, cum se poate! zic stănescian:
189 „Mâinile-i de evreu, mâini translucide, Taie-n penumbră şlefuind cristale, Şi seara moare-n jur, şi te ucide, Serile serilor le sunt egale.
Mâinile lui şi spaţiul de hiacint Pălind într-un ghetou, sunt o părere Pentru senina, calma lui tăcere Care-şi visează clarul labirint
Nu-l tulbură nici gloria, oglindă Visată de oglinzi, şi suferindă, Nici fetele iubind sfios, nici ele.

Abandonând metafora şi mitul, Taie cristalul, unul: infinitul Hartă a Celui rispit în stele".
(Spinoza, de Jorge Luis Borges, în traducerea lui Anatol Baconsky)
Cât priveşte timpul... N.S. freacă până la urzeală secunda, ora, anotimpurile, timpul *(Această oră o desfăşuram ca pe un şal/ înnodat la gâtul altor anotimpuri/ [...] Trec secundele gravide; nasc urlând [...] Ora vrea să ne înhaţe să ne muşte cu şerpi de venin),* fără să mă convingă că ar fi putut scrie vreodată aceste două versuri ale lui Arghezi care îmi fac întotdeauna creierul să tremure: *Şi sufletul geme muşcat de trecut/ Ca fiara, de-o fiară cu pas cunoscut.*
190 în cele peste 1.500 de pagini pe care le-am citit întâlneşti, mult prea rar, şi câte una luminoasă, unde Nichita Stănescu e poet. Ciudat, acele versuri par scrise de *altcineva,* de un Nichita Stănescu care se hotărăşte brusc să nu mai mimeze, să nu mai teatralizeze, parcă se satură şi el de toată mascarada, şi găseşte sunetul curat al Cuvintelor. Trebuie să existe o legătură între această mascaradă lirică şi apariţia lui Nichita Stănescu pe ecranul televizorului, pe la începutul negrilor ani '80, ca să ne „zică", să ne „dea sfat", de neuitat pentru mine pân-oi muri: „Vreau să vă spun că tot ce putem face noi, scriitori, pictori, sculptori, muzicieni, faptul că ne putem împlini opera se datorează tovarăşului Nicolae Ceauşescu". Cred că s-a întâmplat cu Nichita Stănescu ce s-a întâmplat cu Nicolae Ceauşescu. Dacă Ceauşescu ar fi condus România doar 8 ani, şi nu 25, astăzi avea statuie. El a fost umflat, până când a ajuns un monstru puhav, de cei din jurul lui - din cultul personalităţii s-au hrănit cu mult mai mulţi decât cei doi Ceauşeşti.
Să ne înţelegem: nu încerc nicidecum să-l scot pe Nichita Stănescu din Istoria literaturii române. Cred însă că el, ca şi Adrian Păunescu, a ales calea facilă şi înşelătoare a gloriei, a împroşcat cu mult prea multă
191 spumă, în loc să încerce să se cufunde într-un costum greu de scafandru, în genune, acolo unde nu sunt reflectoare, aerul e puţin, presiunile sunt imense, beţia adâncurilor te poate ucide mai repede decât beţia. Din miile de pagini ar trebui strânsă în mod onest o cărticică poate cu nu mai multe pagini decât buletinul de identitate al poetului - iar restul ar trebui pur şi simplu arse, şterse din faţa ochilor.
Aduc o primă contribuţie la Buletinul Nichita Stănescu transcriind acest splendid
Peisaj cu *bătrâni*
S-au tocit sandaua, talpa, osul
drumul, pământul, lava.
E mai mult loc liber, ne putem întinde
în fusul spaţiului gol - orgoliul, slava.
Chiar şi aerul şi-a tocit vânturile
de penele, şi ele tocite.
E mai mult loc liber, ne putem întinde
mai leneş zborurile obosite.
Sufletul s-a tocit de alte suflete,
Iar bătăile inimii, nemaiîntâlnind
nici un spaţiu care să le răsfrângă,
se umflă şi explodează, rând pe rând.
Ce lumină slăbită! Raza joacă-n ea însăşi
Ca-ntr-o ţeava prea lungă, şi sunetul ud
se risipeşte în cercuri atât de largi,
încât cuvintele
Cad printre ele şi nu se aud.
192

Lelițele înțepate

La douăzeci şi ceva de ani, Domnica Drumea şi Ruxandra Novac sunt poete în toată puterea cuvântului. Universul lor poetic, căci cele două fete trăiesc în aceeaşi ţară de pe globul poeziei, e dureros de închegat şi apăsător. Spaimă şi singurătate, spaima de tot, de oameni, de case, de maşini şi de nopţi, de zile şi de vise. Nenaştere şi moarte tânără -e tânără moartea la Domnica şi Ruxandra -

mizerie şi minciună adultă. Prin poezia lor şi dincolo de ea, ele definesc o generaţie: cea a *Lolitelor înţepate* - fete care trec direct de la legănatul păpuşilor în braţe la legănatul copiilor avortaţi în braţele înţepate în vene. Fete *cu vaginul uscat,* care n-au apucat să devină cu adevărat femei şi poate nu vor fi niciodată. Contraceptivul şi prezervativul sunt stâlpii moi ai altarului dragostei, votca şi nicotină - agheasmă şi tămâia ei. Fantasmele comunismului, proletarul, muncitorul, lenin, anapauker, „sentimentul sovietic", petrugroza, venind din coşmarurile vieţii intrauterine, se înalţă ca nişte aburi grei peste mlaştina
193

în vieţii româneşti. Pungi, gunoaie, alcool, halci sângerânde, seringi, plouă şi e frig fără binecuvântarea zăpezii, îngeri cu aripioare always, avortoni şi aurolaci fără aripioare. Morţii Domnicăi Drumea plâng în adâncul mormintelor *cu lacrimi sfărâmicioase* (imagine demnă de Bacovia sau Ileana Mălăncioiu), iar la Ruxandra Novac, *ochii tăi morţi, ochii mei morţi văd o lumină în dimineaţa cheală înfiptă ca o seringă în trotuar.* Oraşul Bucureşti, în viziunea Ruxandrei, începe *ca un şobolan mort în lumina vânătă a asfinţitului şi se* închide *ca o uriaşă floare sifilitică.* La Domnica Drumea, gurile de metrou ale Capitalei sunt pâlnii care aspiră şi scuipă oamenii cu răsuflarea grea a iadului. Şi Ruxandra, şi Domnica visează sterp la marile oraşe ale lumii, la *ţări internaţionale,* unde nu vor ajunge niciodată. „O, Italia, Germania, Canada, America, minunate călătorii cu avionul, minunate ţări spre care tânjim!", invocă Domnica Drumea, amintin-du-mi de bietul poet bulgar care vede *harta lumii ca pe o blană de panteră întinsă pe peretele agenţiei de voiaj în* poezia Elisabetei Bagriana. Pe pachetul de ţigări al Ruxandrei Novac scrie *london paris new york, dar în inima ei scrie românia. Ţigările scumpe aduc respectul de sine/ gândul că-mi pot schimba viaţa/ că o pot face complicată/ ca un bilanţ al unei firme prospere/*
194 *productivă şi utilă ca o maşină de treierat* -reîntâlnesc în aceste versuri aerul derapajului superb al lui Cristian Popescu alături de *acel schior râzând în soare, zburând pe pante abrupte, survolând munţi întregi* - pe pachetul de Ţigări Bucegi...
Lolitele sunt mai mult decât înţepate, sunt tare supărate pe părinţii lor. Ele sunt purtătoarele de cuvânt ale adolescenţilor care au ieşit în stradă în decembrie '89 şi au cucerit, murind pentru părinţii lor laşi, care voiau să-i ţină în casă, o lume. Ce-aţi făcut cu darul nostru însângerat?, gem sau ţipă acum Drumea şi Novac privind în jur.
Dar lucrul cel mai teribil pentru un bătrân supravieţuitor ca mine mi se pare *lipsa sentimentului libertăţii* în poezia celor două fete. Sau, mai exact, prezenţa absenţei ei. Domnica şi Ruxandra nu sunt născute în libertate, dar sunt crescute în libertate. Pentru mine, aeroportul Otopeni însemna acum 20 de ani o *zonă,* o fantasmă de care nici nu mă puteam apropia. *Afară* era o ficţiune, era fumul colorat din jurul înlăuntrului temniţei. Astăzi poţi, dacă chiar vrei cu tot dinadinsul, să te sui, dacă n-ai bani de avion, măcar într-un autocar şi să te opreşti la Paris fără să te întrebe nimeni nimic. Şi totuşi, în locul zidurilor care au căzut, *expresionista* Ruxandra
195

şi *impresionista* Domnica scot la vedere din creiere altele, nu mai puţin umede şi cenuşii. De aici nu se poate pleca, spun ele în plin exod al celor de vârsta lor.
Ţara fetelor, pe care o contura Măria Banuş cu zeci de ani în urmă, nu arată astăzi foarte plăcut pentru mine, părintele. Dar poate că speranţa stă tocmai în poezia adevărată care luminează intermitent acest deşert al prafului alb ca un girofar de Salvare.
196

Ochiul şi obrazul

Habent sua fata libelli... Dar filmele? Poate timpul să facă dreptate şi imaginii, nu numai cuvântului scris? O lume întreagă se holbează azi în neştire la meciul de ketchup comentat la căşti în aramaică şi latină, numit *Patimile lui Hristos.* Cum am mai spus, filmul nu e violent, e grotesc. Nu e antisemit, e protâmpit. Nici o unitate de sublim cinematografic nu îl traversează. Nici privit ca film comercial, de serie B, nu *e* mare lucru de capul lui - în materie de trucuri sângeroase, sunt altele mult mai reuşite. Şi atunci, ce caută lumea la el?

Oricât ar părea de paradoxal, succesul internaţional al acestui film reprezintă pentru mine un semn planetar al declinului creştinismului. Cei care se bulucesc să-l vadă şi zic după aceea că au ieşit pătrunşi de spiritul creştin, unii până la infarct, nu sunt altceva decât nişte machiori, mai mult sau mai puţin conştienţi, ai propriei conştiinţe. Viaţa cotidiană a marii majorităţi a spectatorilor *Patimilor lui Hristos* nu se desfăşoară nicidecum sub

semnul învăţăturilor creştine: oamenii aceştia sunt meschini, laşi, răi, egoişti, lacomi, mincinoşi, ranchiunoşi. în nici un caz nu întorc obrazul celălalt. Aproapele, pe care Sfânta Scriptură ne învaţă să-l iubim, se găseşte într-un cerc cu raza din ce în ce mai mică. La musulmani, solidaritatea religioasă poate depăşi orice bariere de rasă, limbă sau naţionalitate - e hilar, în schimb, să ne imaginăm un român cerând şi primind ajutor în Germania sau Brazilia pe baza credinţei comune în lisus Hristos. Iar la biserică mai merg regulat, de pildă în Europa - citadela creştinismului, unul din zece.

Pe măsură ce sufletul omenesc se cufundă în vulgaritate, grosolănie, materialism ordinar, nepăsare, se intensifică nevoia *de faţadă metafizică.* Ca la marii mafioţi, care, după ce-şi dau la curăţat costumele stropite de sânge, se duc la biserică şi cară la cruci şi pupături de icoane. Mă duc să văd filmul „în care se arată cum a fost chinuit lisus", pe urmă ies şi zic că e multă răutate în lume, că ar trebui să fim mai buni unii cu alţii, şi cu asta m-am scos. Nu fac exhibiţia numai pentru ceilalţi, ci şi pentru mine însumi. Eu, care sunt un arivist, un impostor, o lichea, un vierme care înghite şi dejectează, mă autoadmir pentru faptul că, plătind preţul biletului la filmul lui

Gibson, prizez iubirea de oameni şi sacrificiul. La urma urmei, sunt un om de treabă, neînţeles de lumea rea din jur. Cred că aşa se explică şi succesul comercial al ultimei cărţi a lui Andrei Pleşu, *Despre îngeri.* Departe de a se situa în zona de vârf a creaţiei lui Pleşu, această compilaţie plăcută la lectură satisface nevoia multora de a fi văzuţi cu ea sub braţ sau de a spune că au citit-o. După care, se duc să se cufunde în vizionarea showului „Ciao Darwin", a emisiunii lui A. Gheorghe sau a îngeresei Mihaela Tatu. Se pune, astfel, în practică o imposibilitate oximoronic definită de înţelepciunea populară: *Şi cu dânsa-ntr-însa, şi cu sufletu-n rai.*

De altfel, creştinismul însuşi a fost de la bun început găunos. O religie exclusivistă şi agresivă, prost deghizată în nonviolenţă şi milă. Un film mult mai puţin văzut şi discutat decât *Patimile...* spune asta cu mijloacele artei unui mare creator: *Dogville,* în regia lui Lars von Trier. Primul mare film anticreştin pe care îl cunosc.

O fată, blondă şi gracilă, pe nume Grace, urmărită de gangsteri, se refugiază într-un orăşel american din anii '30. Decorul, mai puţin decât teatral, compus mai degrabă din semne, reuşeşte să pună intens în lumină oamenii. Nişte oameni obişnuiţi, ca în orice

orăşel al lumii, un pomicultor, un camionagiu, o menajeră negresă, o mamă cu şapte copii, un inventator pensionat, frumoasa locului, o roşcată, precum şi un „scriitor". Tom nu scrie nimic, nu câştigă nimic, este un tânăr *de* vise multe care adună oamenii duminica la un soi de colocvii pe teme morale unde vorbeşte mai mult el. Un fute-vânt. Altfel, nimic deosebit, oameni normali, cu păcatele lor veniale.

Pentru a fi acceptată în comunitate, Grace dă dovadă de o solicitudine, de o toleranţă, de o *bunătate* împinse la extrem. Această femeie este imaginea nu a ideologului, a propagandistului lisus, ci a

creştinului ideal, aşa cum îl conturează textele sfinte, tot aşa cum comunismul definea „omul nou". Grace dă impresia că trăieşte simetria bilaterală a fiinţei umane ca pe o limitare, dacă ar avea şapte obrazuri, nu două, ar întoarce şase ca să fie lovită. Bunătatea ei supraomenească, fragilitatea, totala lipsă de apărare acţionează însă ca un cocteil excitant pentru „blânzii" locuitori ai Oraşului Câinilor. în cele două ore şi ceva ale filmului, ei se transformă în nişte monştri, în nişte torţionari pe lângă care soldaţii romani care-l biciuie la nemurire pe lisus par comici. De fapt, nu se transformă, ci ies la lumină, ca într-un film cu *aliens,* creaturile dinlăuntrul
200
lor. Monstruozitatea nu e rodul unor alterări psihice, al unor porniri excepţionale spre răutate şi cruzime, ci ţâşneşte din chiar ţesutul existenţei lor banale de zi cu zi, de oameni „cu frica lui Dumnezeu". Mama cu 7 copii îi sparge lui Grace cele 7 figurine care însemnau contractul ei sufletesc cu oraşul şi o face cu o înfiorătoare cruzime domestică, străbătută de mici spasme de plăcere. „Dacă poţi să te abţii să plângi, nu mai sparg. Dacă nu, nu." Toţi bărbaţii cât de cât potenţi din oraş o posedă pe Grace ca pe un animal, după *ce* i-au legat de gât un lanţ având la capăt o roată grea pe care trebuie s-o târască tot timpul pe pământ ca să nu fugă. Ca unei leproase, i-au pus şi un clopoţel de gât. Dar cel mai ticălos dintre toţi este Tom scriitorul. El o minte că vrea s-o salveze, că o iubeşte, aruncă asupra ei nu numai palavre „literare", ci şi vinovăţia lui pentru un furt, pretinde că astfel îi face un serviciu, fiind până la urmă preocupat doar cum s-o aibă şi el. Când, chemaţi de laşul Tom, gangsterii se întorc, în frunte cu tatăl lui Grace, un nemilos cap mafiot, ea are o clipă tentaţia asumării păcatelor tuturor şi a iertării. Dar în lumina lunii butaforice a studioului sărăcăcios numit Dogville, ea vede oamenii dintr-o dată altfel, razele astrului mort parcă pătrund prin ei... Grace mai spune doar atât: „Ei omorâţi-
i
201 copiii pe rând şi spuneţi-i că vă opriţi dacă e în stare să nu plângă, îi datorez asta". Iar pe Tom îl împuşcă în cap cu mâna ei. Rămâne în viaţă doar câinele Moise, ca un *remember* pentru acel „Ochi pentru ochi şi dinte pentru dinte" de dinaintea creştinismului.

A întoarce şi obrazul celălalt nu mi s-a părut niciodată un gest moral în lumea oamenilor. Mai degrabă printre animale el poate să capete un astfel de sens: aşa cum menţionează Konrad Lorenz, etologia lupilor conţine o mişcare de expunere voluntară a gâtului în luptă, care e interpretată ca un semn de cedare: lupul învingător nu-şi sfâşie adversarul, îi ia prada, dar îl lasă să trăiască. (Câţi oameni sunt capabili de echivalentul acestui gest?) Omul care întoarce obrazul celălalt fie este masochist, fie are o anumită tactică în gând. învăţătura aceasta a lui lisus nu e morală, e o *instrucţiune politică,* în lumea sclavilor şi a popoarelor subjugate de romani, e o armă eficientă şi silenţioasă de dezumflare, de descurajare a asupritorului pentru a-l lua apoi prin învăluire. Extinsă la mase, ea poate copleşi chiar şi un imperiu. După ce s-a instituţionalizat şi a înşfăcat puterea, ce treabă a mai avut creştinismul cu obrazul celălalt, cu ruga pentru binele duşmanului? Ca bun creştin, în faţa Bisericii care te decreta vinovat, nu mai aveai ce obraz să întorci, căci ţi se lua capul.

202 *A* lua asupra ta păcatele tuturor presupune mai degrabă dezordine etică. Fiecare trebuie să răspundă pentru partea lui de vină. *Morala nu e o creanţă transferabilă.* Nu întâmplător, ţapul ispăşitor din Levitic 16 nu este închinat lui Dumnezeu, ci lui Azazel, adică Diavolului. Ritualul de Yom Kipur, denumit Jertfa împăcării, presupune doi ţapi: primul este ucis, adus jertfă lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor. Al doilea, ţapul ispăşitor, nu este omorât, ci trimis ca un soi de vidanja morală să deverseze nelegiuirile fiilor lui Israel în pustia demonică. lisus face o încrucişare nepermisă, după părerea mea, între cei doi ţapi: se duce la Dumnezeu cu păcatele destinate Diavolului. El legitimează astfel ideea extrem de periculoasă a răspunderii morale cumulativ-transferabile. Ce altceva decât ţapi ispăşitori au fost evreii de atâtea ori de-a lungul istoriei ? Dar vrăjitoarele? Dar ţiganii ? Bogaţii, săracii, comuniştii, capitaliştii? Istoria genocidurilor din ultimii două sute de ani este istoria uciderii ţapilor ispăşitori fără ca păcatele omenirii să se împuţineze cu o câtime, dimpotrivă.

Astăzi, această idee malignă şi-a atins climaxul: în atentatele care împânzesc planeta, oamenii nu mai

sunt ucişi pentru că sunt negri, evrei, musulmani, femei sau copii, sunt
203 ucişi pentru simplul fapt că sunt oameni şi trebuie să iasă un anume bilanţ al cadavrelor. Ţapul ispăşitor pentru om a devenit pur şi simplu alt om, ales absolut la întâmplare. Fiecare mort în atentate este un lisus fără voie.
„Ochi pentru ochi" ar duce la o lume întreagă de orbi, spunea Gandhi. Aşa este, dar şi obrazul celălalt, şi transferul păcatelor duc la o lume la fel de crudă şi nedreaptă până la absurd, încerc să schiţez umbra unei soluţii: nu e neapărat necesar răspunsul cu aceeaşi monedă, dar fiecare trebuie să plătească pentru vina sa, nu pentru ale altora, şi nici alţii nu trebuie să plătească pentru el.
204

Olimpiada luminii reci

Sunt atât de bătrân, încât mi-o amintesc pe lolanda Balaş sărind la Olimpiada de la Roma pe ecranul alb-negru, mic ca o ferestruică, al unui televizor sovietic Rubin 102. Am trăit până acum 12 Olimpiade, fiecare cu aerul propriu, cu poza specifică, cu amprenta timpului lumii nesportive asupra ei. Care ar fi „marca" Atenei Olimpice 2004? Primul gând se duce la miile de militari şi agenţi mai mult sau mai puţin secreţi care se calcă pe picioare în capitala greacă. Pacea olimpică e o amintire din cărţile de istorie antică. Dar nu de ieri, de alaltăieri: atentate au mai fost, la Miinchen 72 şi Atlanta '96, iar ediţiile Moscova '80 şi Los Angeles '84 au avut loc în tensiunea nu mai puţin apăsătoare a războiului rece. Las la o parte faptul că această desfăşurare de forţe nu rezolvă mare lucru: Al-Qaida sau alţi terorişti n-au pus încă o bombă din considerente pe care nu le cunoaştem; dacă se vor decide s-o facă, nu vor putea fi împiedicaţi. Marca să fie atunci hipertehnologia
205 science-fiction etalată de marile firme? Sau „erorile" de arbitraj? Sau dopingul?
Ar putea fi toate acestea şi ceva pe deasupra, care le înglobează. Marea majoritate a sportivilor care concurează la Atena sunt *lucioşi.* „Pieile de rechin" ale înotătorilor, salopetele cicliştilor, costumele trei sferturi ale atleţilor, sutienele cu şort ale săritoarelor, toate emană o *strălucire sintetică,* frumuseţea rece a artificialului. Cu toţii, băieţi sau fete, au pachete de muşchi desenaţi impecabil, ca nişte personaje de bandă desenată, viteza, forţa şi *precizia,* cu care se mişcă dau adesea impresia neomenescului. *Pielea şi muşchii sportivilor par o continuare a echipamentului hi-tech.* Noaptea, după ce se încheie transmisiunile de la Atena, mă uit pe DVD-uri la secvenţe din istoria Olimpiadelor. Exerciţiile la sol sau paralele ale celebrelor pe atunci Olga Korbut şi Ludmila Turişceva, de la Miinchen '72, par momente dintr-un concurs interşcolar: viteza, numărul de rotaţii, complexitatea aterizărilor, totul e redus la jumătate. Iar cele două gimnaste arată ca nişte fete care mai fac şi altceva, de pildă să meargă la o îngheţată cu băieţii, nu numai cascade de „şuruburi" şi „echere" perfecte. Dar până şi aceste imagini retro înduioşătoare răsar din luciul irizat, din tehnologia superfină a videodiscului...
206 Toate rezultatele sunt afişate digital. Electro-nicăria sofisticată care la sprint sau nataţie scoate un învingător din neantul sutimii de secundă dă senzaţia preciziei absolute, a cântăririi farmaceutice, şi deci *corecte* a performanţei. Ieri dimineaţă, într-o emisiune pe care am realizat-o împreună la BBC, marea lolanda Balaş povestea cum a asistat pentru prima dată la târguiala de culise dintre arbitre în concursul de gimnastică feminină - după ce s-a căzut la înţelegere, evoluţia sportivelor aproape că n-a mai contat. Asta se întâmpla hăt, la Melbourne, în 1956. Zilele trecute, am putut admira, iată, 48 de ani mai târziu, o manoperă la fel de măgărească în concursul individual compus al gimnasticii masculine care l-a scos campion olimpic pe săritorul american în tribună Paul Hamm. în spatele strălucirii reci a cristalelor lichide se află tot şanţuri murdare ale creierului omenesc.
Iar dopingul... Tendinţa de la Sydney s-a instalat temeinic la Atena: Olimpiada devine o Olimpiadă Internaţională de Chimie, în arenă nu mai concurează sportivii, ci laboratoarele de sinteză, din care ies tot felul de substanţe cu denumiri monstruoase. Dopajul nu face, de fapt, decât să încununeze un adevărat *algoritm industrial* prin care este produs un sportiv de performanţă. Se ia materialul
207 de bază, adică un copil, şi dacă se găsesc banii, nu puţini, este dat pe mâna unei echipe complexe

de manageri, antrenori, preparatori fizici, medici, psihologi, dieteticieni. După ani de muncă, sportivul devine demn de injecţia cu hormoni sintetici. Echipamentele şi pregătirea lui înseamnă deja o *groază,* de bani, o investiţie care trebuie să aducă repede profit. Prin urmare, victoria trebuie obţinută *prin orice mijloace:* arbitri cumpăraţi, dopaj... A te dopa înseamnă furt, înseamnă a-i fura pe alţii şi a te înşela pe tine însuţi, înseamnă că nu dai doi bani pe propria-ţi persoană. Mă întreb ce-or fi simţit sprintera Marion Jones sau aruncătoarea de greutate Irina Korjanenko, de pildă, când, cu medalia olimpică atârnată de gât, li se cânta imnul şi se ridica steagul Americii, steagul Rusiei, ele fiind ghiftuite cu steroizi. Ca visător incurabil, îndrăznesc să zic: de ce n-au inventat laboratoarele singurul drog de care era nevoie, acela care, administrat oral sau în venă arbitrilor, le-ar crea o stare de cinste?
Dacă la Atena aşa stau lucrurile, cum va arăta Olimpiada din 2020, de la Djakarta, de pildă? S-ar putea ca problema dopajului să fie rezolvată până atunci. Prin uzură morală. Ingineria genetică va lua locul chimiei şi copiii vor fi programaţi din burta mamei sau,

mai bine, din eprubetă, să aibă picioarele lui Jan Thorpe, plămânii Măriei Mutola, mâna lui Roger Federer, graţia Cătălinei Ponor.
Iar eu voi refuza să privesc aşa ceva şi mă voi uita cu nostalgie noaptea, pe dvd, la imagini de la Atena dopingului. Greşesc - până atunci, dacă e să-l credem pe Bill Gates, vor dispărea şi DVD-urile...

Băieţii lui Iliescu

Băieţii. Aşa îi numeşte, cu afecţiune părintească, prezidentul Iliescu pe cei doi sepepişti care i-au dat picioare în gură trabantistului secretar de stat Şerban Pretor. Cei doi antropoizi, brute în uniformă cu creierul scurs în maxilare, sunt *băieţii* lui, ai domnului prezident, că tot n-are copii. Nici n-are nevoie: *băieţii* lui sunt mardeiaşii plătiţi de la buget, organele *noastre* de Securitate, cum băga de seamă Marin Preda: „Şi când se spunea «organele noastre de Securitate», vocea avea parcă accente lirice, erau «ale noastre» aceste organe, ca şi când ar fi fost rude apropiate, copiii noştri dragi, sânge din sângele nostru. A te îndoi de justeţea acţiunilor lor era ca şi când te-ai fi îndoit de tine însuţi". Şi Ion Iliescu nu se îndoieşte: „Probabil că au avut şi ei motivaţia lor (e vorba de *băieţi* - n.m.), că nu de nebun un om se repede să-l lovească pe altul". Partea a doua a frazei, prin stupiditatea ei aproape perfectă (dimpotrivă, există tot mai mulţi inşi în ţara asta şi în lume care se năpustesc *de nebuni* asupra altora), lasă

impresia că dl prezident nu ştie ce vorbeşte. Nici vorbă: dl Iliescu exprimă cu precizie filosofia Securităţii din anii '50: „Dacă intri pe mâna noastră, nu poţi să fii nevinovat. Şi chiar dacă eşti, găsim noi un motiv să te trimitem la Canal". Dacă *băieţii* au lovit cu sălbăticie un cetăţean, trebuie că ştiu ei de ce-au făcut-o, cugetă public Gândaciul *nostru* naţional, venit după Cârmaciul genial. Un simplu cetăţean, dă-l în mă-sa, dar interesant este că Pretor era funcţionar de stat, şi totuşi, şeful statului consideră că şi-a binemeritat şuturile în figură, motive tre' să existe pe undeva. Ca toţi despoţii *întunericiţi,* Ion Iliescu îşi iubeşte caftangiii însărcinaţi cu cafteala mai mult decât pe oricare purtător de caftan. Garda pretoriană îi e mai aproape decât orice pretor. Totuşi, moravurile au decăzut: în vremurile bune, cel arestat şi interogat până i se scotea o vină pe gură ar fi fost învineţitul Pretor.
Ani de zile l-am scuzat oarecum pe dl Iliescu pentru mineriada din 14-l5 iunie 1990: în 13, era o situaţie critică, nu mai avea autorităţi la care să apeleze şi atunci i s-a făcut pur şi simplu frică şi a chemat minerii. 14 ani mai târziu, înţeleg cu *groaza* din ultima sa zicere, că dl prezident a privit

atunci cu linişte minerii, care atacau în haită oameni
211 luaţi de pe stradă după blugi, ochelari, plete sau fustă scurtă, ca pe nişte *băieţi care aveau ei motivele lor.*
Şi mai spune domnul prezident: „E un accident care se petrece de regulă în viaţă...". Adică regula e ca inşi în uniformă să lovească civili fără apărare. Acum 5 ani, un Volkswagen al Poliţiei, plin cu poliţişti beţi, s-a năpustit peste trei femei care vindeau pepeni pe marginea D N l, la Ciolpani, şi le-a făcut terci. Ministrul de Interne de atunci, Gavril Dejeu, a numit asta „o culpă normală, obişnuită". Iar subsemnatul l-am numit pe respectivul ministru, în *Adevărul,* „o bestie, un nemernic, o ruşine", fapt pentru care am fost condamnat penal. Dl Iliescu vorbeşte astăzi de cazul Pretor ca despre „un accident care se petrece, de regulă, în viaţă". Aşa e, spre deosebire de cele trei femei, dl Pretor n-a fost omorât, întrucât dl Iliescu nu e un ministru numit, pus, ci preşedintele ales al ţării, n-o să mai calific eu aceste declaraţii - alegeţi dvs., stimaţi cititori, cuvântul potrivit pentru ce face Ion Iliescu.
212

Charlot
nu plânge niciodată

De la un timp îmi populez insomniile cu Charlot. Râd ca mutul şi ca prostul în crucea nopţii. Ce bine e să nu râzi ca deşteptul! Să-ţi scoţi minţile din cap, să opreşti viermuiala raţiunii pe scoarţa scrijelită a creierului tău. Charlot e o stare pură: cred că dacă l-ar fi putut vedea ar fi râs nu numai oamenii peşterilor, dar şi mamuţii erelor glaciare.
Schimb pe Euronews. Râsul mi se pare o amintire veche de un veac. Şiruri de copii omorâţi privindu-te prin transparenţa sacilor de plastic ca de pe fundul unei mari ape tulburi. Ochiul vede, dar creierul refuză să ia act, să înregistreze şi să claseze aceste imagini căzute parcă din ultimul anotimp al speciei umane. Charlot ar trebui s-o ia la sănătoasa din capul meu - şi totuşi, stă pe loc. Mă priveşte zâmbind, mă salută cu melonul, roteşte bastonul pe deget, mai face o plecăciune, îşi sprijină mâinile în marginile jiletcii
213 ca burghezul berechet. Pare un duh vesel plutind peste trupurile fără viaţă, care încearcă să facă mai uşor drumul sufletelor către lumea cealaltă...
Pentru prima dată înţeleg partea dramatică, uneori chiar tragică, a personajului lui Charles Chaplin. Charlot e pus mai tot timpul în situaţii umilitoare, crude, absurde, circulă întruna printre atentate la adresa condiţiei umane. Nu are ce să mănânce: îşi fierbe gheata şi înghite şireturile înfăşurându-le pe furculiţă ca pe spaghete, iar cuiele din talpă le suge delicat, ca pe nişte oscioare de pui. Locuieşte într-o colibă care stă să cadă, dar dimineaţa iese să-şi facă înviorarea ca un mare plantator din Sud din vila sa îndreptându-se spre piscină. Hoţi şi bătăuşi de două ori cât el îl agresează continuu, dar Charlot refuză să intre în codul violenţei, încearcă să-i trateze firesc, cu aceeaşi politeţe ca pe nişte oameni normali. Charlot salvează oameni de boală şi moarte cu naturaleţea şi dezinteresul cu care ai oferi un foc cuiva. Aflat în nenorocire, în adâncul celei mai negre mizerii şi disperări, omuleţul se ţine cu îndârjire de protocolul gesturilor care îl definesc ca om: zâmbetul, melonul ridicat, bastonul pe deget, gesturile largi, generoase... Charlot nu plânge niciodată, cel mult poate fi, uneori, trist.
214 Din nou, imagini de la Beslan: părinţi care înaintează năuci, ţinând pozele înrămate ale copiilor în faţă, ca pe scuturi. Charlot mă face să mă întreb: ar trebui să construim un firesc, o normalitate, un *cotidian* şi pentru acest timp al răului rece, nepăsător şi străin ca ochiul de năpârcă şerpuind tot mai aproape, zi după zi? Ce să facem, când ne ducem la cumpărături într-un supermarket să luăm cu noi şi o sacoşă specială pentru adunatul trupului sfârtecat de explozie al mamei, soţiei, copilului de lângă noi, aşa cum pariziencele pun în pungă rahaţii câinilor de rasă scoşi la plimbare? Să comandăm coşciuge pentru toată familia şi să le ţinem pe balcon? Să se introducă în programă nişte lecţii despre omorul în masă, despre supravieţuirea în captivitate teroristă încă de la clasa I? Nu devenim în acest fel nişte oficianţi ai religiei morţii, care tinde să-şi subordoneze toate religiile planetei?
Şi dacă respingem cruzimea grotescă a acestor imagini cu o groază care nu rezolvă nimic, ce rămâne

de făcut? Să nu ne mai spălăm pe dinţi, să nu ne mai bărbierim dimineaţa pentru că şi cele mai elementare gesturi ale cotidianului devin jenante până la absurd în faţa mărilor de cruzime care ne înconjoară? Poate tăcerea, o tăcere imensă, toată planeta
215 să nu mai deschidă gura o zi întreagă, să folosească la ceva...
Nu ştiu. Dar şi râsul lui Charlot e acum o mimă de clovn adus să înveselească un salon de incurabili.
216 Iisus spune să-ţi iubeşti aproapele. Apostolul Pavel vorbeşte cutremurător despre iubire. Toate religiile lumii, până şi Islamul în numele căruia azi se omoară oameni la metru cub, se definesc ca religii ale iubirii. Nimeni nu vorbeşte despre ură decât ca opusul iubirii. Textele sfinte te învaţă doar cum s-o înlături îndată ce-şi scoate capul. Ura nu e bună decât dacă e absentă... De la o vreme încep să mă întreb dacă e chiar aşa.
Există destui inşi care mă urăsc, în „lumea bună", politico-gazetărească, nu printre simplii cetăţeni - acolo cei mai mulţi mă iubesc. Ceea ce nu e o povară uşor de dus. Iubirea leagă mâini - sunt multe lucruri pe care nu-ţi dă voie să le faci - şi picioare - nu te lasă să pleci când îţi vine să-ţi iei câmpii. A-ţi iubi aproapele înseamnă şi a-i reduce gradele de libertate. Faţă de un om care te iubeşte te simţi, vrei, nu vrei, dator. Un scriitor francez vorbea despre „infernul tandreţii"...
217 Pe când ura... Cel ce te urăşte se simte liber, ca fiarele şi păsările cerului. Orice insultă la adresa ta, orice ticăloşie, orice minciună, falsificarea întregii lumi şi a vieţii pentru a te lovi, toate sunt la îndemână, justificate şi, în ultimă instanţă, *morale.* Toate defectele, neputinţele, complexele, ratările care-l rod şi pe care nu e în stare să şi le enumere singur, într-o cameră întunecată, le aruncă asupra ta şi respiră liber. Ura ţine locul talentului pe care nu-l are, al generozităţii de care nu e capabil, al iubirii - care n-a ştiut niciodată ce este. Ura ţine loc de curaj - o insultă tâmpă pe care ţi-o aruncă pe hârtie, stârnind corul altora ca el, care intonează mulţumiţi „I-a zis-o!", şterge în capul urîtorului ani de laşităţi şi de obedienţe mizere. Urându-te, potaia îşi afirmă demnitatea de sine...
Devii o stănoagă ontologică preţioasă, care îi preface şi îi păstrează nimicnicia într-o potenţialitate reconfortantă - dacă n-ar fi Popescu ăsta care se pune mereu de-a curmezişul, eu aş fi cel mai mare gazetar, cel mai mare scriitor, omul politic providenţial pentru această ţară. Doar cei mai proşti dintre urîtori îţi doresc moartea. Ceilalţi ştiu sau simt că ar fi funestă ziua în care tu ai dispărea - ar fi nevoiţi să constate atunci că, în mod surprinzător, n-au devenit cel mai mare gazetar, cel mai mare
218 scriitor sau politicianul providenţei, dar au rămas nişte schilozi lipsiţi de har.
Ca să le faci un bine acestui soi de oameni, naşte în ei ura! Fă-ţi aproapele să te urască,' fă-l *departe,* eliberează-l. Dacă reuşeşti să stârneşti ura prin simplul fapt că exişti aşa cum eşti, plăcut vei fi în ochii lui Dumnezeu.
Sfânta Scriptură spune că până la aproapele tău să-l iubeşti pe Dumnezeu. Dar dacă l-ai face şi pe El să te urască? Ura poate însemna şi Cunoaştere: eliberat de povara Creaţiei prin ura faţă de tine, de un om, de orice om, Dumnezeu ţi s-ar arăta cu chipul Lui adevărat.

219 Fiul Ploii

Pe măsură ce mă scurg în timp, faţa mea începe să arate ca o albie de rău din care s-au retras apele.
220

Cuprins

Fiul Ploii.....5
Musca pe tavan.....7
The dizzy little giant.....12
Principiul disperării.....16
Râsul morţii.....20
Din Jurassic Park
în Dracula Park.....25
Imunitate pentru crimă?.....29
Singurătatea Americii.....34

Baronii NATO.....38
Pâinea lui Dumnezeu.....43
Marea Ciordeală.....45
Menstruaţie la cap.....48
Săraci lipiţi ecranului.....53
Sindromul Huţa Certeze.....58
Momânia.....62
Normă şi noimă.....66
Juzii corupţi.....68
Timpul neruşinării.....72
Prof. univ. dr. Beuran -
Elena Ceauşescu la pătrat.....77
Cultura ca pistol-mitralieră.....82
Certificat de înger pentru Dracu.....86
Non omnis mortar..... 92
Aiudul de lângă MTV.....94
Omul care este.....98
Poetul Preşedintelui.....103
Patinatorii politici.....105
Semn rău.....110
Românii, mizeria şi moartea.....114
Frumuseţea crucii.....119
Religia morţii.....123
Catedrala Mântuirii în Ţara Mântuielii.....127
Frumos e ziaristul mort.....132
Literatură domestică
şi literatură sălbatică.....134
Imaginea *paralizantă*.....137
Heroina Ceauşescu.....141
Călăi fără cagulă.....144
Chirurgie buco-facială.....150
Un bacău pentru România.....154
Putna - porţi şi bariere.....159
Nu vă priveşte! 163
Sentimentul românesc al fiinţei în gip.....167
Regimul Crapului Gonflabil 171
La lunion.....177
Nichita Stănescu -
o rudă a lui Adrian Păunescu.....185
Leliţele înţepate.....193
Ochiul şi obrazul.....197
Olimpiada luminii reci.....205
Băieţii lui Iliescu.....210
Charlot nu plânge niciodată.....213
Libertatea urii.....217
Fiul Ploii.....220
au apărut:
Robert Turcescu - *Dans de Bragadiru*
Silviu Brucan - *Profeţii despre trecut şi despre viitor*
Cristian Tudor Popescu - *Libertatea urii*

în pregătire: Lucian Mîndruță - *Fabrica de tămâie*